

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornem. — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 430

Poznań, czwartek dnia 18 września 1930

Rok XXV

Polityka zagraniczna Polski

Obowiązków swych w nadchodzących wyborach nie oceniłoby społeczeństwo polskie w należytej mierze, gdyby w umysłach ogółu naszego nie zarysował się dokładnie obecny stan spraw Polski na gruncie międzynarodowym.

Nowy okres w naszym życiu wewnętrznym, który zaczął się w połowie maja 1926, zbiegł się także z nowym okresem w stanie spraw naszych na gruncie międzynarodowym, który już dzisiaj nazwać można i który dzieje naszego odrodzonego bytu państwowego nazwą z pewnością latami uzyskania przez Niemcy przewagi nad Polską w polityce europejskiej.

Widomym znakiem, najprostszym niejako w dzisiejszych urządzeniach prawnych życia międzynarodowego, tej przewagi Niemiec nad Polską jest to, że od września 1926 Niemcy, wchodząc w skład Ligi Narodów, uzyskały stałe miejsce w Radzie Ligi, a Polska nie zdołała uzyskać równocześnie stałego miejsca, które jest oznaką zaliczenia w grono wielkich mocarstw. Jeszcze w marcu 1926 rozbiło się wejście Niemiec do Ligi Narodów o ich opór przeciw uzyskaniu przez Polskę w pierwszym rządzie równocześnie z nimi stałego miejsca w Radzie Ligi, i delegacja Niemiec wyjechać musiała z Genewy z niczem. Nigdy zapomnieć nie można, że komisja Ligi Narodów, która zajmowała się miejscami w Radzie Ligi, obradowała w tygodniu od 10 do 15 maja 1926, gdy z Warszawy doszły do Genewy wiadomości o zamachu, które podważyły wiarę w nasze ustalenie się państwowe, a w uchwałach tej właśnie komisji zniknęło stałe miejsce dla Polski. W dalszym i ostatecznym załatwieniu tej sprawy, we wrześniu 1926, Niemcy uzyskały stałe miejsce w Radzie Ligi, a Polska nie.

Następują kolejno i szybko nietylko oznaki ale ciężkie skutki przewagi Niemiec nad Polską na gruncie międzynarodowym.

W grudniu 1927 zniesiono Międzysojuszniczą Komisję Nadzorczą nad zbrojeniami niemieckimi, mimo ujawnienia właśnie wtedy niedozwolonych zbrojeń w stronę Polski m. in. w twierdzach Królewca, Kistrzyna i Głogowa. We wrześniu 1928 stanęła w Genewie wstępna uchwała sześciu państw o zamierzeniu usunięcia okupacji Nadrenji wzajemian za inne zabezpieczenia pokoju, bez dopuszczenia w grono zajmujących się tem państw Polski, dla której sprawa bezpieczeństwa jest najważniejsza i która z mocy wyraźnych postanowień art. 429 traktatu wersalskiego ma prawo głosu w sprawie okupacji Nadrenji w związku z bezpieczeństwem. W naradzie w Hadze w sierpniu 1929 do stycznia 1930, do której części politycznej, dotyczącej bezpieczeństwa, Polski wogóle nie dopuszczono, postanowiono znieść okupację Nadrenji bez żądania choćby zamiennych rękojmi bezpieczeństwa na wschodzie Niemiec, które zapowiadano jeszcze w uchwale z września 1923.

Skazanie b. posłanki Kosmowskiej

Zasądzono ją na 6 miesięcy więzienia

Lublin, 18. 9. (Tel. wł.). O godz. 9 wieczorem rozpoczęły się przemówienia prokuratora i obrońców w procesie b. posłanki Kosmowskiej. Prokurator rzekł się tej części oskarżenia, która mówiła o tem, jakoby oskarżona p. Kosmowska powiedziała, że „prawa Pilsudskiego to morderstwo, złodziejstwo i podpalanie”, gdyż przewod sądowy wykazał, że takich zdań na wiecu centrolewu nie wygłosiła. Natomiast prokurator żądał najwyższego wymiaru kary, jaki jest przewidziany przez art. 154 część 2 kodeksu karnego.

Obrońcy dowodzili, że oskarżonej p. Kosmowskiej nie można przypisywać zamiaru obrazy rządu państwa polskiego, ponieważ przez kilkadziesiąt lat swego życia pracowała z poświęceniem dla odzyskania niepodległości państwa, a później dla umocnienia tej niepodległości. Wobec tego jej wyrażenia, w których nazwała Pilsudskiego „obłąkańcem”, a jego rządy „obłąkańcami”, można tylko rozumieć jako odczucie polskiej rzeczywistości. Obrona postawiła wniosek na wypadek zasądzenia oskarżonej o zwolnienie jej z aresztu przewencyjnego, przypominając, że w sądach warszawskich zwolniono za kaucją 1.000 zł komunistę, zasądzonego na 4 lata więzienia.

O godz. 2.30 nad ranem sędzia Piotrowski ogłosił wyrok, mocą którego oskarżona b. posłanka Irena Kosmowska skazana została na 6 miesięcy więzienia. Oprócz tego sąd odrzucił wniosek obrony o zniesienie aresztu przewencyjnego.

W motywach wyroku sąd podniósł, że nazwanie Pilsudskiego „obłąkańcem”, a jego rządy „obłąkańcami” musi być uważane za ciężką obrazę zarówno szefa rządu jak i całego rządu.

Wyrok wywołał na sali wśród publiczności żywe komentarze. Oskarżona przyjęła go spokojnie. Przed budynkiem sądu pomimo późnej nocy skonsgnowana była znaczna liczba policji. (w)

Od redakcji. W związku z wyrokiem zaznaczyć należy, że posłanka z „Wyzwolenia” Irena Kosmowska była jedną z najbardziej ideowych pracowniczek wśród kobiet, działających na niwie społecznej. Pod względem przekonań politycznych różniłyśmy się z nią zawsze krańcowo, niemniej jednak stwierdzić musimy, że działalność p. Kosmowskiej ożywiona była zawsze patriotyzmem i bezinteresownością.

Za pracę wśród ludu aresztowana została w r. 1914 i wywieziona do Rosji, gdzie przebywała do r. 1917. Sąd rosyjski skazał ją na 7 miesięcy więzienia, które przebyła w Warszawie i Moskwie.

P. Kosmowska była do niedawna fanatyczną wielbiczką Pilsudskiego i oddała obozowi pilsudczyków wielkie usługi zarówno w ostatnich latach wojny, jak i w latach powojennych. Przekonania jej w stosunku do Pilsudskiego zmieniły się dopiero w ostatnich czasach.

P. Kosmowska liczy lat 50.

Ucisk Polaków na Litwie

Przywódca mniejszości polskiej, Budzyński, aresztowany

Berlin, 18. 9. (PAT) „Memeler Dampfboot” donosi, że w nocy z niedzieli na poniedziałek policja polityczna aresztowała b. posła Budzyńskiego, przywódcę mniejszości polskich na Litwie Kowieńskiej. Aresztowanie Budzyńskiego nastąpiło w jego majątku ziemskim, położonym w pobliżu granicy niemieckiej. Budzyński wywieziony został do Kowna.

Na tle tej przewagi, uzyskiwanej nad nami w stosunkach międzynarodowych ogólnych, doszły Niemcy do nieprawdopodobnych roszczeń i zuchwałości w stosunkach z Polską, które nie spotkały się z odporem. W umowie, podpisanej dnia 31 października 1929 w Warszawie, rzekł się rząd polski, jednostronnie, praw likwidacji mienia Niemców z Rzeszy na Pomorzu, w Wielkopolsce i na Śląsku, nadto zaś prawa odpokupu około 14 tys. osad kolonistów niemieckich, dopuszczając Rzeszę do głosu w sprawach między Polską a jej obywatelami. Układ handlowy z Niemcami z 17 marca 1930 dał im wielkie przywileje, bardzo niebezpieczne, szczególnie w dziedzinie osiedlania się w Polsce i m. in. w dziedzinie żeglugi morskiej. Przeprowadzaniu tych umów towarzyszyło ze strony rządu szerzenie zapewnienia, że staną się one początkiem zwrotu Niemiec ku pojednawczości wobec Polski. Niemcy zaś obalili w kilka tygodni po podpisaniu układu handlowy, nie tając, że wogóle wolą stan chwiejny z Polską, celem wytworzenia około państwa naszego nastroju, iż nie jest ono ustalone w swych stosunkach międzynarodowych.

Równocześnie z niesłychaną butą

wzmaga się napór Niemiec na nasze granice w wystąpieniach i działaniach nawet urzędowych. W kwietniu 1929 w Paryżu, w toku narad nad odszkodowaniami, przedstawiciel Niemiec, prezydent Banku Rzeszy p. Schacht, uzależniał płaćcie odszkodowań od odzyskania przez Niemcy ziem polskich. W czerwcu 1929, w konkordacie Prus ze Stolicą Apostolską, dla pogranicza polsko - niemieckiego, przyjmując się ustrój diecezjalny tymczasowy. W lipcu 1930 w odpowiedzi Rzeszy na memoriał francuski o związku europejskim wysunięte jest żądanie zmiany granic. W sierpniu 1930 urzędujący minister p. Treviranus, zaufany prezydenta von Hindenburga, otwarcie rzuca hasło zmiany granicy niemiecko-polskiej jako najbliższego zadania polityki Rzeszy i mimo wywołanego tem poruszenia kilkakrotnie następnie przy tem obstał.

Wreszcie wybory niemieckie z dnia 14 września 1930, z niebywałym zwycięstwem skrajnych odwetowców, zdobywających zamiast 12 dotychczasowych 107 mandatów, oświełają wyraźnie nadchodzące dni stosunków między Niemcami i Polską.

Temu wzrostowi niebezpieczeństwa

niemieckiego nie przeciwstawia się zacieśnienie współpracy Francji z Polską. Francja nie poparła w sierpniu 1929 w Hadze uzyskania zamierzonych rękojmi bezpieczeństwa zamiast okupacji Nadrenji szczególnie na zagrożonym wschodzie, a wydane 30 sierpnia 1929, w poczuciu, że jakieś złagodzenie niepokoju jest konieczne, uroczyste wspólne oświadczenie pp. Brianda i Zaleskiego o zamierzonej ściślejszej współpracy politycznej i finansowej pozostało najzupełniej, ale to najzupełniej martwą literą. Rozprawy izby i senatu francuskiego w grudniu 1929 nad polityką międzynarodową ujawniły, że strony polityków, zasiadających obecnie w rządzie, jak minister finansów p. Paul Reynaud, uważanie sojuszu francusko-polskiego za niezbyt wartościowy. Są to objawy najdonioślejszego znaczenia.

Równocześnie nasza polityka zagraniczna wobec sąsiadów jest jałowa, nie stwarza nowych wzmocnień, a w szczególności na ścianie wschodniej nie rozprasza istniejącego w świecie, a szkodliwego dla nas szczególnie w dziedzinie dopływu pieniądza zagranicznego, przekonania, że Polska może łatwo znaleźć się od tamtej strony w zawieszce, co szczególnie Niemcy wyszukują do ostateczności w swych zamysłach wojennych, jak świadczy memoriał ministra Reichswehry, gen. Groener'a, ujawniony w styczniu 1929.

Obraz stanu spraw naszych na gruncie międzynarodowym jest wręcz groźny i musi wywołać dążenie narodu do odporu całym wysiłkiem.

Stronictwo Narodowe doskonale rozumie, że nasze zadania w polityce zagranicznej są bardzo trudne. Byłoby rażące, gdyby nawet wśród najtwardszych walek o politykę wewnętrzną, można było wyjąć z zakresu walki politykę zagraniczną. Dalekie jest też od mniemania, by trudności nasze na gruncie międzynarodowym były niemożliwe do pokonania, bo Polska ma bardzo silne i trwałe podstawy bardzo poważnego stanowiska w Europie, jeśli jej polityka zagraniczna stanie na wysokości znaczenia dziejowego i zadań narodu polskiego. Niestety jednak stwierdzić musi Stronictwo Narodowe, że właśnie obecny nasz stan wewnętrzny nie sprzyja pomyślnemu prowadzeniu polityki zagranicznej, bo ani nie daje zagranicy niezbędnego wrażenia narodu zwanego, ani nie ma w sobie znamion ustalenia się naszego życia państwowego, ani w swej jaskrawej swoistości nie znajduje zrozumienia zagranicy, która nie może uważać za dobre u nas tego, czego nie chce u siebie.

I dlatego w dobrym wyniku wyborów mieszczą się też niezbędne czynniki wzmocnienia stanowiska Polski na gruncie międzynarodowym.

St. Stronński.

Kradzież akt mobilizacyjnych

Kraków, 18. 9. (Tel. wł.). Do biura starostwa w Pilźnie w województwie krakowskim włamywali się ubiegłej nocy włamywacze, którzy rozbili kasę ogniotrwałą, gdzie przechowywały się akta mobilizacyjne. Śledztwo narazie nie dało rezultatów. (w)

Pogrom ludności polskiej w powiecie bytowskim

Najazd „stahlhelmowców” na Oslawę Dąbrową — Barbarzyńskie znęcanie się nad polską dziatwą szkolną

(Korespondencja własna „Kurjera Poznańskiego”)

Bytów, 17 września.
Powiat bytowski w Pomeranii był w ostatnich dniach widowiskiem skandalicznych zjść, które rzucają jaskrawe światło na tragiczne położenie ludu polskiego w Niemczech. W powiecie tym — jak wiadomo — szereg wiosek w pobliżu granicy polskiej zamieszkałych jest przez ludność kaszubską, która mimo najcięższych prześladowań trwa wiernie przy polskości, broniąc się przed wynarodowieniem. Niezłomne przywiązanie Kaszubów bytowskich do mowy i obyczajów ojczystych oddawna już wywołuje wściekłość wśród Niemców Pomeranii, tej najbardziej hakatystycznej prowincji pruskiej.

Szczególnie działa Niemcom na nerwy fakt powstania w pow. bytowskim 4 prywatnych szkółek polskich, a to w Oslawie Dąbrowie, Ugoszczy, Płotowach i Rabacinie, które powołano do życia dzięki ofiarności miejscowych włościan na zasadzie rozporządzenia pruskiego ministerstwa oświaty z dn. 31 grudnia 1928 r. o prywatnym szkolnictwie mniejszościowym. Hitlerowcy i „stahlhelmowcy” uznali okres przedwyborczy za najodpowiedniejszy, by podjąć próbę rozgromienia szkolnictwa polskiego i całego wogóle ruchu polskiego w Pomeranii. W tym celu chwycili się barbarzyńskiej metody „ekspedycji karnych”, która po raz pierwszy zastosowana została w stosunku do ludności Wielkich Trąbek na terenie w. m. Gdańska.

Cała ta historia powtórzyła się dokładnie w niedzielę, dn. 7 września w Oslawie Dąbrowie, gdzie odbywała się zabawa dla dzieci szkolnych z tej wsi oraz z sąsiednich wiosek Ugoszczy, Płotów i Rabacina. Kiedy dzieci wraz z nauczycielami zebrały się w domu gospodarza Wensierskiego, wjechało do wsi przeszło 40 samochodów ciężarowych i osobowych z 400 „stahlhelmowcami”, przybyłymi z dalszych miejscowości niemieckich, niekiedy odległych o kilkadziesiąt kilometrów. Przemaszerowali oni przez wieś, poczem ustawili się na ulicy pomiędzy domem, gdzie byli dzieci, a domem gospodarza Cysewskiego, gdzie mieszka nauczyciel Labon i gdzie znajdował się wówczas nauczyciel Wyseicki z Ugoszczy. Do zgromadzonych „stahlhelmowców” przywódca ich wygłosił podburzające przemówienie, w którym wezwał do wykroczeń antypolskich i dał rozkaz do zrywania girland. Banda rozbiegła się natychmiast po całej wsi i rozpoczęły się awantury.

Część napastników wtargnęła do domu, gdzie mieszka nauczyciel Labon, wołając: „Wo ist der polnische Hund, gibst ihn mal heri!” Jednocześnie kilku „stahlhelmowców” wdrapało się na dach domu i wywiesiło dwie szmaty o barwach „kajzerowskich”. Na protesty żony gospodarza Cysewskiego opryski zagroziły jej rozwaleniem domu granatami ręcznymi.

Następnie do domu gospodarza Pałubickiego wpadło około 30 ludzi i przemocą wdarto się do mieszczącej się tam polskiej szkoły. Tutaj pozrywano obrazy ze ścian, zniszczono 2 mapy (z tych jedną pokrajano nożami), podarto plan lekcji. Przy tej okazji nie omieszkało ukraść termometru. Krede wyrzucono na ziemię i podeptano, zaś tablicę wyniesiono do karczmy i dopiero później przyniesiono z powrotem. Zdjęto również krzyż ze ściany i gdzieś wyniesiono. Pokój szkolny wyglądał po bytności „stahlhelmowców” jak po przejściu dzikich wandalów.

Syna p. Pałubickiego napastnicy zelżyli w obrzydliwy sposób. Inna grupa dostała się do domu, gdzie były dzieci i chciała się wedrzeć do pokoju, gdzie dzieci jadły podwieczorek pod nadzorem nauczyciela Gabrycha z Rabacina. „Stahlhelmowcy” chcieli dostać w swe ręce nauczyciela Gabrycha. Dobijaniem się napastników i ich dzikimi wrzaskami i wymysłami dzieci tak się przeraziły, że wszystkie płakały, a niektóre z nich dostały spazmów.

Około 20 ludzi wpadło do domu robotników Zaborowskiego i Cieszyńskiego, krzycząc, że ich zabijają. Syna Zaborowskiego szarpano i trzęsiono, oraz grożono mu powieszeniem, o ile nie powie, gdzie jest polski nauczyciel. Przeszukano cały dom i piwnicę, niszcząc przytem urządzenia domowe i rozkradając spiżarnię. W odpowiedzi na protesty gospodarza, „stahlhelmowcy” oświadczyli, że po wyborach powrócą jeszcze i wy-

zną wszystkich, nawet dzieci w kolebkach. Jednocześnie na domu wywieszono płachtę o barwach b. cesarstwa. Jeden z „bohaterów” plunął znajdującą się w domu jako gość Marii Pałubickiej w twarz. Po krótkim czasie napadnięto po raz drugi na dom i pobito gospodarzy domu Zaborowskiego i Cieszyńskiego. Ciągłe krzyżano przytem: „Wir schlagen Euch tot, Ihr Pollacken”.

„Stahlhelmowcy” obstawili dookoła domy wszystkich Polaków we wsi, a zwłaszcza osób, posyłających dzieci do polskiej szkoły, i nie pozwalali nikomu wychodzić z domów, tak że nawet mieszkańcy nie mogli poczynić gospodarskich funkcji i nakarmić inwentarza. Kto z mieszkańców znalazł się na ulicy, naraził się na ordynarne wymysły i szykany. O zdziwieniu napastników niech świadczy fakt, że nie oszczędniono nawet znajdującą się w brzemienym stanie żonę robotnika Peli, która przechodziła ulicą,

Bezczelność niemiecka

Na jednym z kursów wakacyjnych dla cudzoziemców we Francji miał miejsce niedawno charakterystyczny wypadek. Podczas lekcji fonetyki wykładający zwrócił się do jednej ze starszych słuchaczek z prośbą o przeczytanie krótkiego tekstu, potem, dla charakteryzowania błędów w wymowie, zapytał ją o jej narodowość.

— Jestem Niemką — odpowiedziała.

— A z której części Niemiec (bo to też ma znaczenie w wymowie), zapytał znowu.

— Z wschodniej części Niemiec — z Poznania, brzmiała odpowiedź.

— Skąd pani? — zapytał z niedowierzaniem wykładający.

— De l'est de l'Allemagne de Posen — powtórzyła uparta Niemka.

Francuz o — Poznaniu

Specjalny wysłannik „L'Echo de Paris” p. Paweł Bourson, którego wywiady z p. marszałkiem Trampczyńskim i naczelnym redaktorem naszego pisma dr. M. Seydą już podaliśmy, zamieścił w swym dzienniku dłuższy artykuł, poświęcony specjalnie Poznaniowi i nacechowany prawdziwym uznaniem dla rozwoju grodu Przemysław pod polskimi rządami, oraz dla jego ludności.

Po krótkim wstępie opisowym, stwierdza p. Bourson szybki rozrost Poznania i zaznacza:

„Opuszczając miasto w 1918 roku, Niemcy szafowali strasznymi przepowiedniami. Wróżyli oni, że po ich odejściu chodniki porosną trawą, przemysł ulegnie zniszczeniu, wszystko będzie się powoli chylić ku upadkowi, a miasto przeistoczy się w zapadłą dziurę prowincjonalną. Żadna z tych zapowiedzi nie sprawdziła się.”

„Przed wojną — czytamy nieco dalej — było w Poznaniu (na podstawie przynajmniej urzędowych danych statystycznych) 65.321 Niemców. Obecnie jest ich niespełna 6.000. Nic więc też dziwnego, że pewien Poznańczyk mówił mi z odzieniem usprawiedliwionej dumy: Poznań jest najbardziej polskim miastem w całej Polsce.”

„Faktycznie na ulicy słyszy się tylko polski język, chociaż mieszkańcy, należący do mojej generacji, władają jeszcze doskonale niemieckim. Szkoła, koszar i uniwersytetu niekiedy robią w tym kierunku niewątpliwie wiele. Ale dzieci — zatem generacje, wchodzące dopiero w życie — władają już tylko ojczystym językiem. Z ciękawości zwróciłem się do kilku chłopców, pytając ich po niemiecku; żaden nie potrafił mi odpowiedzieć.”

Po stwierdzeniu, że „Poznań jest wielkim i pięknym miastem, a ponadto niezwykle czystym i świetnie administrowanym” — p. Bourson charakteryzuje zewnętrzne cechy jego mieszkańców, wspomina o wielkim ruchu na ulicach, z uznaniem wyraża się o dobrym wyglądzie policji i wojska, oraz o jego dyscyplinie. Zwraca on specjalną uwagę na głębokie przywiązanie ludności do Kościoła, uwidaczniające się na każdym kroku, i podkreśla ogromne zasługi duchowieństwa w walce o utrzymanie ducha polskiego wobec niemieckiego zalewu, zwłaszcza na wsi. „Czynne przeciwstawianie się polskiego kleru — pisze —

przyczem używano wyrażen i zwrotów, nie nadających się do powtórzenia. W całej wsi i z domów pozrywano girlandy z zieleni, przemaszewano z niemi ostentacyjnie przez wieś i wrzucono do jeziora.”

Najazdowi „Stahlhelmu” na Oslawę przypatrywało się 2 obecnych „landje-grów” (żandarmów pruskich), którzy jednak nie ochronili polskiej ludności i dzieci przed napasciami. Pomimo krytycznego położenia i zagrożonego mienia, a nawet zdrowia i życia mieszkańców nie zażądali oni pomocy, wobec czego organizatorowie zabawy musieli z niej zrezygnować. Pomimo deszczu odtransportowano dzieci do ich wiosek, przy czym podczas ich odjazdu „stahlhelmowcy” pluli i wymyślali.

Napad „Stahlhelmu” został uplanowany zgóry. Oddziały ściągnięto do Czarnej Dąbrowki (Schwarzdammerow) i rzucono później na Oslawę. Wszystko, a zwłaszcza beczelność i mała ilość żandarmów przemawia za tem, że władze doskonale wiedziały o zamierzeniach hakatystycznych.

W kilka dni później, a mianowicie 10 września doszło do niesłychanych zjść w sąsiednim Niezabyszewie. O tem jednak w następnej korespondencji.

P. L.

Trampczyńskiego, a za „Journal'em” opis przeciwniemieckiej manifestacji w Poznaniu.

W „Journal'u” o manifestacji tej pisze bardzo obszernie p. Jean Botrot. Artykuł jego ozdobiony jest fotografją placu Wolności w Poznaniu. Inne pisma francuskie zamieszczają też liczne fotografie z Poznania.

„Przeciw Niemcom” za niemieckie pieniądze

W Międzychodzie komitet wyborczy B. B. rozsyła listę składkę na cele wyborcze podpisaną przez komisarzy powiatowej Kasy chorych mjr. Michałskiego i komisarzy straży granicznej Widackiego. Na tej liście widnieją nazwiska najpoważniejszych firm i spółdzielni niemieckich. Niektórzy Niemcy ofiarowali po kilka, a nawet kilkanaście złotych, śmiejąc się w kulkę z „sanacyjnych” papierowych gromów, które nie przeszkadzają zupełnie iść z zebranią na niemieckie podwórko.

„Sanacyjna” „czystość” wyborów

Nadesłano nam afisz B. B., wywający na zeszło-niedzielną wiec w Szamotułach. Na odwrotnej stronie afisza widnieją urzędowa pieczęćka wójtostwa w Szamotułach. Tak „sanacja” pojmuje „czystość” wyborów i tak pojmuje obowiązki urzędów państwowych.

Zdrajcy kraju

zwalczają pisma narodowe.

Bez kontroli?

Katowicka „Polonia” dowiaduje się z Warszawy, że w pierwszych dniach września, a więc już po objęciu przez p. Piłsudskiego stanowiska premiera komisja dla usprawnienia administracji państwowej, urzędująca przy Radzie Ministrów, złożyła na ręce p. Piłsudskiego wniosek, którego celem jest ograniczenie istotnych praw Najwyższej Izby Kontroli Państwa. Wniosek ten proponuje, aby Najw. Izbie Kontroli Państwa pozostawić jedynie sprawę badania, czy ogólne ramy budżetu państwa zostały wykonane w myśl preliminarza budżetowego. Natomiast Najw. Izba Kontr. Państwa miałaby się nie zajmować badaniem celowości, oraz sposobu wykonania wydatków w poszczególnych pozycjach budżetu.

Jako powód przeprowadzenia tej reformy podaje komisja dla usprawnienia administracji możliwość ograniczenia liczby urzędników w Najw. Izbie Kontroli Państwa w związku ze zmniejszeniem zakresu jej działania. Nie ulega wątpliwości — stwierdza słusznie „Polonia” — że w razie, gdyby projekt administracji państwowej został w jakikolwiek sposób wprowadzony w życie, wtedy znikłoby ostatecznie ogniwo kontroli nad wydatkowaniem sum budżetowych przez rząd.

Więzienie i sielanka

W ostatnim wywiadzie, ogłoszonym 14 b. m., mówi p. prezes rady ministrów Piłsudski:

„Dyscyplina więzienia jest twarda i może ci pałania, gdy wyjdą z więzienia, okaza się ludźmi bardziej dyscyplinowanymi...”

W tę samą niedzielę 14-go b. m. polała się krew na ulicach Warszawy. A z poniedziałku 15-go b. m. ma „Express Poranny” taką wiadomość ważną dla czytelników:

„Wizyta Wandy i Jagódki Piłsudskich w prezydium Rady Ministrów po rozpoczęciu roku szkolnego. — P. marszałka Piłsudskiego, urzędującego w prezydium Rady Ministrów odwiedziła wczoraj po południu p. marszałkowa Piłsudska wraz z córeczkami, które rozpoczęły obecnie rok szkolny i przyjechały podzielić się z p. marszałkiem swymi nowymi wrażeniami szkolnymi.”

Pogodny nastrój pisma „sanacyjnego” jest wzruszający, szczególnie gdy codziennie się słyszy, że rodziny uwieczonych także by chciały ich odwiedzić

Głosy prasy francuskiej

„Action Française” w artykule p. t. „Polska nie może żyć bez „korytarza” cytuję za „Echo de Paris” najważniejsze ustępy wywiadu, udzielonego przez dr. Marjanę Seydę korespondentowi tego pisma, panu Paul Bourson.

Do treści wywiadu „Action Française” dodaje następujący komentarz: „Ileż nauk dla nas w tych wierszach — i jakże poważnych nauk!”

Przy tej okazji pismo wspomina o „Kurjerze Poznańskim”, określając go jako najważniejszy organ polityczny Polski zachodniej.

Organ katolicki „La Croix” cytuję za „Echo de Paris” oświadczenia p.

Knowania hitlerowców z bolszewikami

Wiedeń, 18. 9. (PAT.) Publicysta niemiecki v. Koerber ogłasza w „Neues Wiener Journal” streszczenie tajnego protokołu obrad 16-go kongresu Trzeciej Międzynarodówki, odbytego w lipcu w Moskwie.

W rozdziale drugim tego dokumentu powiedziane jest, że należy dążyć do uzyskania zaufania nacjonalistycznych warstw ludności niemieckiej. W tym celu rząd sowiecki musi wobec nacjonalistów niemieckich podkreślać swoje wrogość stanowisko wobec traktatu wersalskiego.

Równocześnie poselstwa sowieckie w państwach Ententy, mają dawać do zrozumienia, że popieranie żądań niemieckich przez Sowietów jest tylko natury formalnej. Rezultatem tej podwójnej gry ma być spowodowanie nowej wojny, która wpędzi naprzód zwyciężonych, a następnie zwycięzców w ramiona bolszewizmu.

Oredzie Hitlera i jego program

Monachjum, 18. 9. (Tel. wł.) W przeprowadzonym cyrku „Krone” przemawiał przywódca narodowych socjalistów Adolf Hitler na temat „Po zwycięstwie przypasaj hełm mocniej!” — Hitler określił zwycięstwo narodowych socjalistów z dnia 14 września jako początek walki o władzę w państwie, zgodnie z konstytucją. Hitlerowcy są rewolucjonistami, ale nie rewolucjonistami z pod znaku „puców”, lecz „rewolucjonistami ducha”.

W swej mowie nie wspominał Hitler o ewentualnej koalicji rządowej, kończąc swe przemówienie wezwaniem do wykreslenia z pamięci słowa „zwycięstwo” i zastąpienia go słowem „walka”.

Berlin, 18. 9. (Tel. wł.) Wobec przedstawicieli prasy zagranicznej — Hitler złożył następujące oświadczenie:

„Zarzut, robiony nam przez niektórych polityków, że nasz program jest

Dyplomacja sowiecka ma zaofiarować nacjonalistom niemieckim pomoc armii czerwonej. Nacjonaliści niemieccy będą przez to umocnieni w swoich zamiarach dokonania zamachu stanu. W tym wypadku przyrzeczona im będzie ze strony komunistów życziwa neutralność.

Katowice, 18. 9. (Tel. wł.) „Berliner Volkszeitung” ogłosiła wywiad z Biesiedowskim. W wywiadzie tym Biesiedowski stwierdza, że latem została zawarta umowa między przedstawicielami Z. S. R. R. a Hitlerem w sprawie współdziałania obu stronictw w czasie wyborów. Według zawartej umowy hitlerowcy mieli otrzymać od Z. S. R. R. subwencje w kwocie 1.200.000 marek niemieckich. Na poparcie swych rewelacji „Berliner Volkszeitung” zamieszcza fotografię kwitu z pobrania przez hitlerowców subwencji.

mglisty i niezupełny — jest niesłuszny. W przeciwnieństwie do innych stronictw program narodowych socjalistów wyróżnia się właśnie wyrazistością i stanowczością. Żądamy zerwania więzów Traktatu Wersalskiego i planu Younga oraz zniesienia ograniczeń w zbrojeniach i odbudowy wielkiej armii narodowej. Pragniemy nacjonalizacji trustów i usunięcia wpływów obcych ras na polityczne i publiczne życie Niemiec.

„Niemcy są narodem bez ziemi (!) 20 milionów Niemców w prawdziwym znaczeniu tego słowa nie ma możliwości osiedlenia się (!) Dla tych 20 milionów muszą być stworzone możliwości osiedleńcze na wschodzie, przede wszystkim w Rosji, gdzie wielkie obszary leżą odłogiem. Sprawa granic narodowi socjaliści nie zajmują się, nie przypisując jej wielkiego znaczenia”.

Blok Hitlera z Hugenbergiem

Berlin, 18. 9. (Tel. wł.) Między przewodniczącym Partii Niemiecko-Narodowej Hugenbergiem, a wodzem narodowych socjalistów Hitlerem rozpoczęły się pertraktacje, zmierzające do połączenia w parlamencie obu tych frakcji. Złączone frakcje liczyłyby

150 posłów i byłyby najliczniejszą frakcją w parlamencie.

Nie ulega wątpliwości, że nacjonaliści zgłoszą pretensje o przyznanie im stanowiska prezydenta parlamentu, oraz stanowiska jednego z wiceprezydentów.

Rokowania międzypartyjne w Berlinie

Reichstag zwołany na 13 października

Berlin, 18. 9. (PAT.) W tutejszych kołach miarodajnych toczą się obrady nad sytuacją polityczną, jaka się wytworzyła wskutek wyborów do Reichstagu. Kanclerz Rzeszy wszedł już w porozumienie z przywódcami poszczególnych partii. Konferencje te nie mają jednak jeszcze charakteru oficjalnego. Chodzi o poinformowanie kanclerza, do jakiego stopnia poszczególne partie przyjmują stanowisko rządu Rzeszy, ogłoszone w onegdajszym komunikacie oficjalnym. Dotychczas dr. Brüning porozumiewa się tylko z przywódcami tych partii, które w rozwiązaniu Reichstagu stale głosowały za rządem. W najbliższych dniach przewidziana jest rozmowa kanclerza z pruskim premierem Braunem, przyczem w sferach miarodajnych podkreślają, że chodzi tylko o porozumienie się z Braunem, jako pruskim prezesem ministrów, a nie jako z przywódcą partii socjaldemokratycznej.

Również wśród poszczególnych mieszczańskich grup parlamentarnych daje się zauważyć dążność do wzajemnego porozumienia. Według niektórych in-

formacji, porozumienie między mniejszymi grupami parlamentarnymi posunęło się już znacznie naprzód. Mówi się także o możliwości współpracy między Niemiecką Partią Ludową i grupami konserwatywnymi, które w swoim czasie oderwały się od stronictwa Hugenberga. Równolegle z tem istnieje możliwość porozumienia się Partii Ludowej z Partią Państwową. Czynione wysiłki mają na celu utworzenie z 90 do 100 posłów rozmaitych grup mieszczańskich jednej wspólnoty pracy. W kołach parlamentarnych zapatrują się jednak sceptycznie na wszystkie te usiłowania, wskazując na trudności, na jakie przed wyborami napotykała wszelka myśl o porozumieniu. Optymiści podkreślają jednak, że sytuacja w międzyczasie uległa zasadniczej zmianie i że usiłowania te mogą odnieść skutek.

Berlin, 18. 9. (PAT.) — Prezydent Reichstagu Loeb w porozumieniu z kanclerzem Brüningiem ustalił termin zwołania parlamentu na dzień 13 października.

Hitlerowcy przeciw Hindenburgowi

Berlin, 18. 9. (PAT.) — „Kölnische Ztg.” donosi z miasta Koburg, którego magistrat złożony jest z większości hitlerowców, co następuje: Sfery mieszczańskie Koburga pragnęły, aby Hindenburg, który jest obywatel honorowym tego miasta i bawi obecnie z powodu ćwiczeń

Reichswehry w północnej Bawarii, odwiedził Koburg. Wniosek o zaproszenie Hindenburga postawił na posiedzeniu rady miejskiej członek „Stahlhelmu”. Przeciwno wnioskowi wystąpiła większość hitlerowska. Wniosek został odrzucony.

Sprawa poczty polskiej w Gdańsku

Gdańsk, 18. 9. (PAT.) Prasa podaje jednomyślny komunikat Senatu tej treści, iż Senat zwrócił się do wysokiego komisarza Ligi Narodów z żądaniem decyzji w sprawie wprowadzenia polskiej służby pocztowej do granic tak zw. linii zielonej. Wspomniana linia zielona została na skutek wygranej przez Polskę sporu pocztowego w r. 1925 wytyczona przez ekspertów Ligi Narodów i obejmuje centrum m. Gdańska. Dodać należy, że

Rada Ligi Narodów zatwierdzając tę linię zieloną, wyraźnie przewidywała, iż wprowadzenie polskiej służby pocztowej do jej obrębu zależne jest od ukończenia rokowań w przedmiocie koniecznych ułatwień dla technicznego funkcjonowania polskiej służby pocztowej. Rokowania te nie zostały jeszcze ukończone, albowiem pełne delegacje nie rozpatrzyły jeszcze wniosków obustronnych ekspertów. Rzecz charakterystyczna iż zejście się obu delegacji przewidziane w miesiącu maju zostało udaremnione na skutek zwłoki Gdańska.

Wybory w Gdańsku także 16 listopada

Gdańsk, 18. 9. (PAT.) Prezydent Senatu gdańskiego zakomunikował na dzisiejszym posiedzeniu komisji głównej Sejmowi, że Senat uchwalił rozpisanie wyborów do Sejmu gdańskiego na dzień 16 listopada br.

Zuchwały napad bandycki we Lwowie

Lwów, 18. 9. (PAT.) Wczoraj około g. 9,15 wieczorem dokonano we Lwowie niezwykle zuchwałego napadu. Mianowicie współwłaściciel kantoru wymiany Osner od dłuższego czasu, po zamknięciu kantoru, obawiając się zostawiać w biurze gotówkę i papiery wartościowe, zanosił je w walizce do mieszkania ojca przy ul. Krasickich. Wczoraj gdy Osner wszedł do bramy domu, nieznanymi osobnikami uderzyli go kilkakrotnie laską po głowie i wyrwali walizkę z rąk.

Gdy na krzyk obrabowanego nadbiegli ludzie, bandyci, których było 3, poczęli się ostrzeliwać i wskoczyli do oczekującego ich samochodu, którym zbiegli. Według zeznań Osnera w walizce były pieniądze i papiery wartościowe na sumę około 30.000 zł. Władze policyjne wszczęły dochodzenia.

Minister rolnictwa p. J. Polczyński wyjeżdża do Rzymu

Warszawa, 18. 9. (PAK.) Minister Rolnictwa p. Janta-Polczyński wyjeżdża w sobotę bieżącego tygodnia przez Wiedeń do Rzymu. Minister udaje się na konferencję przygotowawczą do konferencji międzynarodowej rolniczej, która odbędzie się w przyszłym roku na wiosnę w Instytucie Międzynarodowym Rolniczym w Rzymie.

Mała „nieścisłość”

Warszawska „Gazeta Polska” twierdzi, jakoby przedstawiciel Stronnictwa Narodowego był oświadczył na konferencji w Poznaniu, zwołanej przez Związek Obrony Kresów Zachodnich, że Stronnictwo Narodowe jest przeciwnie jednej polskiej liście z udziałem „sanacji”, bo Stronnictwo Narodowe mogłoby stracić część głosów.

„Sanatorzy” obok zlej woli odznaczają się jeszcze tępotą. Nie Stronnictwo Narodowe tylko straciłoby w razie wspólnej listy z „sanacją” część głosów polskich, ale straciłoby je całe społeczeństwo polskie, boć lista byłaby jedna. Społeczeństwo odwraca się od „sanacji” z odrazą.

POZNANSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 18. 9. 1930 r.

Dzisiejsza giełda miała nastrój w dalszym ciągu utrzymany. W dziale papierów procentowych ruch ożywiony. Płacono za 5 proc. poz. konwers. 55 proc. oraz poszukiwano pap. lokacyjne Pozn. Ziemstwa Kredyt., a mianowicie: 8 proc. listy dolarowe (stare) po kursie 96 proc., 4 proc. listy zast. konwert. po 42 proc. i 6 proc. listy żytnie po 20.— (za 1 ctr. mtr.), zaś robiono tranzakcje 8 proc. listami dolarowymi amortyz. po 92,50 proc. (przy dew. 8,90). Poza tem dopytywano się o obligacje m. Poznania i o listy zastawne.

W dziale akcji bankowych i przemysłowych nie doszło do żadnego notowania. Handlowano mniejszą ilość Banku Związku po 70.— i Cegielskiego po 46.— Zauważono zaofiarowanie akcji R. May po 60.—, które jednakże nie znalazły nabywców.

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu).
5% Pożyczka konwersyjna 55% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred. 96% P.
8% listy dolarowe w zlocie amortyzacyjne 92,50% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt 42.— % P.

(Kurs w złotych).

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 20.— P.
Tendencja utrzymana.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,95 zł; w Gdańsku na Warszawę 8,95 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212,07 do

Kto dba o swoje zdrowie ten pije regularnie rodzimą Kawę Słodową Kneippa.

P 4899 K. 4.

212,37 zł, gotówką 211,75 zł; za 100 guld. denarów gd. w dewizach 172,98 do 173,24 zł, gotówką 172,64 zł.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 18. 9. 1930 r.

Waluty Gotówka
Dolary St. Zjedn. tr.: 8,94½, sp.: 8,96½, kup.: 8,92½.
Franki franc. tr.: 35,05½, sp.: 35,14½, kup.: 34,96½.
Funtów ang. tr.: 43,36½, sp.: 43,47½, kup.: 43,25½.

Dewizy:
trans. sprzed. kup.
Holandia 359,45 360,35 358,55
Kopenhaga 238,80 239,40 238,20
Londyn 43,36¾ 43,47¾ 43,25¾
Nowy Jork 8,912 8,932 8,892
Nowy Jork kabel 8,922 8,942 8,902
Paryż 35,05½ 35,14½ 34,96½
Praga 26,47¼ 26,53¼ 26,41¼
Szwajcaria 173,12½ 173,55½ 172,69½
Sztokholm 239,70 240,30 239,10
Wiedeń 125,93½ 126,24½ 125,62½
Berlin 212,60

Tendencja mocniejsza.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poz. inwest. 111,00
5% poz. konw. 55,50

Akcje w złotych:

Bank Polski 163,00—163,50
Elektrownia w Dabr. 0,00— 42,50
Ostrowiec 0,00— 54,00
Spirytus 0,00— 22,00
Klucze 0,00— 73,00

Tendencja niejednolita.

Komentarz:

Z papierów państw. słabsza inwestycyjna. Dla listów zast. tendencja przeważnie mocniejsza, dla akcji niejednolita. Z bankowych słabszy Bank Polski. Elektr. w Dąbrowie notowała niżej od ostatniego kursu. Z metalurgicznych Ostrowiec utrzymany, ze spożywczych Spirytus utrzymany, jedynie Klucze miały tendencję mocniejszą.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 18. 9. 1930 r.

Pszemica march. od st. załad. 75—76 kg. 233,00—235,00
Tendencja mocniejsza.
Pszemica jara 80 kg. 243,00—245,00
Tendencja mocniejsza.
Zyto march. od stacji załad. 70—71 kg. 174,00—175,00
Tendencja słaba.
Jęczmień march. brow. od st. załad. 204,00—222,00
Tendencja spokojna.
Jęczmień pastewny i przemysłowy 180,00—195,00
Tendencja spokojna.
Owies march. od st. załad. 158,00—169,00
Tendencja spokojna.
Maka pszena 27,50—35,75
Tendencja spokojna.
Maka żytnia przemiał. do 60% 24,00—27,25
Tendencja spokojna.
Ospa pszena 8,75— 9,00
Tendencja spokojna.
Ospa żytnia 8,25— 8,50
Tendencja spokojna.
Groch Victor 30,00—34,00
Groch pastewny 19,00—20,00
Peluska 20,00—21,00
Bób polny 17,00—18,00
Wyka 20,00—22,00
Makuch rzepakowy 9,80—10,20
Makuch lniany 17,30—17,60
Śróć Soja 14,00—14,80
Ziemniaki jadalne białe 1,30— 1,50
Ziemniaki nieb. z Odenwald 1,40— 1,60
Ziemniaki jadalne żółte 1,80— 2,00
Ziemniaki fabryczne 6—9 fg. w/g zawartości mączki.

Uwaga: W Berlinie słaby popyt.

Ogólna tendencja nieregularna.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 18. 9. 1930 r.

Wyplaty na Warszawę 46,925—47,125
Noty wielkie 46,875—47,275

Stronnictwo Narodowe

Koło na Chwaliszewie i Śródcie

Zebranie odbędzie się dziś w czwartek, dnia 18 bm., o godz. 7 wieczorem u p. Pohla, Chwaliszewo 37.

Referat na temat „W jakich warunkach idziemy do wyborów” wygłosi p. red. Roman Fengler. Po referacie sprawy organizacyjno-wyborcze.

Na zebranie zaprasza się członków i wszystkich, którzy na prawym brzegu Warty podczas poprzednich wyborów czynni byli jako powołani i mężowie zaufania.

ZARZĄD.

Kosznika Wody Kolońskie

Pw 4892-63.592

Z obrad Ligi Narodów

Prace komisji — Odroczenie reorganizacji Sekretariatu Generalnego Ligi — Ustalenie porządku dziennego przyszłej sesji

Genewa, 18. 9. (PAT.) W środę popołudniu przystąpiły do pracy komisje Zgromadzenia Ligi Narodów. Po zwykłych formalnościach ukonstytuowania się rozpoczęły prace przedewszystkiem komisje 3, 4 i 5. Trzecia komisja rozbrojeniowa wybrała na swego wiceprzewodniczącego b. prezydenta republiki estońskiej Piipa, a następnie przystąpiła do przedyskutowania projektu międzynarodowej konwencji o niesieniu finansowej pomocy państwu, zaatakowanemu przez napastnika.

Przedstawiciel Węgier sen. Tanszos oświadczył, że wprowadzić rząd węgierski ustosunkuje się do konwencji życzliwie, jednakże musi sobie zastrzec na później powzięcie ostatecznej decyzji co do ewentualnego przystąpienia lub nieprzystąpienia do tej konwencji. Następnie lord Robert Cecil (Wielko-brytania), Massigli (Francja) i Benesz (Czechosłowacja) protestowali prze-

ciw stanowisku delegata Finlandji Holstiego.

Genewa, 18. 9. (PAT.) Czwarta komisja Zgromadzenia Ligi Narodów obradująca pod przewodnictwem belgijskiego delegata Carton de Viarta postanowiła najpierw przedyskutować sprawę budżetu, a dopiero później drażliwe problemy reorganizacji Sekretariatu Generalnego Ligi Narodów.

Genewa, 18. 9. (PAT.) (Havas). Na pierwszym posiedzeniu 61-ej sesji Rada Ligi Narodów ustaliła ostatecznie porządek dzienny, włączając do niego na propozycję Francji sprawę utworzenia Szkoły Wyższych Studiów Higieny, a na propozycję Hiszpanji sprawę zwołania konferencji higieny wjejskiej.

Genewa, 18. 9. (PAT.) Francuscy ministrowie Flandin (Handlu) i Laval (Pracy) odjechali stąd dziś do Paryża, ażeby wziąć udział w jutrzejszym posiedzeniu Rady Ministrów, poczem natychmiast powrócą do Genewy.

Pacyfistyczny taniec na wulkanie

Obludne wymurzenia Curtiusa w Genewie i niepoprawne deklamatorstwo Brianda — Za plecami Genewy władzę w Niemczech obejmują tymczasem skrajni odwetowcy...

Genewa, 18. 9. (PAT.) Jak się powszechnie spodziewano, onegdajsze przemówienie Curtiusa utrzymane było w tonie spokojnym i umiarkowanym. Sam wreszcie mówca na wstępie swego przemówienia zaznaczył, że pragnie kontynuować politykę swego poprzednika Stresemanna, jednakże — zaznaczył dobitnie min. Curtius — „nadzieje pokładane przez naród niemiecki w rezultaty tej polityki, zawiodły”. Zdaniem mówcy rozwój polityki międzynarodowej przyniósł Niemcom w ciągu ostatnich czterech lat wielkie rozczarowanie. Jednakże Niemcy ustosunkowują się do pracy na terenie Ligi pozytywnie. Minister Curtius przebiegł pokrótce wszystkie dziedziny pracy instytucji genewskiej, a mówiąc o rozbrojeniu domagał się zwołania konferencji rozbrojeniowej w ciągu przyszłego roku. W kwestii mniejszościowej zapowiedział rozwinięcie niemieckiego punktu widzenia na tę sprawę znanego już z poprzednich wystąpień w łonie komisji VI. W sprawie arbitrażu wyraził dążenie do poddania arbitrażowi wszelkich konfliktów i sporów.

Punkt ciężkości dnia onegdajszego przeniół się poza ramy Zgrom. Doniosłe przemówienia polityczne zostały wygłoszone w czasie bankietu, wydanego przez międzynarod. stowarzyszenie dziennikarzy, akredytowanych przy Lidze Narodów. Po przemówieniu prezesa tego stowarzyszenia Wacława Orynga, korespondenta P. A. T., który uwypuklił znaczenie prasy dyplomatycznej w życiu międzynarodowym, przemówił przewodniczący XI-go Zgromadzenia Titulescu, podnosząc znaczenie współpracy prasy i dyplomacji.

Następnie zabrał głos min. Curtius, który mówił o pokojowych dążnościach Niemiec (!), i o ich chęci współpracy międzynarodowej na terenie genewskim (!). Robiąc aluzję do rysunku, zdobionego menu obiadowego, na którym widnieje ul. otoczony pszczołami, wyobrażającymi zebranych w Genewie mężów stanu. Curtius zauważył, że on i min. Zaleski mają w Genewie znacznie ważniejsze zadanie, niż wzajemne podawanie sobie not dyplomatycznych, jak to zostało ujęte przez rysownika. W zakończeniu min. Cur-

tius podkreślił, że pragnie on pomimo wszelkiej różnicy poglądów i zajętych pozycji, poszukiwać na terenie genewskim zbliżenia i porozumienia.

Zkolei głos zabrał Henderson, który mówił o współpracy w dziele pokoju pomiędzy Francją a Anglią, podkreślając ciągłość tej pracy i robiąc aluzję do pomocy, na jaką Francja liczyć może w razie trudności politycznych.

Wreszcie w niezwykle skupieniu zebrani wysłuchali przemówienia Brianda, który rozpoczął rozwijać przed zebranymi obrazy okropności i trudności w utrwalaniu pokoju. Briand mówił o głęboko zakorzenionych przesadach, ambicjach i szowinizmach, które stanowią główne przyczyny wojny. Briand przypomniał, że 4 lata temu rozpoczął prace nad zbliżeniem z Niemcami, jak powoli zyskiwał zaufanie Stresemanna i jak dalece było to zaufanie wzajemne. Nawiązując najwidoczniej do ustępu raniego przemówienia min. Curtiusa o rozczarowaniu, jakie polityka międzynarodowa przyniosła w ostatnich latach Niemcom, Briand podniósł, że pracę swą nad pokojem będzie kontynuował, choćby nawet miał być powalony. Zwracając się w stronę min. Curtiusa, Briand podniósł że nigdy nie żądałby on od swoich kolegów wyrzeczenia się istotnych interesów swoich krajów tak samo, jak i sam nigdy nie ustanie w ich obronie. Każdy z ministrów spraw zagranicznych przybywa do Genewy z umiłowaniem swego kraju i z gotowością obrony jego praw, ale wszystkie te patriotyczne uczucia, spojone w jedno, powinny dać — zdaniem Brianda — utrwalenie pokoju, a nie pogłębianie nieporozumień.

„Nie trzeba — mówił Briand — wielkiej armii ludzi dla zwycięstwa idei pokoju. Potrzeba nie licznych, a oddanych idei pracowników, którzy padając pod obuchem krytyki, padają z głębokim postanowieniem powstania i dalszej walki z temi samemi trudnościami. W zakończeniu, Briand, nawiązując do rysunku, zdobionego menu obiadowego, wyraził nadzieję, że pszczoły tam wyobrażone, zbierając będa miód nie na trujących kwiatach, lecz tam, skąd przynieść będą mogły do pasieki czysty miód pokoju”.

Są jeszcze naiwni...

Paryż, 18. 9. (PAT.) Prasa omawia szeroko przemówienie Brianda, wygłoszone na bankiecie wydanym przez związek korespondentów zagranicznych przy Lidze Narodów. „Petit Journal” pisze, iż całe zgromadzenie było wstrząśnięte do głębi szczerością akcentów przemówienia, będącego prawdziwym wyznaniem wiary bojownika sprawy pokoju. Ostrzeżenie wygłoszone przez Brianda w związku z wynikami wyborów niemieckich, było całkowicie jasne: Powinno ono mieć

dla wszystkich rozsądnych Niemców właściwe znaczenie i być odpowiednio przez nich zrozumiane.

Głosy polskie w Prusiech Wschodnich

(Od własnego wysłannika „Kurjera Poznańskiego”)

Olsztyn, 16 września.

Jak już doniosły depesze, w przeciwieństwie do Śląska Opolskiego, Marchji Granicznej i Pomeranii, liczba głosów polskich w Prusiech Wsch. uległa dalszemu zmniejszeniu. Jest to fakt bardzo smutny, zwłaszcza gdy się weźmie pod uwagę, że już rok 1928 wykazał poważny spadek głosów polskich w porównaniu do wyborów poprzednich.

Na niekorzystny wynik wyborów wpłynął cały szereg przyczyn, o których częściowo wspominaliśmy już w poprzedniej korespondencji. Do zmniejszenia się liczby głosów polskich przyczynił się obok niedostatecznej propagandy ze strony polskiej, co było wynikiem braku funduszy — także terror niemiecki. Deprymując na nastroje ludności polskiej wpłynęły znane zjawiska w Gryżlinach na Warmji. Bardzo ciężka była praca polska na Mazurach, gdzie aresztowano i śledzono funkcjonariuszy Polskiej Partii Ludowej. Odezwy polskie — jak się prasa niemiecka sama chwali — były wyrwane roznosiicielom i spalone.

Akcja polska była też utrudniona na skutek trwających w ostatnich dniach walk wyborczych manewrów Reichswehry. Również i uroczystości niemieckie, urządzone z wielką pompą z okazji dziesiątej rocznicy plebiscytu, zrobiły swoje.

Na listy polskie w Prusiech Wsch. padło ogółem 4176 głosów. podczas gdy w r. 1928 głosów tych wraz z głosami, które padły na osobną listę mazurską, było 4655. Ubytek więc wyniósłby 479 głosów. W rzeczywistości ubytek ten jest nieco mniejszy, część bowiem Polaków głosowała przez nieporozumienie na listę litewską, która oznaczona była tym samym numerem (19), jako przyłączona do tej samej listy państwowej Związku Mniejszości Narodowych w Niemczech. Litwini mieli mianowicie numer 19a, Polacy 19b. Spora ilość wyborców polskich, nie orientując się w tej różnicy, nakreślała na kartkach wyborczych cyfrę 19a, sądząc, że to jest numer listy polskiej. Wskutek tego zaszedł taki zabawny fakt, że w powiecie olsztyńskim na Warmji, gdzie Litwinów prawie nie ma, na listę litewską padły 142 głosy, a w powiecie sztumskim na Powiśiu 99 głosów.

Chcąc przeto ustalić liczbę głosów polskich w Prusiech Wschodnich, trzeba zliczyć głosy oddane na listę Polskiej Partii Ludowej i na listę Litewskiej Partii Ludowej. Suma tych głosów wynosiła w r. 1928 4960, a obecnie 4842, w tem jakież 300 głosów naprawdę litewskich.

Ubytek głosów polskich — podkreślić to trzeba — zaznaczył się na Warmji i Mazurach, natomiast w Ziemi Malborskiej nastąpił nawet pewien przyrost.

A mianowicie w pięciu powiatach Ziemi Malborskiej lista polska uzyskała ogółem 1722 głosy, co oznacza przyrost o blisko 250 głosów w porównaniu do roku 1928. Do tego doliczyć jeszcze należy 125 głosów, oddanych na listę litewską. Faktyczna więc suma głosów polskich w Ziemi Malborskiej wynosi około 1850. Z tego na powiat sztumski przypada 1571 głosów (1472 na listę polską i 99 głosów na listę litewską). W porównaniu do r. 1928 oznacza to przyrost o 265 głosów. W powiecie kwidzińskim zdobyliśmy 216 głosów (202 głosy na listę polską i 14 na listę litewską); w porównaniu do r. 1928 przyrost głosów wynosi 44. W powiecie suskim uzyskaliśmy głosów 25 (20 na listę polską i 5 na listę litewską); przyrost wynosi 5 głosów. W powiatach malborskim i elbląskim łącznie na listę polską padło 78 głosów, na listę litewską 7, razem więc 85.

Natomiast na Mazurach i Warmji, jak już wyżej zaznaczyliśmy, zaznaczył się spadek głosów polskich. Lista Polskiej Partii Ludowej dostała tam 2.198 głosów, to jest o 340 głosów mniej niż przy wyborach poprzednich.

Największe straty ponieśliśmy w powiecie olsztyńskim, gdzie lista polska uzyskała 1.629 głosów wobec 2.299 w roku 1928; ubytek wynosi więc głosów 670. Ubytek ten jest trochę mniejszy, gdy się zważy, że na listę litewską padły 142 głosy polskie (w roku

1928 — 82 głosy). Uwzględniając to, trzeba stwierdzić, że Polacy uzyskali ogółem w pow. olsztyńskim 1.771 głosów wobec 2.381 w roku 1928, co oznacza stratę 610 głosów.

Ilość głosów w poszczególnych miejscowościach na Warmji (powiaty olsztyński i reszelski) jest następująca (pierwsza cyfra oznacza głosy, oddane na listę polską, a druga oddane na listę litewską): Gietrzwałd 89,7, Butryny 71,1, Purda 64,1, Pluski 63,3, Nowa Kaletka 56,3, Szafald 54,0, Skajboty 53,2, miasto Wartemborg 49,8, Roznowo 40,2, Przykop 34,3, Jondorf 33,3, Gotki 32,2, Gilawy 31,3, Gryżliny 30,5, Leszno 28,9, Brunswald 27,0, Stęki 26,2, Pęglity 26,2, Spręcowo 24,0, Kajny 24,6, Ruś 23,2, Dajtki 23,1, Wymój 22,0, Prole 22,2, Gietkowo 20,1, Gronity 19,0, Tuławki 18,5, Buchwald 18,3, Gady 18,1, Szabruk 18,1, Giedajty 17,1, Ługwald 17,1, Lamkowo 16,0, Mokiny 15,1, Nagłady 14,1, Kronowo 13,2, Klebark 13,0, Bartoły 11,2, Stare Marcinkowo 11, Kapłityny 11,0, Tomaszkowo 9,1, Jonkowo 9,0, Naterki 9,0, Stawiguda 8,5, Mały Klebark 8,2, Ramsowo 8,0, Gipsowo 8,0, Kaborno 8,0, Jedzbark 6,4, Pajtyny 6,1, Miodówko 6,1, Wyrandy 6,0, Nowa Wieś 5,0, Ruszajny 4,2, Kramarowo 4,0, Lykuzy 3,0, Redykajny 3,0, Lamkowo 3,0, Silice 2,0, Nerwig 2,0, Nowe Marcinkowo 1,0.

W mieście Olsztynie lista polska uzyskała 136 głosów — to jest o parę głosów więcej, niż w poprzednich wyborach.

Na Mazurach wynikł są następujące: powiat szczycieński 111 głosów na listę polską i 32 na litewską, powiat ostródzki 34,12, powiat żądzowski 30,8, powiat niborski 21,12, powiat jańsborski 17, powiat lecki 13. W mieście Szczycie lista polska dostała 15 głosów.

W Królewcu padło 37 głosów na listę polską i 17 na litewską, w powiecie królewieckim 14 głosów na listę polską.

Wypadanie włosów i pojawiająca się w następstwie łysina jest od dawien dawna troską niejednej osoby. Przyczyny tego zjawiska należy szukać poza niektórymi chorobami zakaźnymi w zmianach łojotokowych, przedewszystkiem w nadmiernej wydzielaniu łoju, który prowadzi poprzez powstanie łupieżu do łysienia. Proces ten odbywa się w dwóch okresach. Pierwszy charakteryzuje się podrażnieniem skóry głowy, swędzeniem, zaczerwienieniem i silnym łuszczeniem, drugi okres zaniku objawia się ścięciem włosów, wypadaniem jego, napinaniem się skóry głowy i zanikiem gruczołów łojowych. Odpowiednio do tych okresów zadanie lecznicze pójść w dwóch kierunkach. A więc przedewszystkiem trzeba usunąć zaburzenie łojotokowe, a w okresie zaniku wytwarzać przekrwienie skóry. Racjonalnie i dokładnie przeprowadzona kuracja da niewatpliwie dobre wyniki. Jednakże ze względu na skomplikowane leczenie, wymagające częstej kontroli lekarskiej, — przedstawia pewne trudności i niedogodności. Dziś możemy się z Szan. Czyt. podzielić wiadomością, iż zdołano po kilkoletnich doświadczeniach stworzyć środek, który w idealny sposób łączy skomplikowane leczenie i dzięki temu jest przystępny dla każdego. Środkiem tym, to „Tryzodor”, który w dobie doświadczeń dał niebywałe wyniki i podziw wzbudził wśród lekarzy.

Pw 5 075-S. 1567

Zapowiedź dekretów

W najbliższym czasie ma rada ministrów rozpatrzyć szereg nowych projektów ustaw, wydanych w formie dekretów. Wchodziłyby w dany wypadek na grę p. in.: rozporządzenie o zgromadzeniach; o zniesieniu ograniczeń względnie uchyleniu przepisów wyjątkowych, związanych z pochodzeniem, narodowością, rasą lub religią obywateli Rzeczypospolitej; o znówelizowaniu rozporządzenia o utworzeniu komunalnego funduszu pożyczkowego, oraz o częściowej zmianie ustawy o tymczasowym regulowaniu finansów komunalnych; projekty rozporządzenia o odpowiedzialności dyscyplinarnej pracowników komunalnych; o widowiskach; o uprawnieniu do ujednolajnienia przepisów porządkowych; o ograniczeniach ze względu na bezpieczeństwo publiczne; o wprowadzeniu niektórych zajęć zarobkowych; o nowelizacji rozporządzenia o policji państwowej.

**PRZY ZAKUPACH ZWAŻAJ
CZY JESTEŚ W SKLEPIE
POLSKIM I CHRZEŚCIJAŃSKIM!**

**ODOL — świat cały ma tę nazwę w mowie:
pasta ODOL zapewnia zębom biel i zdrowie**

Metody

Minister oświaty Czerwiński podpisał dekret o przeniesieniu b. posła Stronictwa Narodowego Korneckiego z Warszawy do Dubna.

P. Kornecki przed wejściem do Sejmu pełnił czynności zastępcy inspektora szkolnego powiatu warszawskiego, i na to stanowisko zgłosił się po wygaśnięciu mandatu. Złożyło się tak, iż etat jego chwilowo zajmowany przez zastępcę, z dniem 1 września został wolny, gdyż zastępcą jego przeniósł się do innego działu pracy w szkolnictwie. A zatem nietylko brzmienie ustawy, ale i interes szkolnictwa przemawia za pozostaniem p. Korneckiego w powiecie warszawskim.

Poza pracą sejmową poseł Kornecki zajmował ważne stanowiska w pracy społecznej. Jest sekretarzem i kierownikiem wydziału wykonawczego Zjednoczenia Polskich Towarzystw Oświatowych, oraz redaktorem organu tegoż Zjednoczenia „Oświata Polska”. Bierze udział w pracach Polskiej Macierzy Szkolnej, jako sekretarz zarządu głównego. Jest członkiem Rady Szkolnej miasta Warszawy z ramienia rady miejskiej, oraz członkiem zarządów głównych organizacji nauczycielskich: Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego Nauczycielstwa Szkół Powszecznych i Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych. Prace w tych organizacjach jak również sprawy jego rodzinne wiążą go ze stolicą.

P. Czerwiński po dwutygodniowym urzędowaniu p. Korneckiego w inspektoracie warszawskim podpisał dekret przeniesienia p. Korneckiego na stanowisko zastępcy inspektora szkolnego w Dubnie na Wołyniu, zmuszając go tem samem do natychmiastowego opuszczenia ważnych placówek pracy społecznej.

A teraz idźmy w głąb sprawy: P. Kornecki jak wiadomo brał wybitny udział w pracach komisji budżetowej Sejmu. Zgłaszał liczne wnioski o-

szczędnościowe do budżetu, referował na plenum Sejmu przekroczenia budżetowe w r. 1926/7 i wykazał już wówczas rozpoczętą rozrzną gospodarkę finansową sanacji, referował wnioski w sprawie szklan urzędników i nauczycieli w okresie wyborczym 1928 roku.

Pozatem p. Kornecki zajmował się gorliwie sprawami urzędników i nauczycieli, referował w Sejmie m. in. zmianę ustawy emerytalnej, zmianę pragmatyki nauczycielskiej w kierunku zabezpieczenia obywatelskich praw nauczycieli. W dyskusji budżetowej walczył o religię w wychowaniu i o wykonywanie przez rząd konkordatu, polemizował z p. ministrem Czerwińskim w sprawie jego stanowiska w znanych przemówieniach o ideale wychowawczym.

Teraz przenosi go się na dalekie kresy, komplikuje mu się warunki jego prywatnego życia i utrudnia oczywiście kandydowanie do przyszłego Sejmu.

Aresztowanie i wywiezienie do Brześcia posła Aleksandra Dębskiego i obecne przeniesienie posła Korneckiego jest najdosadniejszym wyrazem stosunku „sanacji” do Stronictwa Narodowego. Poseł nauczyciel ze Stronictwa Chłopskiego p. Domagała został przeniesiony w korzystny dla niego stan nieczynny, poseł Jan Dębski z „Piasta” otrzymał urlop bezpłatny. Jeżeli zaś chodzi o „sanację”, to posłanka Jaworska z B. B. została mianowana wizytatorką szkół, a poseł z B. B. nauczyciel Wojtowicz otrzymał zaraz po zgłoszeniu się do służby urlop płatny.

Czytelnicy ocenią to w sposób właściwy, a sfery nauczycielskie odpowiedzą na to w dniu wyborów.

Przypominamy jeszcze, że art. 57 pragmatyki urzędniczej postanawia: „Działalność urzędnika w czasie wykonywania mandatu poselskiego nie może pociągnąć dla niego żadnych represyj służbowych”.

10-tym wieku Pomorze jest równie integralną częścią państwa Mieszka, jak i „Galicja Wschodnia”. Co go to może obchodzić. Przecież „Wiadomości Literackie” będą tak dobrze wychodziły w Warszawie niemieckiej, czy bolszewickiej, a gdyby przypadkiem ta Warszawa została się w niepodległym (Polskom) państwie polskiem, to przecież ani Niemcy na Pomorzu, ani Ukraińcy w „Galicji Wschodniej” debitu nie odbiorą. I będzie się pyśki dalej pasło i małe szanse będą, że się po nich dostanie.

Są i dalsze brylanty. Poco procesy komunistyczne: „Aresztuje się codziennie setki ludzi za dążenie do „obalenia istniejącego ustroju”. Powinno się tych wszystkich ludzi wypuścić na wolność z tej prostej przyczyny, że u nas wogóle niema żadnego ustroju, a więc nie można obalić rzeczy nieistniejącej. I kto wie, czy to nie lepiej, bo przecież gdyby „istniał ustrój” nie setki ludzi pakowanoby do więzienia ale tysiące. Na tem bowiem polega główna różnica między krajami, rządzone przy pomocy wielkich haseł, a krajami, w których panuje zwykły, chropaczny, więc łagodniejszy „środkowo-europejski obłęd”. Biedni szaleńcy, wymyślili sobie jakieś państwa narodowe i dowiadują się od „nauczyciela”, że to „żaden ustrój” i „obłęd”. A do kryminału za paragraf 100 zamknięto — Aleksandra Dębskiego.

P. Słonimski ogromnie dotknięty jest sądem polskim o Rosji sowieckiej, twierdzeniem, że „wszystko co się dzieje w Rosji — to zdziczenie i barbarzyństwo”. Przecież niema ani głodu, ani mordów, ani gromad zarażonych chorobami wenerycznymi, płodujących dzieci. Lże się na ten temat chyba jeszcze więcej, niż w prasie sowieckiej na nasz temat”. Propaganda niedwuznaczna.

Publiczność polska winna być wyraźnie poinformowana o tem co czyta, i jakie ideały i tendencje przyświecają autorom i redaktorom „Wiadomości Literackich”. Z. W.

Bratnia Pomoc do społeczeństwa

Apel

U progu nowego roku akademickiego, gdy liczne zastępy młodzieży akademickiej staną do pracy, by kontynuować lub rozpocząć swoje studia, staje przed nami, jako organizacją samopomocową, zagadnienie przyjęcia z pomocą materialną tym, którzy na to zasługują dla swej zdolności i pracowitości. Zadania nasze spełniać będziemy mogli jedynie przy wydatnej pomocy społeczeństwa.

Młodzież akademicka skupiona w „Bratniej Pomocy” T. S. U. P. pochodzi przeważnie z Województwa Poznańskiego, gdyż na 2.600 członków zamieszkuje Województwo Poznańskie 1337, pochodząc ze sfer inteligencji zarobkującej i tem samem pozbawiona jest wystarczających na studia zasilków ze strony rodziców.

Ufając, że nie zawiedzimy się na ofiarności społeczeństwa Ziemi Zachodnich, zwracamy się niniejszem z bardzo gorącą i usilną prośbą o zasilenie „Bratniej Pomocy” darami w naturze (na kuchnię) względnie datkami pieniężnymi na pomoc stypendjalną i zdrowotną. Pierwsze prosimy przesłać pod adresem „Bratnia Pomoc”, Kuchnia Akademicka, Wały Leszczyńskiego 6, pieniądze zaś prosimy przekazać na nasze konto w P. K. O. nr. 200 499.

Kurator „Bratniej Pomocy” T. S. U. P.: (—) Prof. dr. Paweł Gantkowski.

Za Zarząd:
Sekretarz Gen.: w z. (—) Stan. Kasznica.
Prezes: (—) Józef Nowak.

Ich „moralność”

Wczoraj miała się odbyć przed sądem grodzkim w Poznaniu rozprawa karna przeciwko prof. Znamierowskiemu, oskarżonemu przez Kostrzewskiego o zniewagę czei i oszczerstwo w związku z zachowaniem się oskarżonego w czasie odczytu Juliusza Kaden - Bandrowskiego w Poznaniu w listopadzie ub. r. Jakkolwiek był to już czwarty z rzędu termin w tej sprawie, rozprawa została znowu odroczone z powodu niejawienia się oskarżonego, prof. Znamierowskiego, któremu nie zdołano doręczyć wezwania na termin, tak że w rezultacie do dziś nie doszło nawet do przesłuchania świadków wezwanych.

Jak wiadomo, prof. Kostrzewski wytoczył również skargę przeciwko redaktorowi odpowiedzialnemu zawieszając tymczasem „Gazety Zachodniej”, p. Kozubskiemu, za oszczerstwo przypisanie

mu kierowniczego udziału w demonstracji przeciw niefortunnemu prelegentowi, jednakże — rzecz charakterystyczna — do dziś nie został nawet doręczony akt oskarżenia p. Kozubskiemu, ponieważ od ośmiu miesięcy nie można go nigdy zastać w domu Redakcji „Gazety Zachodniej” nie brakowało odwagi w miotaniu oszczerstw, brak jej jednak, gdy chodzi o poniesienie konsekwencji.

Ten sam system bandycki stosował tutejszy poprzednik „Gazety Zachodniej” — „Przegląd Poranny”. Rzucił najnieczestniejsze oszczerstwo na naczelnego redaktora pisma naszego, a gdy ten pociągnął za to przed sąd odpowiedzialnego redaktora „Przeglądu Porannego”, ten został pouczone, że ma zniknąć. Tak uczynił, i do dziś dnia sąd nie może mu dostarczyć zapowzu. Na każdym kroku Mongolia.

Wolność obywatelska a postępowanie w sprawach karno - administracyjnych

W ostatnich latach istnieje w ustawodawstwie naszym silna tendencja do przekazywania rozstrzygnięć w drobnych sprawach wykroczeń karnych w ręce władz administracyjnych. Wyrazem tej tendencji jest rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 1928 r. o postępowaniu karno - administracyjnym, oraz przepisy, odnoszące się do teje dziedziny, zawarte w nowym kodeksie postępowania karnego. Dziś istnieje już obszerna dziedzina wykroczeń, podlegających jurysdykcji władz administracyjnych n. p. naruszenie przepisów higieny, przepisów budowlanych, przepisów o ruchu kołowym, o 8-godzinnym dniu pracy. Za te i tym podobne naruszenia prawa karę wymierza władza administracyjna a od jej orzeczenia odwołać się można do sądu.

Prawo odwołania się do niezawisłego sądu gwarantują obywatelowi artykuły 72 i 98 naszej konstytucji. Komisja Kodyfikacyjna, opierając się na teście konstytucji, w projekcie nowej procedury karnej zadekretowała wyraźnie, iż z chwilą, kiedy skazany obywatel złoży władzy administracyjnej żądanie skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego, orzeczenie władzy administracyjnej traci moc, sprawę zaś rozpoznaje sąd okręgowy. Ministerstwo sprawiedliwości w powyższym tekście projektu wprowadziło zmiany zasadnicze. „W razie złożenia żądania o przekazanie sprawy, głosi art. 619 obowiązującego dziś tekstu procedury, orzeczenie władzy administracyjnej nie ulega wykonaniu, o ile ustawa szczególna nie stanowi inaczej”.

W wypadku przekazania sprawy na drogę sądową rozpatruje ją sąd okręgowy. Jak z powyższego wynika, różnice między obu tekstami są poważne. Dziś orzeczenie administracyjne z chwilą złożenia wniosku o przekazanie sprawy nie traci mocy, lecz może nie być wykonane, o ile nie nakazuje wykonania bezwzględny przepis ustawy. Większość rozporządzeń Prezydenta Rzplitej z mocą ustawy zawiera przepis, iż odwołanie się do sądu nie wstrzymuje wykonania kary z wyjątkiem kary pozbawienia wolności, a czasem nawet ogólnie, że „odwołanie nie wstrzymuje wykonania kary”.

Samo postępowanie w tych sprawach przed sądem ministerstwo w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej również przekształciło. Wystarczy powiedzieć, iż wnioski stron w tem postępowaniu nie wiążą sądu t. j. sąd według samego uznania decyduje, czy świadków wezwać, czy też zeznania ich odczytać. Gdy zaś sprawa w ten sposób zostaje przez sąd rozpatrzona, zapada wyrok, od którego nie przysługuje prawo apelacji, lecz jedynie kasacji. Kasacja w tego rodzaju warunkach jest, jak sądzi prof. Mogilnicki („Gazeta Warszawska” Nr. 36 1930 r.), iluzoryczną, gdyż dotyczyć może jedynie zarzutów prawa materialnego, wobec nieskrepowania sądu normami proceduralnymi. Podkreślić jeszcze należy, iż założenie kasacji nie wstrzymuje wykonania kary, z wyjątkiem kary pozbawienia wolności.

Jak z powyższego wynika, postępowanie w sprawach karnych administracyjnych zostało w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej gruntownie przekształcone przez ministerstwo sprawiedliwości w sensie wzmocnienia elementu administracyjnego a osłabienia elementu sądowego w tem postępowaniu.

K. K1

„Wiadomości Literackie” bez maski

Organ pp. Grydzewskiego i Bormana — często już zwracał na siebie uwagę publiczności polskiej dzięki niektórym ze swych wystąpień. W ostatnich jednak tygodniach prześcignął wszystkie dawniejsze. Staje się wyrazem nienawiści antynarodowej i zarazem komunizującym. Wiele przykładów.

W jednym z sierpniowych zeszytów p. Słonimski z niesmakiem odrzucił się od warszawskiej inscenizacji „Szwejk”. Z komunistycznej sztuki komunistów zrobiono stek piaskich żartów. Oż nieprawda. Być może, że Hasek był komunistą (por. ciekawe informacje Jerz. Bandrowskiego w „Polonii”), jednakowoż sam „Szwejk” z komunistyczną propagandą antywojenną nie ma niczego wspólnego. „Szwejk” jest jedynie i wyłącznie książką, wymierzoną przeciw Austrii i ani jednym słowem, ani jedną myślą nie porusza zagadnień wojny jako takiej. Jest to upust nienawiści ze strony Czech, zgodny zresztą z całem nastawieniem Czechów w dobie wojennej. Czytając pamiętniki Massaryka śledzi się w nich jako nie główną walkę z Austrią. Uwagi więc p. Słonimskiego ani przyszyły ani nie przylatały; jest fałszywa i zupełnie zbędna. Nikt propagandy komunistycznej nie znieszkodził, bo jej wogóle w „Szwejku” niema.

Idźmy dalej. O wpływach publicystyki p. Słonimskiego na współczesne polskie sfery literackie pisze p. Iwaszkiewicz w nrze 35 z sierpnia br.: „Stało się już zwyczajem powszechnym, że „Wiadomości Literackie” zaczyna się czytać od ostatniej strony, na której znajdujemy kronikę tygodniową Słonimskiego. Do tej kroniki tęskni się bardziej, niż do feljetonów Boya. A to dlatego, że Boy czasami lekceważył sobie zadanie czytelnika i nawet poniekał siebie. Słonimski zawsze zapalony, zawsze — nawet podczas najweselszych żartów — uważa siebie przedewszystkiem za nauczyciela”. Zobaczymy zaraz, jaki to nauczyciel. Przedtem słowo o innych jeszcze ciekawych wystąpieniach „Wiadomości”, wcześniejszych od ostatniego nieprawdopodobnego wystąpienia „nauczyciela”.

I tak w nrze 36 w artykule wstępnym, niepodpisanym, zapowiadającym polskie tłumaczenie „Buntu młodzieży” Lindseya mowa o „chrześcijańskiej” (tak, w cudzysłowie) moralności. Na drugiej stronie zupełnie nieinteresującej publiczność polską wywiad p. Szaloma Asza „O sobie”. A dajcież nam święty spokój ze sobą. Na stronie trze-

ciej całostronnicowy artykuł pt. „Film sowiecki”.

Bez konkurencji numer 37 (z 14. IX. b. r.). A więc najpierw p. Artur Predski pospieszył się z wiadomością o autobiografii Trockiego. Z sentymentem pisze o Trockim jako literacie, przygluszającym polityka, nadającym ton politykowi. Potem p. js. referuje Stipiczńskiego paszkwił „Młodzieży ciebie bałamuca”. Dowiadujemy się, że „książka Stipiczńskiego jest chlubnem ze strony ideologa obozu usiłowaniami dotarcia do „obałamuconych” przez mafję polityczną najkarniejszych tej mafji zastępów, pierwszą w tej formie próbą zdobycia najoporniejszego bastjonu ciemnoty i zacofania, jakim jest dziś w Polsce opanowana niemal całkowicie przez Narodową Demokrację — młodzież, dosłownie: młodzież akademicka. Zadanie niewątpliwie trudne i tylko zaszczyt przynoszące ambicji autora”. A w zakończeniu: „Książka pisana jest pewnie, mocno, z żarliwością i ogniem, słowami pełnego męskiego patosu, doskonałym jedynym i silnym stylem”. Więc stek obelg na wielki obóz polityczny i wielki, historyczny ruch młodzieży. To już nie odruch „artysty” (walka obozów politycznych nie jest główną treścią „Wiadomości Literackich”), to już zupełnie świadoma akcja natury politycznej.

Koroną jednak wszystkiego kronika tygodniowa, głos „nauczyciela”. Wprost wierzyć się nie chce, że w piśmie drukowanym w języku polskim, przeznaczonem dla inteligencji polskiej takie rzeczy się czyta.

A więc w wstępie: „Pocziwa Warszawa robi czasami wrażenie szpitala warjatów. W ostatnich czasach robi się u nas politykę antyniemiecką i to robi w sposób dość groteskowy”. Groteska polega na tem, że nie opuszcza się filmów niemieckich i urządziła manifestacje. Widocznie należałoby wpuszczać filmy i nie urządzić manifestacji, albowiem „szowinizm rodzi szowinizm, jak każda głupota głupotę”. Chwytają kogoś za gardło a ten „szowinista” i „głupiec” broni się Niepomny, że wywoła przez to szowinizm i głupotę. Nie dość lajdactwom. Ogromnie razi p. Słonimskiego „to co się dzieje obecnie w Galicji wschodn. i we Lwowie”, bo mu to „przypomina istotnie czasy Katarzyny Wielkiej”. „Co może sobie myśleć Ukraińiec, czytający słuszne (więc jednak!) argumenty prasy za rdzenną polską kasacją Pomorza?”. Więc podpalania, sabotaże to przecież nic. I to, że już w

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Piękny rozwój ogródków działkowych

Owocna działalność Związku — Nowe ogródki powstają w Poznaniu i na prowincji

Idea ogródków działkowych dzięki zarządowi Związku znajduje wśród społeczeństwa i władz szerokie zrozumienie. W ostatnim czasie stale powstają nowe ogródki i zieleńce, które wybitnie przyczyniają się do umoralnienia, zwłaszcza młodszego pokolenia, oddziałując je od zgubnych wpływów ulicy. Również i pod względem zdrowotnym ogródki spełniają wybitnie swoją rolę. Związek przygotowuje obecnie teren 20-morgowy na Wildzie przy ogrodzie im. Kościuszki, celem powiększenia wspomnianej kolonii. Po uregulowaniu teren ten będzie jeszcze w roku bieżącym zamieniony na ogród i przyłączony ze 175 działkami do kolonii im. Kościuszki, która obejmie wobec tego 375 działek.

Pozatem Związek oddzielił od Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych 18-morgowy teren na Winiarach przy szosie Obornickiej, na którym organizuje się 100-działkowe ogrody, każda po 300 metrów kwadratowych. Ogrody te przeznaczone będą dla pracowników zamieszkałych na Jeżycach i Winiarach. Działki będą oddane od 1 października b. r. Ponadto Związek prowadzi pertraktacje ze wspomnianym zakładem ubezpieczeń o wydzielanie drugiego terenu położonego przy szosie Grunwaldzkiej. Również i tu, o ile umowa dojdzie do skut-

ku, powstaną w przyszłym roku nowe ogródki. Dalej czyni Związek starania w magistracie o uzyskanie terenów miejskich za Bramą Warszawską dla pracowników, zamieszkałych na Chwaliszewie i Śródcie. Tej dzielnicy brak ogrodów działkowych daje się bardzo odczuwać.

Pertraktuje też Związek o nabycie terenów prywatnych dla zorganizowania ogrodów w Główniej. Są tam one bardzo potrzebne, a dla ubogiej i przeciążonej pracą ludności byłyby błogosławieństwem.

Związek dąży do tego, aby wszystkie jego zamierzenia były zrealizowane, a przede wszystkim, aby w każdej dzielnicy powstały ogrody działkowe. Obok dużej dogodności dla mieszkańców wygląd miasta zyska na tem bardzo, gdyż ogródki będą zorganizowane wzorowo, z uwzględnieniem wszelkich wymagań kulturalnych i estetycznych.

W ostatnim czasie z inicjatywy Związku powstały ogrody działkowe również na prowincji, że przypomni o Rawie, Szamotułach, Środzie i Kościanie. W toku organizacji są ogrody w Lesznie, Gnieźnie, Inowrocławiu, Nakle, Międzybóżu, Ostrowie, Zninie i Strzelnie. Niebawem każdy mieszkaniec naszego miasta będzie mógł posiadać o ile tylko zechce wzorowy ogródek działkowy. (z)

względem na ważne sprawy uprasza się o punktualne i liczne przybycie. Zarząd.

— **Ze Zjednoczenia Kolejowców Polskich.** W poniedziałek 22 bm. o godz. 18 odbędzie się ogólne zebranie członków oddziałów i sekcji Zjednoczenia miasta Poznania, na sali „Boulevard”, plac Nowomiejski 5. Na porządku obrad referaty członka wydziału wykonawczego i zarządu okręgowego o sytuacji obecnej, o sprawie wypłaty zaległego dodatku mieszkaniowego, o ubezpieczeniu emerytalnym.

— **Zebranie Wydziału Eucharystycznego Sodalicji Pań Miejskich w Poznaniu** odbędzie się w piątek, 19 bm. o godz. 17 w salce Księgarni Św. Wojciecha przy Alejach Marcinkowskiego 22, I. Wykład wygłosi ks. dr. Stomkowski na temat: „Codzienna Komunia św.” z cyklu „Wykłady o Eucharystji”. O liczny udział członków i gości uprasza Zarząd.

ZYCIE SOKOLE

— **Tow. Gimn. „Sokół” w Swarzędzu.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 20 bm. o godzinie 20 w lokalu druha Korca.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Z Tow. Krawców.** W niedzielę, dn. 21 bm., w 45 rocznicę założenia Towarzystwa, odbędzie się o godz. 9 msza św. w kościele O. O. Salezjanów przy ulicy Wronieckiej. O godz. 10.30 uroczyste zebranie z wspólnym śniadaniem w lokalu zebrań p. Tomczyka.

— **Ostre strzelanie Okręgu I. Związku Towarzystw Uczestników Powstania** odbędzie się dnia 21 bm. (w niedzielę) o godz. 8 rano na strzelnicy wojskowej za Bramą Warszawską. Wzywa się wszystkich członków Towarzystw Uczestników Powstania do gremjalnego udziału. Naboję według rozporządzenia D. O. K. VII. dla przysposobienia wojskowego są płatne po 43 grosze za sztukę.

— **Liga Obrony Powietrznej i Przeciwdziałowej.** Komitet Miasta Poznania, pragnąc uwidocznić wyniki prac młodzieży, zajmującej się modelarstwem lotniczym, czy to na terenie szkół czy też posiadającej własne modelarnie lub pracując samodzielnie, organizuje „wielki konkurs modeli latających” o nagrody, który odbędzie się w dniach 20 i 21 bm. na Hipodromie przy ul. Grunwaldzkiej. Początek o godzinie 15; ceny wstępu dla młodzieży szkolnej 30 gr. dla dorosłych miejsce stojące 50 gr. trybuna 1 zł.

— **Wszyscy na zabawę jesienną Koła śpiewu im. Bol. Dembińskiego** w sobotę, dnia 20 bm. do sali Ogrodu Zoologicznego! Przygrywać będzie cała orkiestra 14 p. a. p. pod batutą p. podchorążego Sukowskiego. Rozesłano już kilkaset zaproszeń oraz rozdano zgłaszającym się. Wobec braku takowych, sympatycy Koła, którzy zaproszeń nie posiadają, proszeni są o przybycie bez zaproszeń. Obszerny program zabawy Komitet uzupełnił pocztą japońską oraz wprowadził kilka gier. Koniec zabawy, aby wyczerpać cały program, przewidywany jest na godz. 6 rano.

— **Wieczorki towarzyskie Automobilklubu Wielkopolski** odbywają się w każdą sobotę w lokalach klubowych przy ul. Kantaka 1, na które zaprasza się pp. członków z rodzinami. Początek herbatki o godzinie 20. Z powodu wyścigów samochodowych i motocyklowych, które się odbędą w niedzielę 21 bm. na szosie Kostrzyn — Środa, herbatkę przełożono z soboty na niedzielę o godz. 21.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Z Obwodu Poznańskiego Zw. Drogerzystów.** Zebranie Obwodu odbyło się 16 bm. Zagał je prezes p. Ks. Gadebusch. Bardzo interesujący odczyt o stosunku branży drogerijnej do handlu fotograficznego wygłosił p. red. L. Kozłowski. Następnie prezes opowiedział wrażenia ze swej podróży do Szwecji i Finlandji na statku „Pułaski”, pokazując wiele fotografii i widoków z Sztokholmu i Helsink. Po dyskusji i omówieniu drobniejszych spraw radzono obszernie nad sprawą cennika detalicznego Komisji Normalizacji Cen i wytykano wiele usterek.

— **Z Stow. byłych Czwartaków (58 pułk piech.)** Dnia 7 bm. odbyło się nadzwyczajne zebranie stowarzyszenia. Na zebranie stawiła się okazała liczba czwartaków. Po załatwieniu spraw kasowych itd. przystąpiono do wyboru zarządu dla Koła Poznań — Miasto. Zarząd ukonstytuował się w następującym składzie: Prezes por. rez. Pietraszak Kazimierz, sekr. sierz. rez. Tyliczyński Roman, skarbnik por. rez. p. Królewicz Jan. W sprawach dotyczących Koła należy się zwracać do sekretarza Romana Tyliczyńskiego, ul. Marszałka Focha 144, zaś w sprawach ogólnych do sekretarza Zarządu Głównego p. Władysława Jagielskiego w Poznaniu, ul. Żółkiewskiego 7.

Do głębi oburzyło zebranych przemówienie prowokacyjne, wygłoszone w Niemczech przez p. Treviranusa. To też po zebraniu podążyli wszyscy czwartacy na Plac Wolności na manifestację przeciwniecką, poczem w zwartym szeregu wzięli udział w pochodzie.

Następne zebranie odbędzie się w dniu 5 października br. o godz. 11 w Poznaniu przy ul. Bukowskiej w Świetlicy 58 p. p.

Uczucie przepełnienia, bóle kiszki, bóle w bokach, ucisk w piersiach, bicie serca, usuwa stosowanie naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa”, usuwając zbytnie przekrwienie mózgu, w oczach, w płucach i sercu. Zadać w aptekach i drogerjach. nw 3881

poczem odbędzie się strzelanie z broni małokalibrowej.

KRONIKA POLICYJNA

— **Kradzieże i włamania.** Przy ulicy Gen. Prądzyńskiego 56 włamano się do mieszkania p. Edwarda Basińskiego i skradziono czarne ubranie. — Z podwórza przy ul. Marcellego Mottego 4 skradziono wózek dwukółowy p. Antoniego Kleczewskiego. — Z suterenu przy ul. Fr. Ratajczaka 28 skradziono rower męski p. Wojciecha Szuszy z Będlewa w pow. poznańskim. — Podczas kradzieży przesyłek kolejowych w magazynie dworca towarowego przytrzymano robotnika kolejowego Piotra Kaczora z Solca w pow. średzkim (z)

— **Napad rabunkowy.** P. Józef Pacyna, ul. Wąska 6, doniósł policji, że w nocy został napadnięty przed kawiarnią Dobskiego na ul. Fredry. Trzej napastnicy, których nazwiska podał, pobili go dotkliwie i skradli mu 600 zł. (z)

— **Echa kradzieży w biurach i szkołach.** Przed kilku dniami dopuszczono się liczniejszych kradzieży w poznańskich szkołach i w biurach magistratu. W środę udało się policji ująć szajkę złodziei, która kradzieże te popełniła. Ujęto więc Józefa Kaźmierczaka (Strumykowa 13), Teodora Kuszewskiego (Strzelecka 13) i Leona Kozierasa (Rataje). Przyznali się do winy. Wśród wytrychów, kluczy i tp. znalazła policja u nich widelce srebrne oznaczone napisem „Eldorado”; właściciel widelców może się zgłosić w Komendzie Policji pokój 41. (z)

— **Włamano się do kościoła parafialnego w Długiej Goślinie** w pow. obornickim. Złoczyńcy oderwali skarbniki i rozbili je, lecz nie znaleźli w nich pieniędzy. Włamywacze próbowali również włamać się do zakrystji. (k)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Krwawy pojedynek robotnic.** W Henrykowie w pow. leszczyńskim podczas pracy w polu doszło do bójki między dwiema robotnicami, podczas której jedna, Pelagia Marciniakówna, uderzyła przeciwniczkę, Janinę Grolewską, widłami w głowę i zadała jej ciężką ranę. Lekarz stwierdził pęknięcie czaszki; poranioną przewieziono do szpitala w Lesznie. Marciniakówna również jest poraniona, lecz łżej. (k)

KRONIKA SĄDOWA

— **Niebezpieczny apasz.** Pochodzący z pod Szubina 27-letni Wawrzyniak, będąc w pewnym lokalu w Bydgoszczy, zauważył u mistrza żeźnickiego B. Matyszewskiego większą ilość gotówki. Gdy M. po uregulowaniu rachunku lokal opuścił, Wawrzyniak udał się za nim i wyrwał mu portfel, zawierający 1500 zł w banknotach. Apasz, którego po kilku dniach ujęto, odpowiadał za zbrodnię rabunku przed Izbą Karną w Bydgoszczy, która zasądziła go na 3 lata ciężkiego więzienia, utratę praw obywatelskich przez lat 5 i nadzór policyjny. (x)

Z WIELKOPOLSKI

— **Modrze, pow. poznański.** (Z Stow. Młodzieży Polskiej.) Stow. urządza w niedzielę, dnia 21 bm. uroczysty obchód poświęcony 10 rocznicy zwycięstwa oręża polskiego nad bolszewikami. Rano pobudka, o godzinie 9.30 zbiórka wszystkich miejscowych organizacji z sztandarami na dziedzińcu szkolnym, poczem wymarsz do kościoła na solenne nabożeństwo. Po południu o godz. 5 uroczysta akademja.

— **Gniezno. (Pożary.)** Dnia 15 b. m. wieczorem o godz. 7.45 na polu w Róży pod Gnieznem tuż przy szosie do Jankowa z niewiadomej przyczyny spłonął stóg mieszkanki żyta z wyką, własność dzierżawcy folwarku franciszkańskiego p. Kazimierza Ciężyńskiego. Stóg był ubezpieczony. — Tegoż dnia o godz. 5 po południu spalił się nieubezpieczony stóg słomy p. Antoniego Woźniaka w Witkowie. Wartość stogu oblicza się na 500 złotych. Pożar spowodował 8-letni chłopiec, który bawił się z zapalnikami w pobliżu stogu. — W nocy na 15 bm. spalił się stóg żyta wartości 2500 zł gospodarzowi Nikelowi w Chlebowie pow. Września. Stóg był ubezpieczony. (br)

— **Września. (Opieka społeczna.)** W dniu 15 bm. przeżywała Września dwie uroczystości, świadczące bardzo korzystnie o pracy zarządu miasta: akty poświęcenia przytulku dla starców i przychodni przeciwgruźliczej. Piękny, dwupiętrowy budynek dla starców wykonano w b. roku, a w miesiącu sierpniu oddano do publicznego użytku. Poświęcenia przytulku dokonał ks. dziekan Fierek i podziękował w szczyrych słowach p. burmistrzowi i korporacjom miejskim za ten dowód współczucia dla biednych. Następnie p. burmistrz Soltysiak złożył wszystkim osobom, które dopomogły

Pierwszy polski Park Narodowy

jego znaczenie i opis, ilustrowany pięknymi zdjęciami, przynosi ostatni (30) numer „Wielkopolskiej Ilustracji”. Z pośród mnóstwa aktualności, które zawiera ten numer warto wymienić zdjęcia z ostatnich zawodów kobiecych Polska-Japonja.

Łuna nad miastem

Wielki dzień w małym miasteczku

oto tytuły innych, niezwykle zajmujących artykułów, bogato ilustrowanych pięknymi zdjęciami. W tymże numerze znajdują czytelnicy dalszy odcinek frapującej powieści A. F. Ossendowskiego p. t. „Okrety zabłąkane”

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokiego kręgu publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy, miesięczny abonament 1,50 zł, kwartalnie 4,— zł. (bez kosztów przesyłki). — Egzemplarzy okazowych **bezpłatnie** należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcin 70).

Liczne pożary

Niektóre powstały od uderzenia pioruna

Podczas burzy onegdaj uderzył piorun w zabudowania rolnika Emila Boltza w Kowalewku w p. szubińskim. Spłonął doszczętnie chlew z inwentarzem żywym i martwym. Straty wynoszą około 21 tys. zł. — W Si-piorach (pow. szubiński) z powodu uderzenia grom spalił doszczętnie chlew z żywym inwentarzem, wartości około 3 tys. zł., własność Katarzyny Derly. — W Niedźwiadach, (pow. szubiński) piorun zapalił stodołę rolnika Adolfa Luthera. Spłonęły stodoła, szopa i narzędzia rolnicze, razem wartości 30 tys. zł. — W Adolfowie, w pow. chodzieskim podczas burzy uderzył piorun w stóg żyta rolnika Józefa Maślanki. Straty ocenia się na 2.500 zł. —

Z nieustalonej przyczyny zapaliło się u Anastazji Lampkowej w Mamiczu; spłonęła stodoła, chlew z tegorocznym zniwem oraz żywy i martwy inwentarz. Tegoż dnia spłonęła stodoła Jana Jankowskiego tamże. Szkoda wynosi około 13 tys. zł. u Jankowskiego, zaś u Lampkowej około 15 tys. zł. — W Łopieniu spowodował nieznaną wiozącą pożar stodoły p. Heleny Skarbińskiej; stodoła, napelniona zbożem, spłonęła doszczętnie. Straty wynoszą 7 tys. zł. — W Werkowie bawiący się zapalnikami 6-letni Jan Borus zapalił stóg słomy gospodarza Walentego Wiśniewskiego. — Z nieustalonej przyczyny zapaliło się w zabudowaniach Jana Szmałki w Ławiskach w pow. żnińskim. Spłonęły stodoła i chlew, wartości około 30 tys. zł. — W Ławiskach z nieustalonej przyczyny po-

stał pożar w stodole Mieczysława Augustyniaka w Obudnie. Straty wynoszą około 14 tys. zł. (k)

KALENDARZYK

Czwartek, 18 września 1930.

Słońce: wschód 5.31 — zachód 18.02 — długość dnia 12 godzin 31 min.

Księżyc: wschód — zachód 16.52 — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza niska plus 8 st. Cels. Mgła. Wiatr południowo - zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 753 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 18 st. C., najniższa plus 8 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: wczoraj plus 0,62 m; dziś plus 0,64 m.

Przewiednia pogody na piątek: Dalsze polepszenie się, stosunkowo chłodno. Kal. rz.-kat.: Józef W. — jutro Januarego M.

Kal. słow.: Dobrowit — jutro Krzepimira.

Zebrania

Jutro o 20 Chór Kościelny (Św. Łazarz), w Domu Św. Antoniego.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Baczność Chwaliszewo i Śródką.** Pp. obwodowym i mężom zaufania, którzy pracowali przy ostatnich wyborach na rzecz listy narodowej, przypominamy o zebraniu Stronnictwa Narodowego, które odbędzie się w lokalu p. Pohla, Chwaliszewo 37, już o godz. 7 wiecz. Referat wygłosi p. red. Fengerl.

— **Narodowa Organizacja Kobiet, Koło prawy brzeg Warty,** zaprasza na zebranie plenarne, które odbędzie się we wtorek, dnia 23 bm. o godzinie 20 na małej sali Domu Katolickiego na Śródcie. Ze

do powstania tego domu miłosierdzia, gorące podziękowanie, poczem powierzył zakład kierownictwu Sióstr Św. Wincen- tego a Paulo. Przytulce posiada w sute- renie kuchnię, pralnię, maglarnię, spi- żarnię, ubikację dla opalu i t. d. Na parterze z przestronnego holu prowadzi wejście do pokojów starców, w ten sam spo- sób i na obu piętrach. Na pierwszym piętrze jest kapliczka, prawdziwa ozdoba gmachu. Dom może pomieścić 60 osób. Do gmachu Przytulki dobudowana jest stacja przeciwgruźlicza, którą ks. dziekan Fierek również w tym samym dniu po- święcił. P. dr. Jagliński wykażal cele i zadania tej instytucji. Dla odwiedzania chorych i pomocy lekarzowi zaangażowa- ło miasto stałą higienistkę. (y)

— * Czempia. (Nieszczęśliwy wpa- dek.) Murarz p. Szymański ze Stolina, jadąc po pracy w towarzystwie dwóch ko- legów rowerem, przy wymijaniu moto- cyklu na zakręcie szosy wjechał na przy- drożne drzewo i głową uderzył o nie z taką siłą, że padł bez przytomności. To- warzysze jego dopiero później zauważyli jego nieobecność, zawrócili i podnieśli go. Po udzieleniu pierwszej pomocy le- karskiej nieszczęśliwego odwieziono do domu. Stan jego jest bardzo poważny. (K)

— * Krobia. (Z Kola Śpiewackiego.) — Tow. Śpiewu „Harmonja”, mistrz okręgu gostyńskiego, urządziło 14 bm. piękna za- bawę. Popisy chóru mieszanego wypadły doskonale. Przygrywała orkiestra koleja- rzy. Rzadko kiedy ogród miejski mieścił takie tłumy publiczności. Zabawa ta- neczna trwała do późnej nocy.

— * Borek. (Król żniwny.) Bractwo Kurkowe urządziło dnia 14 bm. żniwne strzelanie i godność króla żniwnego zdo- był p. St. Kruszeński, mistrz piekarski; I rycerzem jest kupiec C. Bensch, II ry- cerzem malarz Szymonowiak. (cz)

— * Międzychód n. Wartą. (Wyjazd pielgrzymki do Częstochowy.) W ponie- dzielek, dnia 15 bm. wyjechała pielgrzym- ka do Częstochowy. Pielgrzymce, w któ- rej bierze udział około 60 wiernych z mia- sta i okolicy, towarzyszy ks. prob. Ogro- dowski z Stoków. (mr)

— * Chodzież. (Jubileusz „Halki”). — Dnia 7 bm. odbyło się z okazji 10-lecia chóru „Halka” „Święto pieśni”. Na uro- czystość tę przybyło koło z Rogoźna oraz delegacje z Szamocina, Szamotuł, Obor- nika, Budzyna. Program obchodu rozpo- częto uroczystą mszą św., którą odprawił ks. prob. Kurpisz, a podniosło okoliczno- ściowe kazanie wygłosił ks. Lorenc. Po nabożeństwie ruszono na Rynek, gdzie od- była się manifestacja przeciwko prowoka- cyjnym wystąpieniom min. Treviranusa. Po uchwaleniu rezolucji, odpiewano „Ro- tę”. W południe odbyło się w sali Strzel- nicy uroczyste posiedzenie. Zagał pre- zes kół „Halka” p. Behrendt, oddając przewodnictwo w ręce delegata Związku, p. prof. Kwaśnika z Poznania. Do pióra powołano p. Sarnecką, a na ławników p. Czerwonskiego i p. Budnowską. Nastąpi- ło odczytanie sprawozdania z 10-letniej działalności chóru. Następnie wręczono dyplomy tym, którzy pracowali około ro- zwoju chóru a mianowicie ks. Ignacemu Czechowskiemu, p. Franciszkowi Hendry- kowskiemu, p. Fr. Gapińskiemu, p. Augu- stowi Behrendtowi, p. Fr. Nowackiemu, p. Budnowskiej i p. Helenie Sarneckiej. Zyczenia składali w imieniu miasta p. burmistrz Marona, starosta p. Stanek, so- kolstwa p. Kisieliewicz, radca Wysocki, „Gazety Wągrowieckiej” p. Wojnecki i wielu innych. Na zakończenie zebrania wzniesiono okrzyk na cześć Rzeczypospo- litej. Konkursy śpiewacze rozpoczęły się popołudniu. Uczestniczyły w nich dwa kół z Rogoźna i Chodzieży. W punkta- cji okazało się, że chór mieszany z Rogo- żna otrzymał 26 punktów, z Chodzieży 26 i pół, chór żeński z Chodzieży 22, a z Ro- goźna 27 i pół, chór męski z Rogoźna 19 a z Chodzieży 20 i pół. Wieczorem w sali strzelniczej odbyła się zabawa taneczna. (sko.)

Z POMORZA

— * Tuchola. (Pożar.) W Drożdżnicy pod Tucholą przez nieostrożność spowo- dowała służąca gospodarza Pietrzyka po- żar, który ogarnął stodołę napelnioną zbożem i stajnię; spalily się też narzę- dzia rolnicze, umieszczone w budynkach. Straty wynoszą 26 tys. zł. (x)

— * Łasin. (Zatrucie grzybami.) Po spożyciu grzybów, których zbierał ro- botnik Łakiński w Łasinie, zachorowała cała rodzina Łakińskich. Okazało się, że grzyby były trujące. Nieostrożność o- jca, którego w stanie groźnym przewie- ziono do lazaretu, przypłaciło życiem jedno z jego dzieci. (x)

Z życia towarzystw

Tow. Przemysłowe w Kórniku odbyło w niedzielę, 7 b. m. swe zwyczajne mie- sięczne zebranie. Obrady zagał prez. Tow. p. Siudziak. Po odczytaniu protokołu przez sekretarza p. Majewskiego, udzielił przewodniczący głosu referentowi p. red. A. Piotrowskiemu z Poznania, który w ob- szernym wykładzie przedstawił zebraniom pracę w Tow. Przemysłowych i zadania Związku Tow. Przemysł. i Rzemieślni- czych. Prelegentowi podziękowano okła- skami. W obszernej dyskusji przemawiali na poruszony temat m. in. pp. Lauba, Szkudlarek, J. Bartkowiak, Antkowiak, Głodziński, prezes p. Siudziak, sekretarz p. Majewski oraz jako ostatni prelegent

Zebranie potwierdziło uchwałę wspra- wie ponownego przystąpienia jako czło- nek do Związku. Przebieg zebrania u- szczególnie dyskusji był rzeczowy i bar- dzo poważny. Blisko trzygodzinne obra- dy solwował przewodniczący krótko przed godz. 7. Jak z dyskusji wynikało, jest Tow. owiane jak najlepszym duchem, a głównie podkreślano, aby powrócić do dawnej, przedwojennej, tak owocnej w skutkach pracy. Obywatelstwo kórnickie, szczególnie rzemiosło, kupiectwo i inteli- gencja, oby zrozumieć zechciało całe, że Towarzystwo Przemysłowców ma na ni- wie nie tylko gospodarczej, lecz również narodowej, wielkie przed sobą zadanie, które przy należytem zrozumieniu godnie spełnić może. (X.)

Klub sportowy „Stella” w Gnieźnie ob- chodził w niedzielę, 7. b. m., 15-lecie swe- go istnienia. Około godziny 9 członkowie „Stelli” w liczbie około 100 w karnym szyku, z orkiestrą na czele, udali się na mszę św. do kościoła OO. Franciszkanów, którą celebrował ks. gwardian Madzurek. Następnie udano się pochodem pod pom- nik powstańców w Parku Kościuszkim, gdzie po odegraniu marsza żałobnego zło- żono piękny wieniec. Uroczysta akade- mja odbyła się w kinie „Apollo”. Zagał ją prezes „Stelli” p. Jędraszczak. P. Mar- celi Kujawski wygłosił sprawozdanie z 15-letniej działalności „Stelli”.

Towarzystwo dorobiło się wspaniałego stadionu sportowego i 2 nowych kortów tenisowych. W Gnieźnie dzięki „Stelli” rozwijają się sporty zimowe, jak hokej na lodzie. Wielce zasłużony klub jest du- szą sportu na terenie miasta i okolicy. Po sprawozdaniu wręczono zasłużonym członkom za długoletnią pracę na polu sportowym dyplomy pp.: Buhitonowi, Muszyńskiemu, Koperskiemu, Majerowi- czowi, Andrzejakowi, Kuchowiczowi, Eli- kowski, Kujawskiemu, Winkowskiemu, Ja- nikowski, Dajewskiemu, Nowakowski, Pog- dzińskiemu, ponadto odznaki pp.: Miał- czakowi, Maniekiemu i Kujawie. Po aka- demji udano się na Rynek, gdzie uczest- niczono w manifestacji antyniemieckiej. Potem odbył się wspólny obiad w hotelu Francuskim, po południu rozgrywki spor- towe, zaś wieczorem bal. (br)

SPORT

Automobilizm

Wyścigi samochodowe i motocyklowe A. W., które się odbędą w niedzielę na szosie Kostrzyn — Środa, zapowiadają się nader interesująco. Na podstawie dotych- czasowych zgłoszeń wezmą udział nastę- pujące wozy: Bugatti, Austro Daimler, Mercedes, Lancia i i. W. konkurencji mo- tocyklowej startuje m. i. ostatni zwycięz- ca p. Mandelt z Chodzieży na „B. M. W.”. Dalsze zgłoszenia napływają. Przypomi- namy, że wyścigi rozpoczną się punktu- alnie o godz. 14. Start wyznaczono pod miejscowością Węgierskie, a meta będzie 1.300 mtr przed torem kolejowym pod Ko- strzynem. Dojazd przez Kostrzyn. Dla do- godności publiczności uruchomione zo- staną specjalne autobusy.

Hippika

Ósmy dzień wyścigów konnych odbył się przy słonecznej pogodzie. Pierwszą płaską wygrał „Mnich” pod j. Lipowi- cem przed „Zwillingschwester”. W dru- giej z przeszkodami zwyciężył „Zygfrid”. W trzeciej z płotami przy udziale 4 koni wygrała dowolnie „Balsamina”, „Holu- bic” pod p. Tuńskim był drugi; j. Rzy- ski upadł na płocie z „Naughty Boy’a” i nie skończył gonitwy. Płaską sprzedażną wygrał „Lazur” pod j. Tucholą przed „Juliuszem”. W piątej z przeszkodami sprzedażną wygrał „Pan Leon”; kpt. An- tropow, dosiadający tu „Tippla”, upadł na przeszkodzie, na szczęście nie robiąc sobie krzywdy. W ostatniej z przesko- kami przy udziale 5 koni — wygrał do- wolnie Bakarat pod por. Kwiecińskim; faworyt „Czekan” zawiódł, gdyż przyszedł drugi.

Lekka atletyka

Skład reprezentacji Poznania na mecz z Śląskiem (28. b. m.) wyznaczony został następująco: 100 m: Stawiński (W), Paw- larczyk (AZS), (rez. Wojtkowiak); 200 m: Biniakowski (W), Piechocki (AZS), (rez. Balcer, Pawlarczyk); 400 m: Biniakowski, Piechocki (rez. Włodzimirski, Korek); 800 m: Pawlak, Kędzia (W), (rez. Janow- ski Fr.); 1500 m: Kluge (SMP), Janowski Fr. (rez. Jakubowski); 5000 m: Miałka, Jakubowski (S), (rez. Robiński); 110 m pl: Gancarz (S), Balcer (rez. Sobkiewicz i Za- krzewski); 4x100 m: Biniakowski, Sta- wiński, Pawlarczyk, Balcer (rez. Wojtko- wiak, Piechocki); 4x400 m: Piechocki, Korek, Włodzimirski, Biniakowski (rez. Kupś, Pawlarczyk); w dal: Balcer, Sta- wiński (rez. Zakrzewski i Rauer); w wyż: Kruszczyński (W), Gładysz (AZS), (rez. Wesper, Tilgner); tyczka: Zakrzewski, Rauer (Dysk.), (rez. Nogaj T., Książkie- wicz); dysk: Heljasz (W), Balcer (rez. „Szulc”, Tilgner); oszczep: Gatkowski (W), „Szulc” (AZS), (rez. Klimczak, Bal- cer); kula: Heljasz, Tilgner (rez. Balcer). (ig)

Piłka nożna

„W. K. S.” (Łódź) — „Legja”. Rewan- żowe spotkanie powyższych drużyn o wejście do ligi odbędzie się w niedzielę o godz. 15.30 na stadionie miejskim. Dru- żyna wojskowa w pierwszym kole rozgry- wek pokonała niespodziewanie „Legję” w

Łodzi w stosunku 5:0. To też cały sporto- wy Poznań oczekuje od gospodarzy reha- bilitacji. „Legja”, która na własnym gruncie zwyciężyła dwóch poważnych przeciwników, jak „Skra”, Warszawa, 3:1 i ostatnio „T. K. S.” 5:2, wykazuje obec- nie dobrą formę. Spodziewać się zatem należy, że gospodarze przeciwstawiają się ambitnej i twardej drużynie wojskowych. Zawody poprzedzi przedmecz K. S. „Ad- mira” i „Legja” II.

Zawody Szwecja — Polska. Wobec wyników zawodów ligowych z ostatniej niedzieli odłożył kapitan związkowy u- stalenie ostatecznego składu drużyny re- prezentacyjnej na dzień 21. b. m. Zazna- czamy, iż nikt ze Lwowa, ani z Łodzi nie ma szans do czerwonej koszulki z białym orłem. Stosunkowo najmniej kandyda- tów w porównaniu z ubiegłymi spotka- niami daje „Wisła”, co jest zrozumiałe ze względu na jej słabą obecną formę. Wy- jazd reprezentacji nastąpi z Warszawy w dniu 25. b. m. wieczorem przez Berlin, a w nocy spotkają się gracze krakowscy z ekspedycją w Poznaniu. W Berlinie prze- widziany jest przejazd z dworca śląskiego na szczeciński, poczem podróż do Sass- nitz na Rugii, stamtąd promem do Träl- leborg, by w dniu 27. b. m. rano stanąć w Sztokholmie. Związek szwedzki zapy- tał się już o nazwiska naszych repów o- raz ich biografje celem urzędzenia rekl- amy przed spotkaniem. Z drużyny polską jadą pp. mjr. Loth w charakterze kapi- tana związkowego, a pułk. Głabisz i Mallow jako ofiejalni reprezentanci P. Z. P. N.

RADJO

Programy radjofoniczne

Piątek, dnia 19 września 1930 r. Poznań (335 m) godz. 7.30 gazeta po- ranna R. P.; godz. 13.05 koncert gramo- fonowy; godzina 14.00 notowanie giełdy pien., zboż-towarowej i cen targ. Rzeźni Miejskiej; godzina 18.00 koncert popu- ludojny. (Transm. z Warszawy); godzina 19.15 „Silva rerum”; godz. 19.30 interlu- djum gramof.; godz. 19.45 „Torem litera- tury i poezji” (wygl. p. kpt. Gustaw Baumfeld); godz. 20.00 kurs wyższy języ- ka angielskiego (wykl. Dr. Arendt, lekt. U. P.); godz. 20.15 koncert symfoniczny (transm. z Warszawy); godz. 22.00 sygnał czasu. Komunikaty PAT, sportowe i poli- cyjne; godz. 22.15 interludjum gramofono- we; godz. 22.30 przemówienie Ministra Spr. Zagr. Zaleskiego na posiedzeniu Ligi Narodów (transm. z Genewy).

Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 16.20 opowiadki dla starszych dzieci; godz. 16.35 koncert gra- mofonowy; godz. 17.35 odczyt p. t. „Ostat- nie chwile królów polskich” — wygl. prof. dr. Bogatyński (P. R. Kraków); godz. 18.00 koncert popularny; godz. 20.15 koncert symfoniczny (P. R. Warszawa); godz. 22.00 H. Broszkiewicz: Feljeton p. t. „Makabryczne anegdoty” (Warszawa); godz. 22.30 transmisja z Genewy. — Prze- mówienie p. Ministra — Augusta Zale- skiego na temat spraw poruszonych na sesji Ligi Narodów (P. R. Warszawa); godz. 22.45 intermezzo muzyczne.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzy- ka gramofonowa; godz. 15.50 przegląd wydawnictw periodycznych — omówi prof. Henryk Mościcki; godz. 16.15 muzy- ka gramofonowa; godz. 18.00 koncert po- południowy; godz. 19.20 płyty gramofono- we; godz. 19.45 giełda rolnicza; godz. 20.15 koncert; godz. 22.30 transmisja z Genewy.

Sensacja sportowa.

W piątek, 19. b. m., o godzinie 16.50— 17.20 transmituje Radio Poznańskie emo- cjonujący bieg asów: Nurmi i Petkiewicz!

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Polski Związek Krawców Konfek- cyjnych. Plenarne zebranie w sobotę, dn. 20 bm. o godz. 19.30, w lokalu p. Tomczy- ka, ul. Wroniecka 13. Na porządku obrad m. in. referat „o sytuacji cennika żniżko- wego”.

— Tow. Obywateli Polaków z Obcy- zny. Zebranie odbędzie się w sobotę, dn. 20 bm. o godz. 20 u p. Jarockiego przy ul. Masztalarskiej 8.

— Zw. Misyjny Polek. Zebranie ple- narne odbędzie się dnia 21 bm. o godzi- nie 18.30 w Szkole Społecznej przy ulicy Podgórznej 12. Wykład p. t. „Życie kard. Hozjusza” wygłosi ks. Joachimowski. — Gości i członków uprzejmie zaprasza Za- rząd.

— Stow. Żeńskie św. Teresy od Dz. Jezus na św. Łazarzu urządzi w niedzie- łą, dnia 21 bm. wieczornicę na górnej sali Domu św. Antoniego (ul. Marszałka Focha nr. 97). Program wielce urozmaicony. Po- czątek o godzinie 19.

— Sodalicja Nauczycielek. Pierwsze powakacyjne nabożeństwo sodaliczne od- będzie się w niedzielę 21 bm. o godz. 9 w kaplicy sodalicznej OO. Jezuitów; po na- bożeństwie zebranie ogólne. — Zebranie zarządu w piątek 19 bm. o godzinie 17 w Marianum.

— Towarzystwo Czeladzi Szewskiej urządzi w niedzielę 21 bm. wieczorek to- warzyski dla członków, ich rodzin i go- ści zaproszonych, w lokalu „Ul”, przy ulicy Ślusarskiej 6. Początek o godz. 19.

— Kółko Mężczyzn Apostolstwa Mo- dlitwy. W niedzielę 21 bm. odbędzie się posiedzenie o godzinie 3 po południu na salce Marianum, klasztor OO. Jezuitów, ulica Szewska 18.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— Nr. 61. Bankom tym nie radzimy, zbytnio ufać; zapewne są bardziej żydow- skie, niż polskie. Uważamy, że nie war- to nabywać obligacji na raty; lepiej pie- niądzę składać i kupić za gotówkę w któ- rykolwiek tutejszym banku. (OK)

— S. 2. Nie sądzimy, by obecnie war- to było się o to procesować; w każdym razie należy przedtem dokładnie stwier- dzić, za co to Pan zapłacił 400 zł. (OK)

— Znak 100. Należy zgłosić się do Zakładu Ubezpiecz. Pracowników Umysto- wych o należne zasiłki. Formalności za- łatwi i informacyj udzieli Pow. Kasa Chorych. (K)

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: M. M. z prośbą o opatrność, 5 zł; — P. E. z pro- śbą o błogosławieństwo i spełnienie ży- czeń 10 zł; — Rybski 5 zł; — L. J. Po- znań 10 zł; — W. C. Stęszew 15 zł; — A. S. 4 zł; — razem z poprzednio pokwitowane- mi 1721.90 zł.

Na fundusz wyborczy: Grosz wdowi 100 zł; — K. Czerniejewo 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 267 zł.

TEATRY

— * Z Teatru Wielkiego. Dziś, we czwartek, 18 bm. „Księżniczka Czardasza”. W roli tytułowej p. Janina Kulczycka z udziałem świętych artystów pp. Grey, Karskiej, Bratkiewicz, Sendeckiego, Cze- kotowskiego, Szpingiera i Raczkowskiego; efektowne tańce w wykonaniu p. Marji Martowny, p. Ciesielskiego oraz całego ba- letu. Dyryguje p. Mieczysław Eichstaedt. W piątek, 19 bm. opera Moniuszki „Hal- ka” w doborowej obsadzie. Przeprosza- daj biletów do Teatru Wielkiego w Tea- trze Polskim od 10—17.

— * Z Teatru Polskiego. We czwar- tek w Teatrze Polskim odegrana będzie niezrównana komedia Fredrowska „Pan Jowialski”. Znaczna część biletów na czwartkowe przedstawienie została wy- kupiona przez młodzież szkół poznańskich. W piątek, sobotę i niedzielę wieczorem genialna komedia wielkiego pisarza ro- syjskiego M. Gogola „Rewizor z Peters- burga”, która spotkała się z bardzo gorą- cem przyjęciem na obu dotychczasowych przedstawieniach. Burzą oklasków i wy- buchami szczerzej wesołości przyjmowani są wszyscy wykonawcy z pp. Wierzejską, Zasempianką, Komornickim, Nowackim, Biesiadeckim, Brackim, Noskowskim, Go- dlewskim, Kwaskowskim, Piotrowskim i Przyszańskim na czele.

W niedzielę, dnia 21 b. m. odbędzie się w Teatrze Polskim pierwsze w bieżącym sezonie przedstawienie popołudniowe. — Odegrana będzie niezrównana komedia Fredrowska „Pan Jowialski”. Ceny zni- żone.

— * Z Teatru Nowego. Dziś po raz ostatni głośna sztuka Sheriffa p. t. „Kres wędrowki” z gościnnym występem znako- mitego artysty J. Węgrzyna w jego mi- strzowskiej roli kapitana Stanhopa, któ- rą czarował przez szereg wieczorów pu- bliczność poznańska. Niezrównana gra naszego gościa jak i głęboka wartość lite- racka sztuki wywołują u zachwyconej pu- bliczności huragany oklasków.

Jutro, w piątek wchodzi na afisz Teatru Nowego doskonała, pełna przeabawnych sytuacji i najprzedniejszego humoru ko- media Oscara Wilde’a p. t. „Brat marno- trawny”, w której gościnnie wystąpi p. J. Węgrzyn. Sztuka ta cieszyła się na wszy- stkich niemal scenach Europy ogromnem powodzeniem. Obsadę uzupełniają pp. Czarnecka, Piaskowska, Kaden, Trojan- wska, Suchankówna, Rolicz, Rudnicki i inni. Dekoracje p. Al. Kobrynia.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Księżniczka Czardasza” — ope- retka Kalmana.

Piątek, 19. 9. „Halka” — opera Moniuszki. Sobota, 20. 9. „Księżniczka Czardasza” — operetka Kalmana.

Niedziela, 21. 9. „Traviata” — opera Ver- diego.

Poniedziałek, 22. 9. „Hrabina Marica” — operetka Kalmana.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Przeprosza daj biletów w kasie Teatru Polskiego od 10—18; w niedziele i święta w Teatrze Wielkim od 11.30—13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Pan Jowialski”.

Piątek, 19. 9. „Rewizor z Petersburga”. Sobota, 20. 9. „Rewizor z Petersburga”. Niedziela, 21. 9. po poł. „Pan Jowialski”. (Ceny niższe).

Niedziela, 21. 9. wiecz. „Rewizor z Peters- burga”.

Poniedziałek, 22. 9. „Panna młoda w gar- sonierze”.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Kres wędrowki”. (Gościnnie wy- stęp J. Węgrzyna).

Piątek, 19. 9. „Brat marnotrawny”. — Gościnnie wystę J. Węgrzyna.

Sobota, 20. 9. „Brat marnotrawny”. Go- ścinny występ J. Węgrzyna.

Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w skła- dzie cygar p. Zygarłowskiemu, narożnik ul. Gwornej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

POMNIK I KAPLICA KU CZCI WŁADYSŁAWA ZAMOJSKIEGO

Z Krakowa donoszą nam:

Myśl postawienia w Zakopanem pomnika ku czci wielkiego patrioty Władysława hr. Zamojskiego, przybrała już kształty widome. Utworzył się, jak wiadomo, komitet, który myśl rzuconą przez dyr. Ludwika Solskiego zamierza urzeczywistnić. Pierwszym zagadnieniem było: gdzie ma pomnik stanąć? Zrazu proponowano którąś z ulic Zakopanego, albo też Kuźnice, tymczasem okazało się, że jeszcze przed wojną powstał był plan inny, mianowicie myśl uczczenia Władysława Zamojskiego jako obrońcy Morskiego Oka, które dzięki Jego energii i staraniom zostało dla Polski ocalone w znany sporze granicznym z Węgry.

Myśl ta miała się urzeczywistnić w zbudowaniu nad Morskim Okiem kapliczki pamiątkowej, aby przypominała uratowanie dla Polski tej perły Tatr. Obecnie rodzina śp. Zamojskiego projekt ten przypominała i zaznaczyła, że to by było najwłaściwsze uczczenie pamięci wielkiego Zmarłego.

W niedzielę zebrał się w Zakopanem komitet pomnika, a w obradach wzięli udział imieniem sekcji ochrony Tatr tyle zasłużeni prof. Jan Gwałbert Pawlikowski oraz inicjator Parku Narodowego w Pieninach prof. dr. Walerj Goetel.

Obaj ci uczeni i miłośnicy Tatr wypowiedzieli się przeciw temu aby budować nad Morskim Okiem taką kaplicę, która miałaby mieć kształt jakby stupa granicznego i stanąć w tym miejscu, gdzie ongi wznosiły się koszary żandarmerji węgierskiej. Po dłuższej dyskusji ustalono porozumienie, które doprowadziło do następującego rezultatu:

Na cześć Władysława Zamojskiego będzie wzniesiony pomnik w Kuźnicach, u wejścia do przyszłego Parku Narodowego w Tatrach, który to Park będzie urzeczywistniony dzięki wielkodusznej darowiźnie śp. Zamojskiego.

Ponadto przy schronisku Polskiego Tow. Tatrzańskiego nad Morskim Okiem będzie wmurowana tablica ku czci śp. Zamojskiego.

Należy się spodziewać, że oba te pomniki będą ujęte artystycznie w sposób należyty i będą godnym zasług Zmarłego przypomnieniem, kim ten niepospolity człowiek był i ile dla narodu zdziałał. (ok).

TEATR

Rządy w teatrach warszawskich. Piszą nam z Warszawy: Dyrektorem opery został p. Popławski, dotychczasowy reżyser, dyrektorem dramatu pozostaje p. Chaberski, sprawy administracyjne będzie prowadził intendent p. Strzelecki, dyrektora generalnego nie będzie, jak już donosiłem, i stanowisko po p. Arturze Siliwskim nie zostanie obsadzone, jako niepotrzebne. Nie należy się tem martwić. Był to fotel właściwie reprezentacyjny i wobec zakresu działalności innych dyrektorów nie dużo na nim było roboty. Może teraz co się polepszy w gospodarce? (tw)

Sosnowiec ma teatr. Od paru lat nie było teatru w Sosnowcu, obecnie zebrał trupe p. Roman Tański i rozpocznie przedstawienia za kilka dni. Na początek będzie wystawiona Fijałkowskiego „Wierna kochanka”.

Co grają w Leningradzie? Dramat państwowy przygotowuje dwie — naturalnie propagandowe — sztuki Mikitlenki „Dyktatura” i „Świećcie, gwiazdy”, dalej Raskolnikowa „Robespierre” i sceniczną opracowanie „Martwych dusz” Gogola.

RUCH REGIONALISTYCZNY

„Tęcza” o Wilnie. Ostatni numer „Tęczy”, poświęcony Wilnu z okazji otwarcia Targów Wschodnich, jest jakby małym holdem dla regionalizmu — holdem bardzo udanym. Materiał zawarty w artykułach obznajmia czytelnika z Wilnem i Wileńszczyzną pod kątem gospodarki, literatury, plastyki i zdobnictwa, a podany jest barwnie, przystępnie i pouczająco. — Gdyby trzeba dowodu na to, co czytelnicy „Tęczy” oddawna spostrzegali, to numer ten znów by wykazał, jak się w ostatnich czasach rozwija i doskonali ten wysoce ciekawy tygodnik. Ilustracje, tak również tekst, mocna strona „Tęczy”, przynoszą tym razem fotografie z Wilna, które jest obok Krakowa najfotogeniczniejszym chyba miastem. Fotografie są przepiękne, odbite w bardzo miłym tonie i wysoce artystyczne, tak że zaokrągla numer do prawdziwego albumu. (rn)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wystawa pośmiertna Stabrowskiego. Z Warszawy donoszą nam: W Zachęcie otwarto wystawę prac śp. Stabrowskiego. oryginalnego i tyle zasłużonego artysty, który zmarł w roku 1929, przeżywszy tylko 53 lata. Stabrowski był twórcą i pierwszym dyrektorem otwartej w r. 1904 Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie. Wystawa jest zupełnie fragmentaryczna, i nie daje wyobrażenia o wielostronności Stabrowskiego, zwłaszcza pierwszy okres jego działalności nie jest prawie zupełnie uwzględniony. Szkoda, że urządził się takie niekompletne pokazy dzieł artysty, który zażywał na więcej pletyzmu. Łódzka np. wystawa była pod tym względem świadectwem daleko większego poczucia odpowiedzialności. (pw)

SZKOLNICTWO

Eurypides w szkole hellenistycznej. W nr. 9 „Przeszłości” podaje p. Roman Porawski szereg sentencji Eurypidesa, używanych w szkole hellenistycznej. Fragmenty te dochowały się dzięki lekturze szkolnej, pochodzą bowiem z „wyboru z dzieł”, jakich używano do nauki. Sentencje te są treści umoralniającej (np. „Nigdybym wyżej nie cenił słów od czynu”), skierowane są przeciw wadom ludzkim („Wielu śmiertelników zgubiła pycha i nierozum”), nakłaniają do pobożności, zawierają mądrość życiową itp. Nie wszystkie sentencje nadawały się do lektury szkolnej, zaszczepiły bowiem poglądy pesymistyczne oraz antyfeministyczne (np. „Zadna warownia, ni majątek, ani nic innego nie jest tak trudnym do ustrzeżenia, jak kobieta”) lub były wprost niemoralne. Posługiwanie się takimi sentencjami przez nauczycieli tłumaczy się tem, że nie wymagano od nich żadnych kwalifikacji dydaktyczno-pedagogicznych, a że bywali oni często bardzo młodzi, więc pociągali ich skrajności w cytatach i dokonywali wyboru bezkrytycznie. (St. N.)

CO ZAMIERZA ZDZIAŁAĆ NASZA AKADEMJA MUZYCZNA

Z Warszawy donoszą nam:

Państwowa Akademia Muzyczna powstała jak wiadomo ze zreorganizowanego dawnego Konserwatorium. Plan reorganizacji jest dziełem Karola Szymanowskiego, który też został obrany pierwszym rektorem nowej instytucji, prorektorem jest prof. Z. Drzewiecki, do rady zaś wchodzi ks. Feicht, L. Różycki, W. Sikorski, Turczyński i Fitelberg, podczas gdy średnią szkołę muzyczną prowadzi jako dyrektor Eugenjusz Morawski, zaś seminarjum nauczycielskie p. St. Kazuro.

W rozmowie z jednym z dziennikarzy Karol Szymanowski określił najszerszy program Akademji w następujących słowach:

Naszą zasadniczą ideą jest przede wszystkim uwspółcześnienie muzyki polskiej, zbliżenie jej powiedzmy do „Europy”, wypływające z głębokiego przekonania, iż na tej drodze jedynie da się osiągnąć najgłębiej zrozumianą rasową odrębność polskiej muzyki. Wszakże mamy zawsze żywy przykład w Fr. Chopinie, tym największym zaisie Polaku i Europejczyku zarazem polskiej muzyki. Następnie stoi na stanowisku iż Wyższa Szkoła Muz. kształciła nietylko wielkie talenty twórcze czy odwołujące, ile przygotowuje działaczy muzycznych na terenie kraju, na których to w równej mierze jak na twórczych jednostkach opiera się prawdziwa i głęboka kultura kraju. Ta istotna „demokratyzacja” muzyki przyświeca nam przy układaniu programu szkoły, jak i stosowaniu go w praktyce. Pragnęlibyśmy aby ze szkoły naszej wychodzili nie tylko artyści, lecz głęboko ukształceni i przejęci swą misją i ideą pedagodzy.

Należy dodać, że Szymanowski, niezależnie od pracy kompozytorskiej, kończy obecnie ważną pracę publicystyczną, pozostającą w związku z zadaniami nowo powstałej Akademji. Jest to dłuższy wywód o wychowawczej roli muzyki w społeczeństwie. Rzecz ta, przeznaczona dla szerokiej warstw i mająca na celu uświadomienie o znaczeniu społecznym muzyki, niedługo ukaże się w wydaniu książkowym. (mw)

Książki nadesłane

Juljusz German: „Jackowa dola”. Powieść. Warszawa. „Rój”.
Zdzisław Kleszczyński: „Nerwy”. Nowele. Nakład Gebethnera i Wolffa, Warszawa.

Z POGRANICZA LITERATURY

Obyczaj pisania i sztuka — Od bajdy towarzyskiej do dzieła sztuki — Folklor sfer mieszczańskich — Dzisiejszy stragan odpustowy — Surogat pisaniny — Dzisiejszy panegiryk na wschodzie Polski... — Wierszem do generała — Trochę o Molskim — Import na Mazowsze

Kogo zajmuje poza dziejami literatury, jako sztuki, rozwój kultury literackiej w społeczeństwie, ten chętnie widzi wszystkie dygresje historyków w te dziedziny, stanowiące jakby tło dla wielkich artystów słowa. Nawet trudno bywa rozróżnić co jest plodem obyczaju pisarskiego od tego, co przechodzi w sferę sztuki. Bywa tak z folklorem, z pieśnią religijną, wierszem ulotnym na użytek dziennikarski, ale przede wszystkim z powieścią, która zwykle jest bajdą towarzyską, a z rzadka tylko dziełem sztuki.

Sztuka zaczyna się tam, gdzie pisanie towarzyszy świadomości artystycznej, rywalizującej z arcydziełami. Po wszystkie jednak czasy nurt pisania był rozlewniejszy. Pisano dla zabawy, dla mody, dla użytku towarzyskiego, z manjaktwa pisarskiego, bez stosowania kryteriów artystycznych. Wiersze kłęca analfabeci nawet wśród ludu.

A jak pozory formalne nieraz mylą, mamy dowód na powieści dzisiejszej, z którą krytyka się pora, biorąc ją za dobrą monetę, gdy w rzeczywistości jest to proceder, przeważnie z literaturą artystyczną nie mający związku. Należy do folkloru sfer mieszczańskich, jak dawniejsze opowieści ludowe, spisane przez etnografów. Tyle tylko, że dziś każdy pisać tam umie, a czytający nie uczy się powieści na pamięć, bo może dać drugiemu, a każdy umie czytać. Zachowując proporcję kultury literackiej, takie same dzieła krążyły dawniej po straganach odpustowych. Nic się nie zmieniło, tylko społeczeństwo ciągle się demokratyzuje, coraz głębiej zapada w ludowość. Ta sama żądza cudowności i bezsensu; przybyła tylko potrzeba pornografji.

Ta pod spodem literatury pisanina jest zjawiskiem stałym, a górą idącą sztuka jest zjawiskiem sporadycznym, często okresowym. Stąd w historii literatury wynikają nieporozumienia: historyk, trafiając na przerwę w wielkiej twórczości, zdumiewa się, że literatura nagle upadła; tymczasem ona nie upadła, tylko się przerwała, a to, co pod jej nieobecnością się wynurza, to nie literatura, lecz stały surogat pisaniny — owa podszewka użytku literackiego w życiu potocznym. Jakby ktoś studjujący dzieje baletu, dziwował się tańcom domowym, jako upadkowi sztuki.

Z tego stanowiska miał rację Br. Chlebowski, gdy utrzymywał, że literatura polska za Sasów na Mazowszu nie jest zjawiskiem upadku, tylko prostopu jej nie było jeszcze. A to, co się tam pisało, to był surogat literacki obyczajowo-towarzystki; dopiero uczono się tam pisać z polską po łacińsku, ile nauczyła szkoła. Obyczaje ówczesne potrzebowały ludzi piśmiennych do kłecenia panegiryków i należało do szczytu korzystać z kilku istniejących na Mazowszu drukarni, aby je prezentować w druku.

Potrzeba panegiryków jest zjawiskiem obyczajowym, zależnym od stanu moralności, nie od stanu literatury. Widzieliśmy przecież, jak panegiryzm rozwiłmożniał się w naszym stuleciu na wschodzie Polski od wojny do naszych dni w pewnym odłamie społeczeństwa. Jest to charakterystyczny objaw afawizmu po czasach saskich.

Panegiryzm czasów saskich przetrwał w swej typowej postaci literatury domowej do wieku 19-go. Wyraźne jego ślady odnalazłem teraz w papierach rodzinnych.

Dziadek mój był wojskowym, t. zw. żołnierzem napoleońskim. W r. 1820 przeniesiony był przez ks. Konstantego ze stanowiska komendanta twierdzy Zamościa do Kalisza na urząd komendanta korpusu kadetów. Przybył w interesach do Warszawy. Znajdując z tego czasu zgrabny druczek wierszowany: „Na powitanie JW. Józefa Wasilewskiego. Generała Brygady, Komendanta Korpusu Kadetów w Kaliszu, orderów wojskowych Kawalera. W Warszawie 27 Lutego 1820 roku”. Zaczyna się tak:

Pozwól godny Jenerale
Rycerskiej Szkoły Zwierzchniku
Oddać słuszną Twojej chwałę
W krótkim, lecz szczerem wierszyku... itd.

Wystosowali ten wiersz bracia Jarowski, jakby się list pisało. Ale wi-

dzę, że ceniono sobie tę formę, skoro listy przepady, a druczek zachowano wśród ważnych dokumentów.

Znany był wówczas w kołach towarzyskich Warszawy bardzo charakterystyczny zabytek 18-go wieku, Marcin Molski. Słynął z upodobania w pisanu wierszy. Uchodził za poetę, skoro utwory jego wydano w dwu tomach w r. 1864 i 1865. Urodzony w 1751 r., znał dziadka ze Szkoły Rycerskiej Stanisława Augusta, gdzie był uczniem. Brał udział w Konfederacji Barskiej, w insurekcji Kościuszkowskiej, emigrował do Francji, skąd powrócił za Napoleonem. W r. 1807 został członkiem Tow. Przyjaciół Nauk. Umarł w r. 1822. Dobry był człowiek, wesół i towarzyski, ale nie umiał zachowywać się inaczej, jak tylko wierszem.

W papierach pomienionych znajduje kilka jego autografów. A więc: „Molski z powinszowaniem Imienin... 19 marca 1821”.

Nad Zamość nad Kalisz
Lube przenosząc zacisze
Z obu miejsc wyszedł z chwałą,
Okazując DUSZĘ stałą itd.

Albo taka kartka zostawiona w hotelu:

Chciałem Generałowi Dobrodziejowi powiedzieć Dzień dobry, lecz nie miałem szczęścia zastać Pana.

Pomyślałem — cóż u licha?
Czek niema — do czego wzdychał

Niechże Generał Dobrodziej nie opuszcza Warszawy, żeby nie miał pozwolić widzenia się z Sobą. Prosi o to dawny, przywiązany i nieodmienny przyjaciel i sługa Molski.

Jest jeszcze inny wiersz, gdzie w szeregu strof Molski opowiada, jak nie zastawszy dziadka w domu, rozmawiał o nim z Bogiem i co Bóg dobrego o nim powiedział. W liście tym jest dopisek charakterystyczny:

Przyłączam Generałowi Dobrodziejowi wiersz do Xsiewca Namienika (Zajaczka) posłany, który Go doszedł w Wigilię Imienin w Opatówku. Podziękował mi wczoraj iaknagrzeczniej, mówiąc iż odpowiedź zalecił majorowi Miłoszewskiemu, a jeżeli nie odpisze wierszem, posle go pod białego Orła.

Literatura wierszowana była wprzód zabawą towarzyską, najwyższym jej szczeblem, zanim dobiła z siebie uszlachetnione kulturą artystyczną płonki. Trzeba jednak znać to podłoże literatury, ono bowiem określa poziom kultury sfer, które mają witać poezję prawdziwą, smakować w niej, oceniać. Na piaszczystych mazowieckich polach długo radowano się widokiem byle runi piśmienniczej i nie prędko oswojono się z kwiatami nowej zgoła hodowli skądś na Wileńszczyźnie. Wszystkie dotąd talenty z czasów Stanisława Augusta były importowane na Mazowsze. Najlepiej dogadzał gustem Kajetan Koźmian, Ludwik Osinowski. Sztydono z nowej sztuki.

Wiele wody w Wiśle upłynęło, zanim Warszawa z nią się oswoi, a jeszcze więcej, zanim gleba tutejsza stanie się zdatną do jej hodowli. Może wprzód w dziedzinie powieści...

Zygmunt Wasilewski.
Warszawa.

Pisma nadesłane

„Przegląd Pedagogiczny”, tygodnik, organ Tow. nauczycieli szkół średnich i wyższych. Spis rzeczy: U progu nowego roku szkolnego. K. Chmielewski: „Matura”. — B. Suchodolski: „Szkoła na miarę”. — T. Bigo: „Syndykalizm a zawodowa organizacja nauczycielska I.” — Z życia Koła Warszawskiego T. N. S. W. — Kronika. — Światła i cienie. — Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P.

Przegląd Oświatowy. Nr. 8/9. Treść: X. Biskup - Sufragan B. Dembek — Organista, jako oświatowiec — T. Prusinkiewicz — Stanowisko Komitetów T. C. L. wobec walki z alkoholizmem — Szkolnictwo polskie w Niemczech — O Teatr Ludowy na wychodźstwie — Centrala polskich szkół ludowych w Ameryce — Złoty Jubileusz na prowincji — Złoty Jubileusz T. C. L. w pieśni — Lista zasłużonych — Notatki — Recenzje książek — Z ruchu oświatowego T. C. L. — Bibliografja oświatowa — Materiał do wykładow i wieczornic — Komunikaty zarządu głównego T. C. L. — Materiały.

Jeden z ostatnich

śp. Franciszkowi Teodorowi Steckiemu — kapitanowi-weteranowi z 1863 r.

Przerzedzają się coraz bardziej szeregi powstańców weteranów z 1863 r. W Działdowie odbył się niedawno pogrzeb kapitana-weterana z 1863 r. śp. Franciszka Teodora Radwan-Steckiego. Była to znana w Działdowie i okolicy postać. Czczony był i poważany śp. Stecki przez szerokie rzesze obywateli, władze cywilne i wojskowe, słowem przez wszystkich. Wymownym dowodem tej czci i szacunku był pogrzeb tego gorącego i zaciepnego Polaka-patrioty. Wzięły udział kompania honorowa 32 p. p., Tow. Powst. i Wojaków z Działdowa, Burchartu i Iłowa, Inwalidów Wojennych, Sokoła, Młodzieży Polskiej, harcerzy, straży granicznej, przedstawiciele władz okolicznych oraz duchowieństwo i wielkie rzesze ludu. Po nabożeństwie żałobnym nad otwartą mogiłą przemówił p. starosta Plackowski, który uczcił pamięć powstańca i gorliwego patrioty, który dobrze zasłużył się Ojczyźnie. W chwili spuszczenia zwłok do grobu kompania honorowa wojska dała salwy, oddając honory ostatniemu weteranowi-powstańcowi w okolicach Działdowa. O wielkiej czci i przywiązaniu świadczyły między innymi liczne złożone wieńce z żywych kwiatów.

Śp. Teodor Stecki urodził się w październiku 1843 roku w Nicku pow. mławskim jako syn obywatela ziemskiego. Kształcił się w szkole OO. Franciszkanów w Żurominie, a na krótko przed uzyskaniem egzaminu dojrzałości wybuchło powstanie. Opuścił więc śp. Stecki szkoły, a zabrałszy kilku przyjaciół, jako wierny syn Ojczyzny idzie, by walczyć pod Jej sztandarami. Stawia się pod rozkazy Mieczkowskiego, właściciela majątku Cibórz pod Lidzbarkiem, który organizował oddziały zbrojne przeciw Moskalom. Przekroczywszy granice na czele swego oddziału kawalerji, jako 20-letni młodzieniec stacza bitwy z ciemiężcą, których fragmenty odżywały często we wspomnieniach sędziwego i walecznego powstańca. W jednej z bitew pomiędzy Poniatowem a Chromakowem pod Sierpem, jak to wyjmujemy z pamiętników zamieszkałego w Ostrzeszowie syna p. Artura Steckiego oddział śp. Franciszka Steckiego, otoczony przeważającymi siłami wroga, walcząc bohatercko. Dowódca oddziału śp. Stecki spada ranny z konia w chwili, gdy nadbiegły kozak wymierzając kindżałem chce go przebić, waleczny powstaniec jednak mimo ciężkiej rany wytrąca broń z ręki kozaka, a zabrałszy ostatki sił razi go śmiertelnie wystrzałem. Rozwścieczona dzicz kozacka mszcząc się zadaje śp. Steckiemu ciosy bronią sieczną i palną, tak że legł on z 32 ranami, mając między innymi obcięte palce u obu rąk i nos oraz liczne rany na całym ciele. Silny organizm powstańca przeżywał to, a wkrótce już musiał się on ukrywać przed zemstą Moskali i zesłaniem na Sybir. Od losu tego uchronił go ojciec poświęcając na okup za syna niemal cały majątek. Mimo to był stale prześladowany. Gdy w roku 1905 wybuchło powstanie, śp. Stecki na terenie byłej Kongresówki organizował polskie oddziały powstańcze. Nastąpiły nowe prześladowania i stracił on resztę majątku rodzinnego, a gdy wybiła upragniona godzina wolności w niepodległej już Polsce, patriotyczny starzec powrócił w rodzinne strony osiadając w Działdowie. Pomimo sędziwego wieku pracował ofiarnie, spo-

łecznie w Towarzystwach Powstańców i Wojaków, Inwalidów Wojennych, a władze polskie Odrodzonej Rzeczypospolitej, uznając jego wielkie zasługi około odrodzenia Polski, odznaczyły go kilkakrotnie.

Dalsze odkrycia na Białej Wyspie

Tromsø, 10 września.

Obóz, szkielet i czaszka.

Przypuszczenia, wypowiedziane przez dr. Horna, że na Białej Wyspie powinny się znajdować dalsze szczątki wyprawy Andréego, zdaje się, sprawdziły się w krótkim czasie. Gdy tylko Horn wypowiedział zdanie, że nie odnalazł wszystkich śladów Andréego i dalsze poszukiwania powinny przynieść nowe, interesujące odkrycia, dziennik sztokholmski „Dagens Nyheter” wspólnie z norweską gazetą zorganizował natychmiast wyprawę ratunkową, wysyłając statek „Isbjorn” na poszukiwania na Białą Wyspę.

Wiadomości „Dagens Nyheter”.

Dziennik otrzymał dzisiaj radjodepeszę, w której wyprawa donosi, że odnalazła obóz Andréego. W obozie, odgrzebanym przez tegoroczną odwilż, natrafiono na szkielet ludzki i czaszkę, która może być czaszką Andréego. Znalezione również wiele naczyń i instrumentów naukowych, broń, konserwy mięsne, części gondoli balonu, i wreszcie list adresowany do Strindberga wraz z zapiskami podróży, zebranymi przez Fraenckla. Porządek, jaki panował w obozie, nasuwa przypuszczenie, że trójka podróżników zagospodarowała się systematycznie i że jedynie nagła katastrofa n. p. szalona burza śnieżna mogła ich była nagle zabić.

Andrée zbudował opartą o skałę, prymitywną chatę, gdzie właśnie pod jej gruzami znaleziono szkielet Fraenckla. Tłumaczy to, dlaczego przy zwłokach Andréego nie znaleziono żadnych przedmiotów, należących do towarzysza.

Co do wiadomości jednak, otrzymanych przez „Dagens Nyheter”, panuje w Tromsø pewien sceptycyzm. Twierdzą powszechnie, że druga wyprawa zorganizowała gazetę, i że lepiej będzie odczekać przybycia statku wyprawy i nie dowierzać zbyt nowemu, sensacyjnemu odkryciu.

Bohaterskie dowody.

Pewnem jest dotychczas, że sterowiec Andréego wylądował na 83 stopniu szerokości, niemożliwością natomiast wydaje się, że rozbitkowie dzwigali za sobą w długim, wyczerpującym marszu po lodowcach, ciężką gondolę sterowca aż do 80 stopnia, gdzie znaleziono szkielety. Może to chyba być jedynie drobna jej część. W pierwszym komunikacie, ogłoszonym przez naukową komisję szwedzką, która bada szczątki wyprawy Andréego, powiedziano, jak już donosiliśmy, o znalezieniu wśród książek i naukowych przyrządów w łódce Andréego ciekawego okazu ptaka. Dowiedziałem się obecnie, że jest to „Rodostetia rosea Macgill” — czyli różowy grzywacz podbiegunowy, jeden z najpiękniejszych i najrzadszych okazów ptactwa Arktyki. Jeżeli pomyślimy o nadludzkich wysiłkach związanych z długim przemarszem po lodowcach, nie można nie podziwiać ogromu energii tych ludzi, którzy mimo, że znajdowali się w tak tragicznej już sytuacji, nie zapomnieli ani przez chwilę, że byli podróżnikami i pionierami. W warunkach, w jakich się znajdowali, każdy gram ładunku oznaczał przeciążenie dla wyprawy, zmuszonej do dzwigania poprzez lody i morze ciężkiej łodzi płóciennej... Stwierdzono jeszcze dal-

szą okoliczność nader ciekawą: Andrée nie tylko uratował wszelkie przyrządy naukowe wyprawy, dokumenty, zapiski, książki, lecz niósł ze sobą również flagę, którą miał zamiar wywieść na Biegunie Północnym. Znalezione ją bowiem w łódce. W kieszeniach podróżnika znaleziono również zapalki. Był on zatem w warunkach możliwości zapalenia jeszcze piecyka naftowego, jaki miał przy sobie. W piecyku, jak już pisano, znaleziono jeszcze po 33 latach, resztki nafty. Andrée mógł zatem doznać jeszcze jakiegos pokrępowania, gdyby mu już sił nie zabrakło. Musiał więc usnąć i śmierć zaskoczyła go we śnie.

Przedmioty z płóciennej łódki.

Wewnątrz aparatu fotograficznego komisja znalazła również zwój taśmy, którą wyjęto i zapakowano osobno. W płóciennej łódce leżała nadto waga w doskonałym stanie. Obok zwłok Andréego wśród wymienionych poprzednio przedmiotów znaleziono talerz z resztkami posiłku. W niedziele odprowadzona zostanie uroczysta Msza św. za dusze podróżników. Następnie zwłoki będą umieszczone na szwedzkiej kanonierce „Svensksund”, która odwiezie do ojczyzny resztki bohaterów podróży. Daty wyjazdu do tej chwili nie oznaczono.

Ostatni wysiłek Andréego.

Redakcja „Aftenposten” zwróciła się do prof. Horna, przewodniczącego pierwszej komisji, i do innych dwóch ekspertów, dr. Hoela i kapitana Bjoerviz, z zapytaniem, co sądzą o ostatnim sensacyjnym odnalezieniu. „Z chwilą odnalezienia trzech zwłok, wraz z ekwipunkiem i szczątkami obozu, można uważać za pewne, że balon wylądował na stałych lodowcach na 83 stopniu, bez szkód i że podróżnicy zaczęli pochód na Południe, po lodowcach przerzeczanych kanałami wodnymi, w kierunku Białej Wyspy. Gdy dotarli do celu, natychmiast wybudowano chatę i rozbitkowie rozpoczęli starania, by sobie zapewnić zapasy, polując na niedźwiedzie polarne. Zabili ich kilka. Gdy żywność wydała im się wyczerpującą dla przeżycia, prawdopodobnie Andrée i Strindberg usiłowali dotrzeć przez lodowce do Svalbard, położonemu na zachód wyspy. Fraenckel pozostał w obozie, by zapobiec najściu niedźwiedzi. Andrée i Strindberg walczyli z lodowcami bez powodzenia, aż w końcu zmuszeni byli nawrócić — z końcem jesieni — ku wyspie. Znaleźli obóz już cały pokryty śniegiem. W czasie ich nieobecności, prawdopodobnie Fraenckel zmarł z powodu strasznego mrozu. Można przypuścić, że Andrée i Strindberg powrócili na wyspę zupełnie wyczerpani i że Strindberg zlamany wycieńczeniem beznadziejnego pochodu i zrozpaczoną niemożliwością wydostania się z lodowatego więzienia przed nastaniem strasznej nocy biegunowej, straciwszy resztki sił woli, zmarł. Potem, Bóg wie, po wielu dniach, przyszła kolej na ostatniego, na Andréego. Może usnął i mroź zameniał jego sen na wieczny.

Kanonierka „Svensksund”, która przybyła do Tromsø, by zabrać zwłoki Andréego i Strindberga, wobec ostatniego odkrycia zatrzymała się w porcie, by czekać na zwłoki Fraenckla i zawieźć wszystkich razem do ojczyzny. St.

Tajemnica pięknej rzymianki

Prasa włoska donosi o wyjaśnieniu afery kryminalnej, która przez kilka lat była zupełną tajemnicą. Oto bliższe szczegóły tej sensacyjnej sprawy:

W r. 1924 dokonano we Włoszech pójnocy, w miasteczku Pirminia, osobliwej zbrodni. Oto pewnego wieczora młody leśniczy, Giacomo Bentera powrócił do domku, zamieszkałego przez rodzinę. W progu zatoczył się nagle i runął na ziemię w strasznych konwulsjach. Mimo natychmiastowej pomocy, skonał w okropnych męczarniach. Lekarz stwierdził zatrucie arsenikiem.

Nie można było jednak żadną miarą stwierdzić, kto otruił Benterę. Był on kawalerem i mieszkał z rodzicami i rodzeństwem. Prowadził naogół solidny tryb życia i był usposobienia bardzo spokojnego. Nie posiadał również nieprzyjaciół. Zrazu przypuszczano, że to jakiś kłusownik zemścił się na leśniczym i poczęstował go zatrutym pokarmem. Ale wszelkie poszukiwania, idące w tym kierunku, spełzyły na niczem. Policja zrezygnowała z dalszych dochodzeń.

I byłaby ta zbrodnia pozostała na zawsze tajemnicą, gdyby nie nieoczekiwane zeznania pięknej rzymianki, Marietty Dorli. Dreczona wyrzutami sumienia, ta małżonka zamożnego przemysłowca rzymskiego, udała się na policję i opowiedziała co następuje: Przed kilku laty, łaknąc samotności, bawiła ona na wywczasach letnich w Pirminie. Tutaj zapoznała się z Benterą i nawiązała z nim intymny stosunek miłosny. Po pewnym czasie miała już dosyć tych romansów i oświadczyła

kochankowi, że niebawem powróci do Rzymu. Ale Bentera, który ludził się, że jest to związek trwały, nie chciał się absolutnie na to zgodzić i zagroził, że uwiadomi o wszystkim męża Marietty. Wówczas ona wpadła na myśl zbrodni i dnia następnego podała kochankowi w jakimś pokarmie truciznę.

Podjęcie na nią nie skierowało się, gdyż zżeczna kobieta widywała się z kochankiem w ten sposób, że nikt o ich miłości nie wiedział. Odkrycie tej sensacyjnej zbrodni wywołało w Rzymie bardzo wielkie wrażenie.

W stulecie istnienia kolei żelaznych

Jak budowano pierwszą kolej w Anglii.

Po wynalazku Gutenberga wysiłek Stefensona był największym czynnikiem cywilizacji. Nigdy na świecie nie zużyto tyle pracy, energii, i pieniędzy, jak na cele budowy kolei. Sieć kolejowa jest obecnie taka długa, iż można nią 40 razy opasać kulę ziemską.

Stefenson nie był inżynierem, ani nawet technikiem w zawodowym znaczeniu tego słowa. Jako samouk doszedł własnym wysiłkiem do założenia pierwszej kolei, która połączyła Liverpool z Manchesterem na przestrzeni 52 km. Budowa tej kolei trwała 5 lat, gdyż wymagała znacznej niwelacji gruntów, budowy tunelów i 63 mostów.

Otwarcie regularnego ruchu nastąpiło 15 września 1825 r. przy tak wielkim udziale tłumów, iż musiano wezwać wojsko dla utrzymania porządku. Przed wjazdem pociągu do tunelu odepchnięto od pociągu parowóz, który sam przejechał przez tunel,

ażby dym w tunelu nie zaszkodził pasażerom, a następnie dopiero pociąg przesu-

nięto przez tunel za pomocą lin stalowych. Pierwszy nieszczęśliwy wypadek kolejowy zdarzył się przy pompowaniu wody do parowozu, gdyż został wtedy na śmierć przejechały poseł Huskisson, jeden z założycieli owej kolei.

Od tej daty kolej stała się ważnym czynnikiem na drodze kulturalnego zbliżenia narodów. To też kolejarze powinni być dumni, że służą dla dobra rozwoju kultury i cywilizacji całego świata.

Dzień 15. 9. 1830 r. winni zapamiętać kolejarze, jako datę narodzenia olbrzymiego warsztatu pracy, który zawiązuje Stefensonowi. Powinni więc ze czcią wspominać te miljonowe rzesze kolegów po fachu, którzy na przestrzeni całego wieku oddali swe zdrowie, zdolności i pracę na cele udoskonalenia i rozwoju komunikacji kolejowej. (O.)

Przygoda burmistrza, który nie lubi czytać

Na Śląsku niemieckim istnieje gmina Jarischau. Gmina, jak gmina, nie odznacza się niczem szczególnym z wyjątkiem burmistrza, który... nie lubi czytać. „Kawałków” nie czyta, lecz podpisuje, jak się to mówi, na ślepo. I szłoby wszystko dobrze, gdyby nie złośliwy inspektor gospodarczy okręgu, który przedłożył pewnego dnia panu burmistrzowi do podpisu akt następującej treści: „Jestem największym osłem w całym Jarischau, co niniejszem potwierdzam urzędowo”. Pan burmistrz podpisał i przyłożył nawet dla tem większej powagi pieczęć gminną, a gdy się wreszcie dowiedział, o co idzie, ku ogólnej wesołości mieszkańców gminy, zaskarżył figlarza do sądu.

Sędziowie, też ludzie — uśmieśli się niezgorzej, niemniej jednak skazali dowcipnisia na sto marek grzywny.

Walka nowojorskich katolików z niemoralnym teatrem

(KAP.) Nowojorscy katolicy podjęli za inicjatywę swego arcybiskupa, kardynała Hayes'a, systematyczną walkę przeciwko zalewowi niemoralnych przedstawień teatralnych, których widownia jest New York. Kardynał Hayes wydał list pasterski, w którym oskarża teatr, że upadł dzisiaj tak nisko, iż stanowi prawdziwą hańbę dla publicznej moralności. Jako jedna z pierwszych figuruje na indeksie sztuka Arystofanesa „Lysistrata”, która określona została, jako wzór nieprzyzwoitości.

Co można powiedzieć o naszych polskich stosunkach, jeżeli „Lysistrata” wobec „Cyankali” i innych bolszewickich sztuk, wystawianych u nas, jest raczej niewinną zabawką?

Reims czci pamięć kardynała Luçon

(KAP.) Miasto Reims postanowiło uczcić pamięć swego niedawno zmarłego pastora, kardynała Luçon, którego nazwisko tak chlubnie zapisało się w rocznikach wojny światowej. Wdzięczne miasto pragnie uczcić zasługi swego pastora przez wybudowanie pomnika-swiątyni w nowej, pięknej dzielnicy miasta, w quartier de Maison-Blanche. Pomyśl budowy kościoła dla uczczenia zasłużonego kardynała będzie niewątpliwie najlepszym dowodem wdzięczności ze strony miasta, gdyż połączony będzie jednocześnie z korzyścią dla wiernych.

Znamienne zamknięcie kościoła protestanckiego w Amsterdamie

(KAP.) W Amsterdamie zamknięty został z powodu braku wiernych kościół „Zuiderkerk” (kościół południowy), który jest pierwszą świątynią, jaką protestanci wzniesli w Holandji. Wybudował go Henryk de Keyzers w stylu świątyni katolickich. Pierwotnie był on uważany za przybytek katolicki, który w 17 wieku przeszedł w posiadanie protestantów. Długo po wybudowaniu lud nazywał go kościołem św. Jana, co gniewało kalwinów. Nazywa „Zuiderkerk” przyjęła się bardzo powoli. Wzniesienie „Zuiderkerk” w siedemnastym wieku oznaczało punkt zwrotny w historii północnej Holandji mianowicie zanik wpływu katolickiego wobec rosnącej siły kalwinizmu. Zamknięcie go jest znakiem nowego zwrotu — końca przewagi protestantyzmu.

Watykańska galerja obrazów

(KAP.) Budowa nowej watykańskiej galerji obrazów postępuje szybko naprzód. Piękny pałac renesansowy, jaki powstaje, będzie zajmował 2.600 m. kw. i składać się będzie z pięciu części. Fasada posiadać będzie 110 m. długości. Będzie to nowy piękny nabytek artystyczny młodego państwa watykańskiego.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Porozumienie branżowe

Daje się zauważyć wśród kupiectwa polskiego dążność do wzmocnienia organizacji branżowych. Jest to jeden z tych zdrowych odruchów organizacyjnych, jakich byliśmy i jesteśmy świadkami już od pewnego czasu. Rozwinięto szeroko poradnictwo w zakresie organizacji pracy kupca, tudzież upowszechnienia prawidłowej księgowości i kalkulacji handlu. Obok tego rozpoczęto akcję w kierunku metodycznego rozbudowywania organizacji branżowej handlu, na początek głównie dla uzdrowienia warunków i stosunków konkurencyjnych (konwencje cen). Jak często, tak i w tym wypadku odnośnie poczynania były skutkiem palącej potrzeby, były — jak to Niemcy mówią — „Kinder des Elends”: warunki wymiany bowiem były do tego stopnia zdezorganizowane, sprzedaż na kredyt przesunęły terminy płatności prawie ad calendas grecas, a firmy handlowe przelicotywały się w przedłużaniu terminów płatności do tego stopnia, że niezbędne stało się zawarcie konwencji branżowych, zakreślających pewne terminy udzielanym kredytem.

Kongres izb p.-h. dał dowody, że kupiectwo, zadowolone z obranej drogi, nie zamierza z niej schodzić, przeciwnie — pragnie drogą rozbudowy organizacji branżowych dotrzeć do nowych celów, o których niebawem pomówimy.

Zarówno z referatów p. dyr Jakubowskiego jak i p. M. Wiślickiego na kongresie izb p.-h. we Lwowie wynikało uznanie dla akcji przeciwdziałania kryzysowi gospodarczemu w kraju, a zwłaszcza kryzysowi w handlu przy pomocy świadomego i organizacyjnego uregulowania między reprezentantami poszczególnych działów gospodarki narodowej szeregu problemów wpływających dziś ujemnie na kształtowanie się procesów gospodarczych. W szczególności uznano za konieczne przeprowadzenie porozumień branżowych, przemysłowców i kupców celem usunięcia niektórych przeszkód dla rozszerzenia zbytu artykułów krajowych.

Jest to myśl — doskonała, rokująca wielkie szanse na prawdę pozytywnego poparcia wytwórczości krajowej. Od kupiectwa domagano się od dawna, aby wyteżyło wszystkie siły dla forsowania wyrobów krajowych. Kupiectwo niejednokrotnie objawiało swoje dobre chęci w tym względzie. Mimo to, częstokroć przychodziło nam i innym publicystom stwierdzić, że między teorią a praktyką istnieje ciągle jeszcze dość znaczna rozpiętość. Myśl stworzenia porozumień branżowych między przemysłowcami i kupcami przerzuca most nad ową przepaścią, dzielącą teorię popierania wytwórczości krajowej od praktyki.

Dalej idąc, zwrócono na kongresie uwagę, że również ciężka sytuacja kredytowa handlu mogłaby doznać złagodzenia w razie porozumienia się przedstawicieli sfer bankowych i handlowych co do środków szerszego przenikania kredytów bankowych dla handlu. Podobnie zresztą, szereg doniosłych i dotąd spornych problemów, dotyczących organizacji zbytu produktów gospodarstwa rolnego mogłoby zostać wyjaśnione w toku zgodnego porozumienia przedstawicieli rolnictwa i handlu.

Nie ulega żadnej wątpliwości, że organizacje branżowe będą mogły spełnić b. pozytywne zadania przyczem nie na ostatnim miejscu wspomnieć należy o wskrzeszeniu etyki zawodowej i solidarności, jak o zadaniach porozumień branżowych.

Krótkie informacje gospodarcze

— Federal Reserve Bank stanu Minneapolis obniżył stopę dyskontową z 4 na 3 i pół proc.

— Na posiedzeniu międzynarodowego kartelu producentów stali uchwalono prolongować istniejące porozumienie do końca r. b. Produkcja w czwartym kwartale r. b. zmniejszona będzie o 25 proc.

— Prasa poświęca dużo uwagi kryzysowi, który panuje na rynku kauczuku. Ceny od szeregu miesięcy spadają i doszły już do poziomu nigdy jeszcze dotychczas nie notowanego.

— Parlament kanadyjski zwołany został na sesję nadzwyczajną w celu uchwalenia środków walki z bezrobociem. Środki te polegają na ograniczeniu imigracji, rewidacji taryf celnej w kierunku prohibicyjnym i stworzeniu systemu robót publicznych.

Targi Wschodnie w liczbach

(Od specjalnego wysłannika „Kurjera Poznańskiego“)

Lwów, we wrześniu.

Zmiany koniunktury gospodarczej kraju siłą rzeczy odbijają się przede wszystkim na tego typu instytucjach, jak Targi Wschodnie, zależne bezpośrednio od koniunktury. Musiała też ona wycisnąć swoje piętno i tu również, chociaż — co należy podkreślić ze specjalnym uznaniem — nie dała się zbyt w znacznym stopniu zasłonić przez zły stan gospodarki. To jest bodaj najlepszym probierzem wartości Targów Wschodnich, ich żywotności, oraz świadczy dowodnie, że zbudowano je

na trwałych podstawach, umożliwiając normalny rozwój.

Zapewne — były w ciągu lat dziesięciu wahania w zakresie zwłaszcza ilości wystawców, ale wahania te nie wyglądały niepokojąco, obracały się w normalnych granicach. Pewnego rodzaju wyjątkiem, w kierunku dodatnim, jest rok 1922, zatem drugi istnienia, kiedy liczba wystawiających firm wzrosła gwałtownie, niemal o 20 proc. w stosunku do obu sąsiednich lat. Poza tem ubytek i przyrost nie przekracza zwykle kilku procent, co zresztą najlepiej uwypukli poniższa tabelka.

Lata	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Ilość wystawców	1557	1852	1524	1428	1410	1508	1515	1602	1435

Nieco większy skok w 1929 roku jest usprawiedliwiony faktem, że wówczas była P. W. K., wskutek czego Targi Wschodnie musiały pogodzić się z nieco mniejszą frekwencją, jednak i w danym wypadku procentowo ubytek ten nie wygląda zbyt groźnie. W roku jubileuszowym osiągnięto niewątpliwie normę z przed dwóch lat, przy nieco wydatniejszym

— jak już wspominałem w poprzedniej korespondencji współudziale zagranicy.

Co do obszaru zajmowanego przez Targi Wschodnie dla wystawców notuje się z każdym rokiem stały i pokładny rozrost do 1928, który jest punktem kulminacyjnym. Cyfrowo wygląda to następująco:

Lata	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Ilość metrów kwadratowych . .	25 916	28 233	29 924	30 120	30 296	31 647	31 750	33 303

W roku ub., również z powodu P. W. K., należy zanotować spadek nie przekraczający jednak 10 proc., natomiast obecnie nastąpiło znów wyrównanie. Ogółem na terenie targowym istnieje teraz ponad 50 budynków i pawilonów różnych rozmiarów, przeznaczonych dla wystawców, a przeważają raczej mniejsze budowle o dużej rozmaitości kształtów, stanowiąc tem samem duże urozmaicenie.

Na zakończenie cyfrowych danych przyjrzyjmy się, jak wygląda w ich świetle współdział zagranicy w Tar-

gach Wschodnich. W poniższych tabelkach nie uwzględniam jeszcze roku bieżącego, ponieważ oficjalne statystyczne dane jeszcze nie są, w chwili, gdy to piszę, sporządzone. Poprzedzając zatem na przedstawieniu udziałów mi przez organizatorów obliczeń za lata od 1921 do 1929 włącznie, zaznaczając (na podstawie informacji z tego samego źródła), że w tym roku zagranica stawiała się licznie niż poprzednio. W liczbach wygląda to następująco:

Lata	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Ilość wystawców	311	244	324	352	357	246	398	470	480
Stosunek procentowy	19.97	13.20	21.43	23.75	25.32	16.31	26.27	29.33	33.45

Wreszcie poniższa tabelka zobrazuje współdział wystawców zagranicznych, wedle narodowości w poszczególnych targach.

Państwa	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Anglia	1	15	7	13	15	18	25	23
Austria	134	75	50	40	52	75	92	72
Belgia	6	1	3	5	12	11	7	6
Czechosłowacja	8	6	11	20	23	55	45	36
Dania	—	—	1	6	2	2	12	11
Egipt	—	—	—	—	—	—	6	1
Francja	50	90	87	86	40	33	65	69
Holandia	—	2	3	16	2	7	4	2
Japonia	—	—	—	—	—	—	—	108
Jugosławia	1	1	1	3	1	—	3	1
Lotwa	—	—	—	2	2	2	1	1
Niemcy	6	82	88	89	41	117	98	71
Norwegia	—	—	1	3	—	1	—	1
Rumunia	1	1	1	37	—	—	—	1
Stany Zjednoczone	1	8	10	6	15	17	41	37
Szwajcaria	—	9	23	7	8	9	9	5
Szwecja	1	4	11	5	10	11	15	3
Węgry	5	5	9	14	3	5	9	13
Włochy	1	—	20	9	6	9	7	7

Ponadto brali jeszcze udział w ciągu dziesięciolecia istnienia w Targach Wschodnich wystawcy z następujących krajów: Algieru, Brazylii, Buł-

garji, Estonji, Finlandji, Grecji, Hiszpanji, Indji, Palestyny, Sowieci i Turcji. Dostęcznie było też zawsze reprezentowany Gdańsk.

J. H.

Polska a kredyty zagraniczne

„The Financial News”, organ angielskich sfer finansowych, zamieścił w numerze z 10 września br. artykuł pod tytułem: „Sprawy polityczne a finansowe”. Autor rozpatruje tam perspektywę rozwoju sytuacji wewnętrznej Polski, Rumunii i Jugosławii, łącząc to następnie z sprawą kredytów zagranicznych, potrzebnych Pol-

sce i Rumunii. Uwagi na ten temat są niezwykle ciekawe i przytaczamy je w dosłownym przekładzie:

„Ponieważ Polska potrzebuje kredytów zagranicznych, ważnym jest przede wszystkim, aby pozostała na podstawach konstytucyjnych. Zgodnie z praktyką, ustalona po wojnie, żaden kraj nie może zaciągnąć pożyczki zagranicą, jeśli nie jest rządzony zgodnie z konstytucją. Dlatego też próba Portugalji zaciągnięcia pożyczki dla stabilizacji „escudo” nie powiodła się. Żaden

dom bankowy nie będzie próbował emitowania pożyczki rządowej, o ile umowa nie będzie ratyfikowana przez parlament. Żaden rząd w Polsce nie zechce przez zawieszenie konstytucji narazić zaciągnięcia pożyczki na szwank.

Też same uwagi można zastosować i do Rumunii. Chociaż zaprzeczono urzędowo informację o układach w Rumunii o pożyczkę pod auspicjami Ligi Narodów, jednak niewątpliwie jest, że Rumunia będzie chciała zaciągnąć pożyczki z granicą w chwili, gdy warunki między narodowego rynku kapitałów na to pozwolą. W związku z tem zawieszenie konstytucji byłoby krokiem wysoce niepożądanym.

Uwagi powyższe gorąco polecamy pod rozważę tym wszystkim, którzy chorobliwie marzą o uszczęśliwieniu Polski „oktrojowaniem” konstytucji.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Walne zebranie członków Mleczarskiego Zw. przemysłowo - handlowego na Polskę. Na dzień 26. bm. zwołuje Mleczarski Zw. przem. - handlowy na Polskę walne Zebranie, wzywając swoich członków do wzięcia udziału. Zebranie odbędzie się o godz. 11.30 w sali Domu Kupiectwa Polskiego w Poznaniu, ul. Zwierzyniecka 12. Na porządku obrad: 1. zagajenie, 2. sprawozdanie z działalności Związku za rok ub. oraz sprawozdanie kasowe, 3. udzielenie absolutorjum zarządowi, 4. wybór nowego zarządu, 5. sprawy bieżące, 6. wolne wnioski. Ze względu na ważność spraw Związek uprasza wszystkich członków, ażeby w zebraniu wzięli udział.

(k) Zebranie drobnego kupiectwa kolonjalnego. W niedzielę, 28 września r. b. o 10 przedpoł. w sali „Boulevard”, pl. Nowomiejski, odbędzie się wielkie zebranie całego kupiectwa kolonjalnego w sprawie uregulowania sprawy sprzedaży cukru oraz artykułów monopolowych. Zebranie to powołuje ważne i obowiązujące uchwały, dlatego też udział każdego zainteresowanego kupca jest obowiązkowy. Zebranie zwołują: Zw. kupców detalistów branży kolonjalnej, Zw. hurtowników kolonjalnych, Zw. kupców branży delikatesowo - kolonjalnej.

(k) Nowe zasady kontraktów ramowych w cukrownictwie. Wobec stwierdzenia faktu nadmiernego ograniczania obszarów plantacyjnych przez poszczególne cukrownie, warszawski Związek cukrowni wyraził zgodę na wysunięcie ze strony rolników żądanie, aby istotną częścią składową kontraktu ramowego dla plantowania buraków cukrowych w r. 1931-32 i następnych kampaniach, była nie tylko cena surowca, warunki dostawy, termin i formy płatności, lecz również ustalenie ogólnego obszaru plantacji oraz minimalnego obszaru plantacji dla poszczególnych cukrowni. Wskutek przyjęcia tej zasady obszary plantacji nie będą ustalane wyłącznie przez zarządy poszczególnych cukrowni, lecz ustalenie ich odbywać się będzie w porozumieniu przedstawicieli przemysłu cukrowniczego z producentami buraka cukrowego.

(k) Doroczny jarmark nasienny w Warszawie. W dniach 28 i 29 listopada r. b. odbędzie się w Warszawie doroczny jarmark nasienny, który, według przewidywań fachowców, zgromadzi wielką ilość doborowego towaru o charakterze eksportowym, jak również dostosowanego do potrzeb rynku wewnętrznego. Na podstawie danych, zebranych z zawartych na jarmarku transakcji, zostaną ustalone ostatecznie obowiązujące ceny nasion.

Z ZAGRANICY

(k) Polska a kredyty międzynarodowe banku hipotecznego. Donosiliśmy już o powstaniu międzynarodowego banku hipotecznego, który podejmie się udzielania kredytów hipotecznych w różnych krajach Europy. Obecnie znane są dalsze szczegóły, a mianowicie kto będzie finansował akcję kredytową banku. Zaangażowane są w nim 4 wielkie grupy kapitalistów: francuski bank „Societe General”, angielski „Lazar Brothers”, niemiecki „Dresdner Bank” i „król zapalczan” Ivar Kreuger. Bank będzie wypuszczał w różnych krajach listy zastawne i na ich podstawie udzielał długoterminowych kredytów hipotecznych. Interesuje nas o ile Polska może liczyć na kredyty z tego nowego źródła. Według ostatnich informacji nowy Bank zamierza udzielać pożyczek krajom środkowo - europejskim, w pierwszym rzędzie Niemcom. Dotychczas jednak niema żadnych danych, czy Polska zostanie zaliczona w poczet państw środkowo - europejskich. Pewne koła łączą sprawę międzynarodowego banku hipotecznego z rokowaniami toczącymi się między Tow. Kredytu Ziemińskiego w Warszawie a angielskim bankiem „Lazar Brothers” co do ulokowania na rynkach zagranicznych większego pakietu listów zastawnych wspomnianego towarzystwa. W tej chwili trudno jednak ustalić w jakim związku pozostają owe rokowania do akcji kredytowej międzynarodowego banku hipotecznego. (i)

KUPUJMY CEGIELKI NA BURSE
RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)

21-sza Loteria Państwowa

(Nierzędowa).

W ósmym dniu ciągnięcia 5-tej klasy, głównejsze wygrane padły na numery następujące:

60.000 zł na Nr. 160169.
20.000 zł na Nr. 54037.
Po 10.000 zł na N-ry 123979 131005 168066.

Po 5.000 zł na N-ry 141136 145439.
Po 3.000 zł na N-ry 37112 39043 50544 191424.

Po 2.000 zł na N-ry 553 8591 15021 29566 63064 68724 105758 126369 131274 165517 191424.

Po 1.000 zł na N-ry 25070 32957 34399 45929 52864 57798 70191 71493 80160 90719 119414 124964 160674 170628 174844 176907 177826 188645 189305 197466 199118 202463.

Po 600 zł na N-ry 2541 3854 6927 27722 30014 31553 45194 47912 48735 64569 70709 73965 84831 85387 89156 96660 106401 121158 122979 124569 128096 128096 128179 138962 148043 156652 157 816 158161 162044 164716 169198 184111 190798 192692 202158 204422 207183 209886.

Po 500 zł nr N-ry 706 815 1142 3185 6552 8821 10186 10551 12388 18054 19910 19914 20473 26561 27366 28366 31357 31492 34357 34364 40607 41483 41593 41848 44443 45175 45495 46157 46453 47563 49954 51213 51591 52399 54183 54782 54926 57959 61155 63921 65706 66761 67859 67919 69133 69344 69469 69694 70513 73262 74673 75635 75617 75835 77486 77681 79153 79558 79779 80109 80611 80938 83045 83420 84214 84335 85252 89810 91828 93092 94730 96664 97994 100788 101107 104090 106391 107038 107339 107418 108472 114762 121429 124287 128066 130966 134310 134354 134824 135446 135752 142174 145733 146019 156270 156426 156561 161224 163377 164120 164146 164787 165645 166318 170521 172014 176198 176737 76854 180376 182086 182557 185962 186326 187443 187721 189993 190223 191946 192930 195192 197730 198460 199151 199575 200873 202443 202592 205602 207465 207815 208016 208584 208621.

Po 250 zł wygrali numery następujące: 123 249 74 441 544 99 623 709 898 981 1232 308 45 91 475 563 606 43 2077 135 620 21 63 77 750 949 60 3071 165 355 416 515 50 664 90 707 841 4079 124 338 563 77 624 42 744 78 5082 311 500 1 8 615 79 94 865 932 70 6004 29 75 78 217 309 75 217 309 75 457 67 602 53 722 33 47 7033 63 109 50 212 49 339 65 72 79 433 54 644 52 71 797 879 89 980 8048 64 99 184 207 20 88 354 519 712 22 46 48 831 900 72 0120 221 54 362 494 95 562 741 94 877 99 10039 118 76 319 66 417 565 611 57 11016 311 415 602 60 711 76 833 72 920 92 12014 93 95 164 219 23 51 323 85 577 846 13036 48 54 198 242 51 64 67 309 37 530 67 85 623 733 859 65 945 14180 212 48 97 346 89 428 70 594 644 61 869 15074 107 285 422 92 671 84 758 909 43 16008 63 211 66 83 384 584 914 17152 221 33 62 302 47 88 95 660 81 704 30 86 868 929 57 18018 34 126 87 95 206 342 431 62 688 773 81 843 59 19073 97 98 100 217 68 305 417 83 604 67 707 814 923 20006 18 34 58 92 104 20 40 64 314 60 87 466 592 656 716 869 86 97 955 59 21014 73 76 92 137 262 96 307 419 508 12 701 969 86 22011 32 76 153 444 613 19 740 43 866 917 42 96 23024 106 284 329 69 494 524 27 634 834 24001 45 115 16

60 74 86 342 66 98 412 32 635 40 59 707 929. 25162 206 370 419 43 648 773 94 916 65 87 26045 65 130 288 302 13 482 504 13 625 799 911 27115 351 76 489 535 45 630 65 81 721 47 48 817 937 39 73 99 28309 17 23 63 527 39 89 629 826 39 76 930 29312 479 690 717 806 12 929 30016 21 38 58 96 129 46 275 84 491 630 69 819 908 53 31070 204 6 78 359 81 97 485 684 788 802 52 32140 88 94 264 80 323 26 413 505 23 611 85 727 35 962 33065 129 34 43 206 58 405 83 578 633 58 720 848 994 34039 151 53 62 83 212 21 70 319 410 567 651 59 711 817 912 35022 200 499 508 25 53 689 731 964 36005 25 176 309 444 584 764 917 69 37058 188 210 44 78 306 56 455 76 91 669 95 799 907 49 38095 112 41 51 287 524 90 656 864 944 98 39013 18 48 63 79 185 356 445 73 75 519 85 98 728 40 706 946 93 40052 109 64 76 77 260 93 490 708 865 89 41032 181 83 301 25 411 45 654 705 99 824 68 947 85 42124 43 242 370 412 586 792 877 958 43069 111 27 45 99 223 31 389 479 678 810 52 933 57 44011 130 62 64 217 50 316 469 574 702 3 7 67 900 26 45038 90 102 82 207 47 53 311 54 95 97 414 15 607 29 809 46126 35 222 24 83 326 61 75 505 739 826 47021 44 50 67 113 69 72 216 323 62 478 528 71 609 94 799 122 36 93 48035 86 133 66 09 44 98 398 498 545 707 9 808 70 74 974 49005 22 23 76 82 86 123 260 300 458 579 637 741 62 72 885 922 33 91.

50097 237 65 78 326 43 73 432 534 58 793 823 91 51191 369 421 688 759 61 802 52055 72 222 82 83 416 643 825 53062 214 99 496 856 912 54045 110 211 393 432 511 26 674 742 820 25 55036 40 209 17 372 484 603 38 75 742 884 966 56072 81 438 53 610 712 58 65 829 901 34 57185 97 281 306 25 58 88 427 53 70 73 503 057 63 96 98 846 92 58135 244 77 361 482 536 604 803 28 977 59021 39 41 387 60109 23 27 32 324 42 405 548 708 75 824 29 96 61173 74 254 73 328 87 473 546 59 773 967 82033 62 195 276 315 48 528 59 662 69 793 992 63010 16 84 244 447 84 610 41 98 793 818 44 60 947 04027 119 87 90 201 13 373 421 679 65073 262 63 74 412 60 67 82 550 86 742 826 948 74 68070 180 221 95 567 615 54 742 56 89 858 65 88 67039 124 26 51 321 24 416 18 34 62 63 530 815 16 53 942 49 55 68026 172 288 364 568 92 793 859 99 945 69072 93 144 80 84 205 46 393 416 21 698 874 88 937 74 70004 172 80 408 49 516 39 77 623 24 79 818 80 949 95 99 71011 46 147 56 341 422 76 532 42 712 16 972 74 80 72 72001 118 41 96 237 74 594 983 85 94 73009 324 415 62 601 12 76 796 801 8 905 18 57 74002 32 49 80 130 45 49 205 339 92 488 620 724 811 66 937 62.

75068 92 103 12 22 389 98 517 48 633 903 9 70 78060 83 90 102 95 316 587 93 605 20 46 843 56 927 77068 87 182 93 282 364 71 93 400 590 607 19 28 30 33 710 44 838 78005 74 313 67 490 525 664 796 873 90 968 79013 94 119 34 249 76 320 30 72 99 430 60 760 98 866 94 929 79 80019 33 121 244 67 375 80 98 495 509 13 616 28 99 838 84 956 81018 126 36 59 231 397 417 24 524 39 78 646 82038 39 41 93 189 292 432 38 618 76 96 889 960 83039 57 165 79 293 433 39 49 77 96 733 63 816 44 991 84124 69 268 345 676 723 974 85009 65 101 223 29 59 384 402 65 590 725 86041 45 137 306 47 78 513 703 54 85 87069 160 440 610 701 8 44 833 74 88018 50 142 51 60 62 310 756 85 959 89034 70 89 100 48 291 327 420 24 53 85 555 645 740 47 56 90007 73 82 156 306 35 62 81 426 585 648 80 835 62 957 60 81014 360 442 527 37 83 680 714 57 823 907 92158 217 30 90

411 70 76 81 93 610 93059 85 193 332 93 415 510 80 798 951 94105 268 331 80 458 511 006 978 95019 125 208 72 355 408 27 68 91 95 303 13 30 99 656 88 744 50 96158 71 88 200 37 366 595 74 818 929 97021 42 231 41 370 440 85 504 88 603 4 711 876 98016 59 115 211 409 29 517 627 37 728 60 873 99248 82 333 532 68 78 86 92 602 819 46 48 966. 100079 91 706 819 75 934 48 101151 98 296 303 77 442 91 628 743 962 73 77 102233 64 329 47 455 63 91 580 658 85 773 804 15 66 86 103008 131 44 50 205 312 13 83 416 38 575 845 54 87 104105 98 260 590 610 35 37 718 819 935 105084 258 398 576 606 56 65 828 63 907 106074 83 117 256 77 304 22 418 549 50 600 702 903 107045 57 82 163 204 72 78 403 15 18 30 48 49 87 524 96 631 46 78 738 822 59 743 76 93 108015 33 90 132 72 258 81 300 20 23 40 472 551 673 822 63 93 951 109041 59 206 78 409 80 563 620 67 727 42 851 110028 63 74 78 85 248 93 354 459 64 547 609 787 927 73 111023 68 160 212 311 418 27 47 657 774 808 912 53 112003 139 237 318 48 570 629 35 37 743 809 88 974 113251 382 494 514 46 57 646 757 831 34 71 932 88 94 114054 81 342 73 81 426 529 39 612 64 774 901 16 32 33 67 115045 51 184 421 69 640 732 34 931 116057 361 480 500 779 83 86 868 992 117031 99 111 32 39 92 249 373 447 509 69 703 13 27 801 21 77 939 118023 28 75 110 78 98 227 45 364 454 590 717 71 84 862 910 26 48 119004 127 212 548 72 98 679 718 50 75 953 94 120023 51 66 285 407 654 917 21 67 121067 90 179 214 38

703 79 988 145011 22 66 323 501 84 89 649 79 832 146212 66 377 679 745 147015 72 76 286 436 531 716 41 93 332 148024 81 160 291 216 21 38 411 26 35 72 720 46 80 887 994 149008 23 90 289 410 51 507 642 752 896. 150103 47 83 202 309 11 53 63 406 21 575 88 775 854 918 151033 338 54 547 57 657 737 841 152125 29 72 203 326 408 44 564 746 63 849 76 81 981 83 153022 84 125 34 35 223 26 87 342 82 86 661 98 726 49 80 873 981 154124 449 508 11 44 60 72 91 631 32 79 892 985 155017 21 66 266 304 16 84 405 546 57 61 666 755 946 63 156279 323 427 34 50 68 92 726 71 38 157 02 4 123 213 356 548 665 773 811 17 940 76 158186 231 313 420 58 89 574 66 74 853 65 991 159006 18 274 396 448 563 75 747 96 850 63 95 820 160047 79 91 123 200 4 468 98 629 812 65 90 951 55 57 161030 192 268 464 88 671 86 704 27 35 53 862 914 162355 482 678 745 921 51 163004 90 153 250 326 408 27 43 58 606 75 739 81 818 30 43 945 53 164071 81 172 245 363 402 30 503 24 762 902 6 41 165113 18 21 42 77 433 591 680 825 910 166027 62 141 200 43 300 66 76 401 24 36 817 38 93 997 167019 30 134 210 63 327 45 77 556 79 704 948 77 84 88 168004 49 59 175 205 58 321 467 511 602 6 24 853 95 960 169165 87 253 383 422 601 707 31 75 842 933 170032 52 179 217 363 91 430 56 92 682 726 857 945 86 93 171077 320 460 70 528 29 669 843 978 172041 119 316 40 64 70 476 538 745 937 173001 10 16 19 135 69 251 69 402 94 265 600 25 756 92 877 904 174054 78 359 423 611 727 869 949 68 99.

175104 98 275 92 320 431 503 29 34 40 67 99 813 40 83 91 909 46 64 175152 218 30 43 49 333 62 65 82 421 29 811 65 70 90 177049 55 224 63 493 548 62 712 75 81 952 178036 200 43 84 399 526 65 605 21 72 739 43 50 179097 187 207 60 426 547 85 659 72 717 871 908 21 180070 172 77 249 54 94 322 479 84 524 53 623 40 72 758 80 906 181063 82 200 331 42 54 58 474 566 85 648 746 60 873 182004 17 83 96 168 74 350 57 99 429 539 82 688 901 23 183113 359 430 526 40 742 63 69 934 97 184049 142 243 537 60 99 601 83 732 830 69 959 185084 107 13 61 259 326 334 789 94 808 186096 216 40 44 56 79 339 58 442 85 577 722 23 31 838 83 910 187079 265 425 85 526 62 958 61 188107 41 62 266 324 52 72 88 640 64 721 46 812 59 88 997 189067 200 19 23 25 41 495 523 638 94 712 807 87 936 44 74 190171 234 506 76 634 739 95 915 38 191187 94 201 321 63 437 518 94 677 95 88 724 926 192033 48 59 63 196 292 61336 774 79 826 71 193169 219 509 13 65 653 701 708 19 36 911 194176 210 41 302 74 85 525 607 739 827 195027 43 47 92 212 449 638 46 778 928 196190 97 336 63 488 636 64 92 99 713 820 26 42 96 907 38 50 53 197064 215 356 496 504 694 705 13 43 830 961 198050 11 243 286 358 416 27 28 638 199074 120 34 51 200 99 447 520 646 76 81 700 997.

200009 73 103 80 239 58 8 3311 27 95 481 95 522 27 51 55 685 815 22 73 953 201038 129 281 369 622 58 98 722 202006 240 391 514 41 607 843 203047 86 112 34 227 363 424 506 8 26 29 56 698 793 932 204046 77 88 114 65 219 94 300 26 28 488 525 35 1 85 601 5 716 27 894 912 89 205104 58 442 76 358 406 853 972 76 84 206131 260 394 8 623 755 63 801 4 958 68 207013 145 333 60 74 450 550 687 705 42 52 76 989 208000 66 179 200 395 473 516 61 687 725 822 38 92 959 60 85 209238 64 328 33 546 86 99 600 16 38 744 61 870 978 86.

Polskie Zakłady Philips S.A. w Warszawie

Oddział w Poznaniu, Gwarna 16, Telef. 37-22

mają zaszczyt zawiadomić Szan. Klientelę, że z dniem 22 b. m. biura i składy zostaną przeniesione do nowych lokali

ul. Piekary 17, (Pasaż Apollo).

W sobotę, dnia 20 b. m. z powodu przeprowadzki biura nasze będą nieczynne.

Jedz tylko najlepsze norweskie
wędzone śledzie
(Kipperred herrings)
sardynki oraz przekąski!

Żądaj zawsze Borgena Branda pierwszo-
rządnych wyrobów.
Norweska Spółka Handlowa, Warszawa.

nw 3575

Fabryka marcepanów

b. dobrze zaprowadzona...
K...
b. 25559

RABKA ZDRÓJ

Willa Palma, ul. Polna.

Po pięć (5) zł dziennie, przyjmuje zaraz na sezon jesienny i zimowy dzieci na całodienne utrzymanie (5 razy) wraz z macierzyńską opieką. Zgłoszenia pisemne do Biura Ogłoszeń „Par“, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 38,66.

Pw 5077-38 68

Praktykanta

z ukończoną szkołą handlową przyjmie poważne przedsię-
biorstwo handlowe w Poznaniu. Własnoręczne oferty i od-
pisy świadectw kierować do „Par“, Al. Marcinkowskiego 11
pod nr. 38,66.
Pw 5 088-38,99

Osiedliłem się jako adwokat

Witold Wężyk

Międzychód

Rynek nr. 8.

Telefon 38.

nw 25568

Największy Dom Odzieży w Polsce!

Po odnowieniu naszych ubikacji handlowych i po przegrupowaniu oddziałów, przenieśliśmy konfekcję damską, kapelusze i stroje, do jasnych ubikacji na I. piętrze.

Wszystkie nasze oddziały zaopatrzyliśmy w wielki wybór nowości na sezon jesienno-zimowy i polecamy:

Dla Pań i dziewcząt: eleganckie płaszcze, suknie, kostjomy, kapelusze, stroje, pończochy, kombinacje, garsonki, jumpy, rękawiczki.

Dla Panów i chłopców: ubrania, palta, spodnie, kurtki, kapelusze, kołnierzyki, koszule, krawaty, skarpety, rękawiczki.

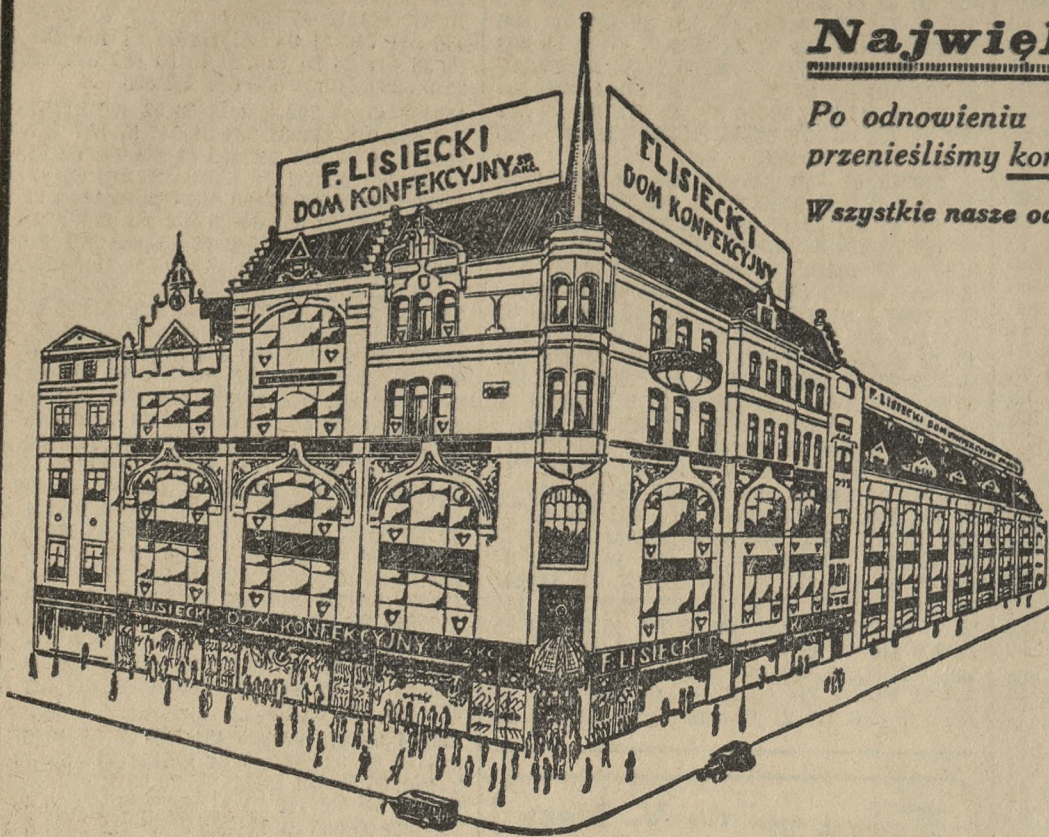
Materiały z metra na płaszcze damskie, płaszcze męskie, ubrania, spodnie, poszycia futer i t. d. oraz wszelkie podszewki.

Ceny bardzo niskie lecz stałe!

Zapraszamy wszystkich do zwiedzania naszych składów bez przymusu kupna.

F. Lisiecki Dom Konfekcyjny

Poznań, Stary Rynek 98/100.

Pw 5081/2-38,65/4

Rok założenia
1829

JAWA

czekolada najwyższego gatunku, do wyrobu której użyto najdroższego ziarna kakaowego pochodzącego z wyspy Jawy.

Twarda, gorzkawa w smaku i nie zwykle aromatyczna.

ZŁOTO

najbardziej poszukiwany gatunek czekolady deserowej.

Słodsza od „Jawy”, mniej twarda, o miłym zapachu i nader przyjemnym smaku.

MLECZNA

zasobna w witaminy, ponieważ robiona nie na proszku mlecznym, ale na świeżym mleku, którego 1500 litrów dziennie przerabia się w fabryce we własnej kondensarni.

Zalecana przez lekarzy dla dzieci i dorosłych.

Przedstawicielstwo na Wielkopolskę i Pomorze: B. ZIMDZIŃSKI, Poznań, Piekary 5.

Fuchs

KINO „KAPITOL“
przy Placu św. Krzyskim — ul. Półwiejska 2

Dziś i dni następne!
Królowa Folies Bergère

W roli głównej przepiękna i rozkoszna
MADY CHRISTIANS
Początek seansów w dni powsz. o g. 5, 7, i 9. W niedzielę i święta o g. 3.

LOKALE

parterowe przy Al. Marcinkowskiego na biura, magazyny itp. ca 300 kw. m. z centralnem ogrzewaniem wprost od gospodarza do oddania od 1. X. rb. Zgłoszenia „Par“, Al. Marcinkowskiego pod 38,94. Pw 5090-38,94

Orkiestra Kwartet lub Kwintet
Salonowo-Dancingowy

dobrze zgrany z najnowszymi instrumentami, dużym repertuarem może się zaraz zgłosić. Oferty z podaniem wymagań

ESPLANADA, Toruń,
K. noppickiej 4.
Pw 5089 64,333

Wdowiec

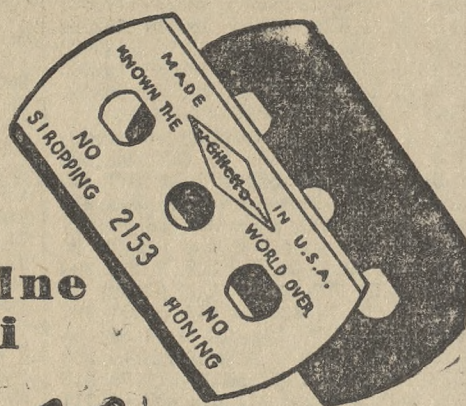
lat 43, rządcą gospodarczy na stałej posadzie długie lata, poszukuje dla braku znajomości żony, panny lub wdówki bezdzietnej, nie wyżej lat 36, która miała zamilowanie do 5-ro dzieci od 6 do 14 lat. Mąż jatek mile widziany, najchętniej córke gospodarską, miłą, skromną i religijną. Polecenie od swego proboszcza mile widziane; jeżeli możliwe z fotografią którą się zaraz zwraca. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod 25 561

Oryginalne
nożyki

Gillette

obecnie tylko

55 groszy

Z mego terenu budowlanego w Poznaniu tuż przy kościele Łazarskim, przy ulicach Marszałka Focha, Potworowskich, Lodowej i Florjana Stabrowskiego, sprzedam dalsze

14-cie parcel

wielkości 600—1000 m², przy dogodnych warunkach spłaty. Zamiana na inne obiekty, hipoteki, akcje itp. niewykluczone.

Bliższych szczegółów udziela się na miejscu pomiędzy 4-tą a 6-tą godziną po południu lub wprost: **EDMUND SUWALSKI, Dom Hipoteczo-Handlowy** Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 2. Telefon 590.

Fabryka maszyn specjalnych na Śląsku

odda zastępstwo

na województwo Poznańskie pierwszorzędnej handlowej firmie, dysponującej odpowiednio zorganizowanym aparatem sprzedaży, w szczególności siłami technicznymi, dobrze wprowadzonej u władz i w wielkim przemyśle. Oferty przyjmuje eksped. Kurjera Poznańskiego pod „Organizacja”. Tw 399

Akwizytora

z branży produktów naftowych przyjmie reprezentację Koncernu Naftowego w Poznaniu. Osoby rutynowane, mogące udowodnić dotychczasową owocną działalność, złożą własnoręczne oferty z dokładnym życiorysem do „Par“, Al. Marcinkowskiego 11, pod 38,98. Pw 5 090-38,98

Maszyna do wyrobu dachówek z 480 płytami, fabrykat Berbert, ta sama z 650 płytami fabrykat Dr. Caspary.

Młynek do farb

Maszyna do wyrobu płyt chodnikowych.

Maszyna do wyrobu trzciny.

Winda budowlana.

Pompa budowlana.

Bracia Schlieper

Bydgoszcz
ul. Gdańska nr. 99.
Tel. 306 Tel. 361.

Pw 5011-68,604

Poszukuję sekretarza

notarjalnego na prowincję niedaleko Poznania.

Wymogi: trzeźwość, uczciwość i biegłość w sprawach notarjalnych. Zgłoszenia z odpisami świadectw do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod 25562

Przed walką — "4711"

Ta znakomita woda kolońska odaje nieocenione usługi już przy treningu: ożywia nerwy i wzmacnia ciało. Śmiało i spokojnie może rozpocząć zawody młoda mistrzyni, owiana świeżym i czystym zapachem "4711". Zna ona swą siłę i młodość, które pielęgnuje przy pomocy wyrobów "4711". Zresztą jest też w dostatecznej mierze kobietą, by cenić aplauz, który odnosi się zarówno do jej siły, jak i do jej wdzięku, który w niej małej mierze zawdzięcza znakomitym wyrobom "4711".

Przy kupnie należy baczenie zwracać uwagę na prawno zastrzeżony "4711" oraz na Niebiesko-Złotą Etykiętę.

4711 Eau de Cologne

Wytwarzane całkowicie w kraju przez generalnego zastępcę firmę Z. BOCHN "R i S-ka, Dziedzice.

Serwis
W ZIETEK SPOZNA
27 Grudnia 2

**Najtaniej
w „SERWISIE“!
Największy wybór!
Serwisy
Kryształ
Wyprawy!!!**
Pw 4875-36, 183

**Rutynowanej
stenotypistki**
poszukuje kancelarja
adwokacka w Gdyni.
Zgłosz. z szczegółowym
zyciorysem i wynagrodzeniem
do Kurjera Poznańskiego w Gdyni pod
nr. 125. nw 877

DROGERJE
z towarem, przyległym
większem mieszkaniem,
20 lat zaprowadzoną, dla
choroby sprzedam. Cena
20 tys. zł. Zgłoszenia do
Kurjera pod zw 25 556

Bilz Sanatorium
Dresden-Radebeul
2 lekarzy. Brozury bezpłatnie.
Choroby kobiece, nerwów, serca i przemiany materji.

Konkurs na posadę ksiązkowego

w Elektrowni i Wodociągach Miejskich we Wronkach.

Reflektuje się tylko na osobę dobrze obeznaną z księgowością tych przedsiębiorstw (księgowość podwójna). Do posady przywiązane są pobory grupy XI. plus 10 proc. dodatku komunalnego.

Zgłoszenia, do których dołączyć należy własnoręcznie pisany zyciorys oraz uwierzytelnione odpisy świadectw, kierować należy do Magistratu we Wronkach.

Posada do objęcia zaraz.
dw 1568 Ratajczak, Burmistrz.

Związek Cechowych Czeladzi Ciesielskich w Poznaniu wniósł o pozbawienie mocy dwóch książeczek oszczędnościowych nr. 54779 i nr. 623254, wystawionych w dniu 24. III. 1930 r. i 27. I. 1927 r. dla wnioskodawcy przez Bank Miasta Poznania, a opiewających na sumy 4971,45 zł. i 2412,45 zł. Posiadaczka książeczek oszczędnościowych wzywa się, aby się zgłosiła w tutejszym Sądzie, pokój 69, najpóźniej w terminie w dniu 3 stycznia 1931 r. godz. 12 i okazała książeczki Sądowi, gdyż w przeciwnym wypadku zostaną pozbawione mocy prawnej. Poznań, dnia 9 września 1930 r. Sąd Powiatowy.
nw 3815

Dziennie otrzymujemy około 20 listów, adresowanych do Redakcji, Administracji i Dyrekcji z wnioskami o posady w naszym zakładzie. Uprzejmie zwracamy uwagę, że naszych 514 współpracowników zatrudniamy stale, i wolnych posad niema, bo każdy u nas zatrudniony szanuje i pilnuje swej posady. Długoletnich i wiernych współpracowników nie wolno nam zwalniać, ażeby dla nowo zgłaszających się zrobić miejsce. Ponieważ udzielanie odpowiedzi piśmiennych na liczne wnioski zbyt obciąża nasz dział korespondencyjny, zmuszeni jesteśmy zmienić dotychczasowy sposób postępowania o tyle, że

**na wnioski o posadę,
o ile nie zostaną uwzględnione,
odpowiadać nie będziemy.**

Wolne miejsca ogłaszamy w naszych wydawnictwach.

Drukarnia Polska S. A.
Wydawnictwo Kurjera Poznańskiego
Oredownika Wielkopolskiego
Wielkopolskiej Ilustracji
i Samochód

Kupno okazjone!

Motorowy garnitur do mlócenia
fabr. Jachne-Landsberg. Młócar-
nia K. M. 6 z podwójnym oczyszc-
zczeniem, odzianiem i cy-
ndrem do sortowania. Motor
8 K. M. przewoźny, z łożyskami
kulkowymi, sprzedam bardzo ta-
nio i na dogodnych warunkach za-
platy. Na życzenie oddam młócar-
nie i motor osobno. Maszynę pra-
cowaly tylko około 100 godzin i sa
prawie nowe. Obejrzeć można na
składnicy mojej w Poznaniu:
Hugo Chodan, dawn. Paul Seler.
Poznań, ul. Przemysłowa 23
nw 3787

5-7 pomocników zduńskich

dobrych pracowników po-
trzebuję zaraz. Pisemne
zgłoszenia

Kurnatowski, Gdynia
Szosa Gdańska.

nw 3882

Gościniec

pełna koncesja, dwie morgi
ogrodu, objęcie 2 000 złotych
wydzierżawi „Centrala”, św.
Marcin 78. zd 91 458

Zarząd miasta Zbąszynia sprzedaje na dogodnych warunkach

dwa murowane domy mieszkalne

z ogrodem, położone przy Placu Rejtana 7 i ul. Poznańskiej 36. Bliższych informacji udziela reflektantom Magistrat.
dw 1574 (—) Wagner, Komisarz Burmistrz.

Okręgowa Komisja Wyborcza nr. 34 (Poznań-Miasto)
zwraca uwagę na ukazujące się w dniu 19 b. m. na słupach miejskich ogłoszenie, zawierające wykaz Obwodowych Komisji Wyborczych w mieście Poznaniu oraz informacje o lokalach urzędowych Komisji, lokalach głosowania i czasie wyłożenia do wglądu list wyborczych.
Poznań, dnia 19 września 1930 r.

Okręgowa Komisja Wyborcza nr. 34
Przewodniczący
nw 3818 (—) Dr. Tadeusz Cyprian

Na wniosek firmy **Fabryka Krawatów, Szelek, Chustek i Rękawiczek Halaś i Kajetaniak w Poznaniu**, ul. Wielka 16, o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na 29 września 1930 r. o godz. 10 przed południem, pokój 23 tut. Sądu do rozpoznania sprawy. Wierzylieli wzywa się, by przybyli na termin powyższy celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 10 września 1930, nw 3816 Sąd Powiatowy 2-a.

Licytacja dywanów

na Giełdzie Handlowej ul. Stawna 13, narożnik Wronieckiego
W piątek, dnia 19 b. m., o godz. 4-ej po poł., sprzedawć będą dobrowolnie najwięcej dającym za gotówkę drugą partję:

10 dywanów nowych

różnych rozmiarów i gatunków, w tem 1 Smyrna, pochodzące z likwidacji. Pw 5 085-57,39

Taksa bardzo niska. Licytacja odbędzie się napewno.

Władysław Wojciechowski
uprawniony licytator i taksator, ul. Stawna 13. Tel. 28-08.

PRZETARG PRZYMOWY

Dnia 20 września b. r., t. j. w sobotę, o godz. 2.30 po południu, sprzedam publicznie najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą w gminie Kokoszczyń krowę czarno-białą, jałowkę czerwono-białą i krowę. Obejrzeć można 10 minut przed przetargiem. Zbiórka przed Sołectwem gminy Kokoszczyń. Licytacja odbędzie się nieodwołalnie.
nw 3819 Dąbrowski, kom. sąd. Poznań, Młyńska 13.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1790 i t. d. — 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Skład
kolonialny z całym urządzeniem.
2 pokojowe mieszkanie z kuchnią
sprzedam. Swarzędz Rynek 34.
zd 90 889

Z rozbiórki tanio
zaraz na sprzedaż: kantówki, deski
schody okna dla ogrodnictwa,
szkło, pape (Raborit) 1.000 m²
dachy kryte gontami (szkudły)
6 000 km. łąki — na życzenie
odstawa wagonowa. Hala
drzewna Wesole Miasteczko by-
łej Pewuki, telefon 77-48.
zd 90 793

Warsztat
mieszkanie, szopy, podwórze,
wjazd, budynki na własność
sprzedam. 3.200. Agencja Długa 5.
zd 91 481

Sprzedam
taniego konia i wóz. Dolna Wilda
71. zd 91 503

Koń
belgijski, 15 ctr. wagi, na sprze-
daz. Grunwaldzka 3, w podwórze.
zd 91 487

Platforma
prawie jak nowa, tanio na sprze-
daz. Grunwaldzka 3, w podwórze.
zd 91 486

Skład
próżny 500 zł. na każdą branżę
wskaże Agencja. Długa 5.
zd 91 482

**„Informator” poleca
przyjmuje obiekty**
kamienice, wille, domy, parcele,
składy. Poznań, Ratajczaka 15.
(tasaż). zd 91 406

Rower
nowy, tanio sprzedam. Ul. Mar-
szalka Focha 29, I. lewo front.
j 4875

Skład
odstąpię 2.000 zł wtem pół roku
dzierżawa. Gospodarz. Przemys-
łowa 1. zd 91 559

Dywan
perski prawdziwy, wielki sprze-
dam. Oferty Kurjer. Poznański
zd 91 563

Samochód
limuzyna 5 osobowa, mało używa-
ny z powodu likwidacji przedsię-
wzięcia tanio do sprzedania.
Zgłoszenia Kurjer zd 91 577

Manlicher
sztucer sprzedam. Oferty Kurjer
zd 91 295

Fabrykę karmelków
w ruchu z budynkami sprze-
dam tanio właściciel. Oferty z
podaniem gotówki proszę do Ku-
rjera Poznańskiego zd 91 565

Dom
pod Poznaniem nadający się na
kolonjakę lub rzeźnię do sprze-
dam lub wydzierżawie. Poznań-
ska 42, parter, prawo.
zd 91 558

Harmonjum
czarne w dobrym stanie sprze-
dam. Obejrzeć można od 14 godz.
Adres wskaże Kurjer Stary Ry-
nek rw 11 619

Willa
dwumieszkaniowa, jedno miesz-
kanie 3 pokojowe kuchnia dla na-
bywcy do objęcia. Cena 40 tys.
wpłaty 20 tys. reszta za rok.
Oferty Kurjer zd 91 302

Dobra
lokata pieniędzy. Parcele budow-
lane przy dworcu Ławicy, torze
wyścigowym i lotnisku, każdej
większości na korzystnych warun-
kach do oddania. Bliższych infor-
macyj udziela Cerbe, piwiarnia,
narożnik ul. Dąbrowskiego i
Lotniczej przy lotnisku Ławicy.
rw 11 617

Dom
masywny 6 ubikacji, gościniec,
kuchnia 1 morga roli przy jezio-
rze w lesie do sprzedania. Cena
15 000 do objęcia potrzeba 9 000.
Zgłoszenia „Par”. Poznań. Ale-
je Marcinkowskie 11, pod 57.54
Pw 5033-57,34

Meble
w olbrzymim wyborze po cenach
znizonych poleca A. Baranowski.
Poznań, ul. Poodgórną 13.
Pw 4058-34,47

Wille
i parcele w Rabcu Zdroju ma do
sprzedania biuro inż. Lisowskiego
(Biuro informacyjne „Orbis”)
Rabka Zdrój naprzeciw dworca.
telefon 36 Zwraca uwagę na
adres nw 3 741

Hipotekę
pierwszą, z strzeżoną w dolarach
z klauzulą wykonawczą z powodu
wyjazdu zaraz sprzedam. Zgłosze-
nia Kurjer zd 91 175

Maszynę
Singera krawiecką korzystnie
sprzedam. Zupańskiego 3. I prawo
zd 91 141

Do sprzedania
z powodu choroby, 2 suknie i 1
garsonka. Najmodniejsze.
Pierwszorzędne. Tanio Plac
Wolności 9, III., dom ogrod.
10-6. zd 91 479

Samochody

okazyjnie na sprzedaż: 1 Fiat limousine na drodze 6.000 zł, 1 Peugeot limousine na drodze 8.000 zł, 1 Praga limousine na drodze 8.000 zł, 4 Praga otwarte Piccolo od 3.000 do 8.000 zł, 1 Peugeot otwarty, 4 siedzą, 3.000 zł. Dogodne warunki sprzedaży. Samochody gotowe do wyjazdu. „Praga” Automobile Poznań, Plac Wolności 11. Tel. 55-33. Pw 5050-38,10/11

Willa

pod Krakowem wraz z restauracją z całkowitem urządzeniem z koncesją do sprzedania. Bliższych wiadomości udziela księgarnia „Lot” w Król. Hucie. Zdw 90 732

Młyn

wodny i parowy 15 tonn dziennie z tartakiem i 230 móg roli, duże stajnie, spichlerze, dom mieszkalny i karczma. Bliższych wiadomości udziela księgarnia „Lot” w Król. Hucie. Zdw 90 732

Sprzedam

kaliskiem resztówkę 53 hektary, budynki murowane, inwentarze kompletne, zbiory całkowite. Cena dziesięć tysięcy dolarów. — Zgłoszenia: Kalisz Poprzeczna-Dołbrzecka 1, Władysław Stefanski. Zdw 90 740

Futra

polecam karkulę z całych skór od 1850 zł, zębaki, popielice, tchórze, piżmowce, seale, krety różnego rodzaju futra najprzedniejszych jakościach oraz skóry każdego rodzaju blamy, od 150 zł wydry wirgińskie, od 250 zł. Wielki wybór, ceny niskie. Poznań, Fredry 1, Łojewski. Zdw 89 985

Suknie

beżowa georgetowa nowa i weliniana tania sprzedam. Piekary 10, II, prawo. Zdw 91 072

Futra

damskie i męskie we wszystkich gatunkach najnowsze modele polecam korzystnie. W. Królikiewicz, Maszyn Futer, Poznań, Podgórna 6. Pw 4887-37,24

Samochody

okazyjnie sprzedam nowych i używanych samochodów — czterodrzwiowych karetek „Forda” nowego typu A. Miejsce siofiera oddzielone osłoniętą przegrodą. Dogodne warunki. „Autoruch” Sp. z ogr. odp. w Poznaniu. Fabryka karoserii autobusowych, ciężarowych, ambulansowych itd. Specjalność warsztatów: Naprawa „Fordów”, ulica Marsz. Focha, nar. ul. Palacza. Telefon 77-75. Pw 4898-37,169

Kawiarnia

mniejsza pełnym biegu. Cena 1.500. Lech, Grobla 22. Zdw 91 534/5

Biuro Pośrednictwa**Nieruchomości**

Lech, Poznań, Grobla 22, telefon 29-45. Uczciwa, fachowa obsługa bez jakichkolwiek poprzednich wpłat, poleca wielki wybór majątków, gospodarstw, młynów, kamienic oraz większych i mniejszych dzierżaw. Zdw 91 532/3

Regal

stojak pocztówkowy sprzedam. — Golus, Półwiejska 35. Zdw 91 553/4

Dom

14 ubikacji z ogrodem korzystnie sprzedam. Poznań-Winiary. Kowalska 19 c. Zdw 91 296/7

Motocykl

5 konny sprzedam bardzo korzystnie. Wieczorek, Polna 2. Zdw 91 406

Skład

z ubikacjami na prasowanie, fryzjera t. p. korzystnie oddam. Oferty Kurjer zdw 90 916

Samochód

osobowy Berliet, 40 km. używany, po bardzo niskiej cenie na sprzedaż. W razie rozbiórki wszystkie części w dobrym stanie. Oferty Izba Rzemieślnicza, Poznań, ul. Ratajczaka 26/27. Zdw 91 225

Skład

kolonialny i sprzętów kuchennych z dużym 2 pokojowym mieszkaniem, miasto powiatowe 6 tys. mieszkańców, gimnazjum i wszelkie urzędy, na sprzedaż z towarami lub bez. Oferty Kurjer zdw 90 842

Zakład

fryzjerski z mieszkaniem tania sprzedam. Małkowska, Wolności 13. Sołacz. Zdw 91 414

Rolnicy!

Macie dużo zboża w gminie, zbieracie się wszyscy tłumnie, szybko tuczącie świnie prawdziwą Centralną Michałowskiego, nie nie straciecie, tylko się wzbogaciecie. Zadzwoń wszędzie tylko w oryginalnych opakowaniach, wystrzeżcie się naśladowców. Zdw 91 300

Okazja

Z powodu choroby sprzedam 2 kina prowincjonalne Oena 26 tysięcy. Zgłoszenia Kurejr zdw 91 327

28,50 zł

noże i widelce, czysta Alpa — Serwis kawowy (porcelana) tylko 8,50 — Serwis obiadowy 12 osób (porcelana) tylko 59 — jedynie wprost Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. Zdw 91 432

Samochód

taksówka z koncesją w Inowrocławiu, tania i na warunkach sprzedam. Oferty Kurjer zdw 90 595

Sypialnia

używana z łustrami w dobrym stanie za cenę 500 zł do sprzedania. Pawlicki, ul. Marsz. Focha 39. Zdw 91 359

Okazja

Z powodu wyjazdu sprzedam za przystępną cenę, dogodnej wpłaty wielki dom piętrowy, kolonialna piekarnia i rzeźniem, ogrodem, stajniami i remizami, wielkiej wsi kościelnej o 2 kosiolach. Spieszne oferty uprasza St. Sulek, Poznań, Marsz. Focha 27. Okazja dla kawalera. Ogłoszenie jest powtórne, gdyż oferty z poprzedniego zaginęły. Proszę powtórzyć oferty. Zdw 91 350

Na parcele

sprzedam morga za 3 tysiące. Bakos, Junikowo. Zdw 91 375

Natychmiast

sprzedam resztę parcel budowlanych ulicy Pamiętkowej, Marszałka Focha, Hali Zepelina, różnej wielkości, tania. Molinek, Poznań, Zwierzyniecka 10. Zdw 91 370

Maszynę

do dziurek sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 393

Sprzedam

pianino nowe 1.600 zł. Wierzbicice 53, parter, lewo. Zdw 91 400

Motocykle

używane okazjnie. Koszyrzyski. Pasaż Apollo Kino. Zdw 91 405

Skład

fryzjerski dobrze prosperujący korzystnie sprzedam z powodu zmiany przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 91 419

Odzież

zimowa męska, damska sprzedam. Oferty Kurjer zdw 91 273

Lokal

z pełnym wyposażeniem zaraz. Adres Kurjer zdw 91 518

Kożuch

męski, średnia osoba, płaszcz damski, zimowy tania. Łakowa 16, III prawo. Zdw 91 507

Restaurację

koncesję sprzedam. „Informator”, Ratajczaka 15. Zdw 91 492

Gramofony płyty

Bruzdziński i S-ka, Wielka 18. Ceny bezkonkurencyjne. Zdw 91 600

Motocykl

Rex-Acme 500 cm. model 29, w bardzo dobrym stanie sprzedam okazjnie. Wskaże Kurjer zdw 91 698

Pianino

warszawskie nowe 1.700 z pianola Ratajczaka 17, II, front od 2-4. Zdw 91 534

5 KUPNA**Linoleum**

ca. 100 m² kupię. Telefon 72-04. Zdw 90 495

Wille

mniejsza lub piękny dom z ogrodem przy tramwaju kupię. Pośrednictwo wyklucone. Kurjer r w 11 598

Magiel

używany kupię. Zdw 91 181

30 — 35

móg ziemni pierwszorzędnej, dobrej buraczanej, w kierunku Wrześni, Jarocin kupię w jednym planie, nie kolonizacyjnej. Przedsiębiorcy wykluczeni. Zgłoszenia z ceną Kurjer zdw 88 627

Brylanty

złoto, srebro itd kupuje F. Tarkowska Poznań Plac Wolności 11. Pw 11 956

Kupię nasadzkę

do Piata 501 natychmiast. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 91 313

Motty

„Przechadzki po mieście” kupię. Oferty pod nr. zdw 91 299

Motor

Diessla, rope. 6 konny, używany. kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 526

Parcele

budowlana Debiec, Włda kupię. Oferty Kurjer zdw 91 381

Łóżecko

dziecięce żelazne kupię. Oferty Kurjer zdw 91 371

Domek

z ogródkiem blisko Poznania kupię. Wpłace 12-15 tys. zł. Zgł. Kurjer zdw 91 436

Żołądzi

każda wagonowa ilość kupię, czempredziej zbierać. Zgłoszenia do „Piłhut”. Oświecim. Zdw 91 611

6 KAMIENICE**Domów**

administracji poszukuje właścicieli nieruchomości. Pełna gwarancja. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 90 974

Willa

w Puszczykowie ślicznie położona w lesie, dziewięć pokoi, balkon weranda, maszynowa budowlana duży ogród, parkan drewniany sprzedam tania 36.000 zł. Dondajewski, Wroniecka 19. Zdw 91 459

Kamienica

przy ul. Długiej przynosząca dochodu 21 tys. zł rocznie korzystnie do nabycia przy wpłacie 150 tysięcy zł za cenę 200.000 zł. — Oferty Kurjer zdw 91 290

Kamienice

przy Starym Rynku przynosi 37.000, dwa większe mieszkania wolne, za cenę 280.000 natychmiast sprzedam. Wpłaty połowe. Zgłoszenia poważnych kupców do Kurjera zdw 91 438

Kamienice

IV pięt. składy, mieszkanie 5 pok. wolne, czynsz 34.000, cena 310.000 wpłata ugodowo sprzedam. Czarnecki, Ratajczaka 13. Zdw 91 515

Kamienica

w Górczynie, parter, piętrowy, plac budowlany Dzierżawy przynosi 240 zł miesięcznie, 2 pokoje kuchnia wolne, przy tramwaju. Cena 35.000 zł wpłaty 20.000 zł Sowiński, św. Marcin 22, telefon 18-97. Zdw 91 539

Kamienice

maszynowa mieszkanie 3 i 6 pokojowe, dochód roczny 15.000 sprzedam, wpłaty 70.000 Oferty Kurjer zdw 91 538

Sprzedam

dom nowy, osr. i Poznaniu, mieszkanie wolne, wpłaty 15.000, reszta 2 hipoteka. Tomczak, Vierzbiecice 31. Zdw 91 4

Willa

w Poznaniu 50 tys. 32 wpłaty. Widziński, Małkiewicza 15. Zdw 91 542

7 PIENIĄDZ**Na**

majątek ziemski 1.500 móg poszukuje pożyczki 210 tysięcy zł na I hipotekę. Oferty Kurjer zdw 91 308

Kupię

używaną toкарnie do 2 mtr. J. Dembny, Rabczyn pow. wagro-wiecki. Zdw 91 345

Korzystaj! Okazja!**Dobrobyt**

sobie, swojej rodzinie powiększy, kto pożyczyci 200-2.000 zł 12%. Gwarancja hipoteczna. Przez czas trwania pożyczki dostarczę wszelkie artykuły spożywcze pierwszej jakości w Poznaniu lub innem mieście po cenach bardzo przystępnych. P. T. Uprzednicy otrzymają warunki wyjątkowo dogodne. Zgłoszenia pisemne: podanie zawodu, ilości, rodzaju artykułów spożywczych miesięcznie proszę Kurjer zdw 91 372

Kupię

fuzje 16 lub 20, Różański, Patr. Jackowskiego 15. Zdw 91 471

Masz

10.000 gotówki, otrzymasz 20.000 gwarancja dolarowa. Wspólna praca konieczna: „Organizacja”, Górna Wilda 10. Zdw 91 521

8.000

poszukuje na I hipotekę, dam do 15%. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 418

40.000 zł

pożyczki na I hipotekę poszukuje w dwóch nieruchomościach w centrum Poznania. Zgłoszenia do Kurjera pod zdw 91 588

1.000 zł

poszukuje za procent pokój umeblovany ewent. małżeństw. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 448

1.000 zł

kaucji stawia kupiec za posadę magazyniera, lub podobną. Zgł. Kurjer zdw 91 478

1.600 zł

wypożyczę etykietę cześciowo. Oferty z podaniem procentu i zabezpieczenia do Kurjera pod zdw 90 813

Poszukuje

sie współniczek do 1.000 zł zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 548

8 DO WYNAJĘCIA**1-2**

pokoje na biuro ewtl. umebł. centrum i p. front zaraz do wynajęcia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 90 721

Dwupokojowe

z kuchnią za dzierżawę, 2 lata zgóry. Pośrednicy życzyliwie widziani. Górki 20, Dziubiński zdw 90 894

Pokój

kuchnia od właściciela do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 90 961

7.000

6 pokojowe mieszkanie meblami odstąpię. Adres Kurjer zdw 91 122

Mieszkanie

3 pokoje, kuchnia, kompletnie umeblovane, elektryczność, gaz, zaraz odstąpię. Oferty Kurjer zdw 90 999

1

— 2 pokoje, kuchnia spiesznie. — Widziński, Małkiewicza 15, podwórze. Zdw 91 224

Skład

pokój do odnajęcia za dzierżawę w Jarocinie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 91 282

5

śloniecznych mieszkań pokój i kuchnia wdzierżawie. Andrzejak, Obornicka 3a. Zdw 91 526

3

pokoje mieszkanie, wtem 2 pokoje z meblami zaraz do objęcia. Oferty Kurjer zdw 91 270, telefon 5910.

Pokój

z kuchnią wynajmę. Ulica Niska 18/20. Zdw 91 043

Mieszkanie

4 pokojowe wskaże Ratajczak — Sw. Marcin 11, I. Zdw 91 421

Puszczykowo

5 pokoi werandy, kuchnia ewtl. garaż w pięknej willi z ogrodem oddam. Oferty Kurjer zdw 91 424

Mieszkania

4, 2, 1 pokojowe nowym domu przy Focha do wynajęcia. Nowaczyk, Focha 176, 6-9 wieczór zdw 91 468

Mieszkanie

3 pokojowe przy Placu Wolności z powodu wyjazdu tania zaraz do oddania, zgoda gospodarza. Adres Kurjer zdw 91 440

Mieszkanie

6 pokoi komfort za dzierżawę odda Czarnecki, Ratajczaka 13. Zdw 91 514

Wydzierżawię

pokój z kuchnią tania. Józefiak, Debiec, Szosa Okrzeja. Zdw 91 396

2-3

pokoje wynajmę. Kucharski, — Puszczykowo. Zdw 91 416

Mieszkania

1-6 pokojowe wskaże Szczepański, Kantaka 5, I. Zdw 91 524

Mieszkania komfortowe
nowo wybudowanym domu Lubonia, 5 min. od dworca i autobusu 10 min. od Warty, spokojne położenie, po 3 pokoje, kuchnia, spizarka, pokoi dla służącej, łazienka, piwnica, górka, górka do biegania, światło elektr., ogródek 1. listopada wynajmę, Czynsz 2 lata zgóry 5.000 zł. Paweł, Luboń, kol. przy fabr. drożdży. Zdw 91 504

Mieszkanie

1 pokój z kuchnią, z całkowitem urządzeniem od 1.10. do oddania. Adres wskaże Kurjer zdw 91 491

Pokój

kuchnia, korytarz z meblami zaraz do oddania. Gen. Umińskiego 13, II, prawo. Zdw 91 515

Ośmiopokojowe
śródmieście I dzierżawa 600 miesięcznie. „Informator”, Ratajczaka 15. Zdw 91 493

Pokój

kuchnia 1000 zł., rok dzierżawa. Wiadomość Sołtyś, Prusa 18. Zdw 91 467

„Informator” mieszkaniowy
wskaże dwupokojowe, trzypokojowe, czterepokojowe, pięciopokojowe, sześciopokojowe mieszkania Ratajczaka 15 (Pasaż) zdw 91 494

Pokój

kuchnia korzystnie. Widziński, Małkiewicza 15, podwórze. Zdw 91 547

Mieszkanie

2 pokoje kuchnia od gospodarza, dolny parter, elektryczność, łazienka 2.000, od 4-6. Aleje Reymonta 19, willa. Zdw 91 279

9 SZUKA MIESZK.
3 pokojowego wprost od gospodarza, okolica Wielkich Garbar, Grobli, Starego Rynku. Oferty Kurjer zdw 91 214

Mieszkania

komfortowe w lepszym domu, 3-5 pokojowego poszukuje samodzielny kupiec, zamożny, bezdzietny. Wyczerpujące oferty Kurjer Poznański zdw 91 352

2

pokoje z kuchnią poszukuje wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 91 294

Poszukuje

3-4 pokoi lepsza dzielnica lub centrum bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer zdw 91 347

Inżynier

poszukuje mieszkania 2-4 pokojowego. Oferty Kurjer zdw 91 525

Samotna

osoba szuka mieszkania 1 pokojowego ewentl. z kuchnią centrum, czynsz zgóry. Of

2 ubikacje
auternewa, 75 kw. m. woda, gaz, elektryka przy ulicy Słowackiego oddam na cichy warsztat albo składnice. Zgłoszenia pod zdw 91 452/53

Skład
ładny, nadający się na każdą branżę zaraz na sprzedaż. Karczyska, Szewska 9. zdw 91 202

14 DZIERZAWY

Skład
w rynku, wielkość 4x10 z przyłogiem mieszkaniem 3 pokojowe kuchnia w Szamotułach zaraz do wydzierżawienia Stelmarszyk, Szamotuły Rynek 20. zdw 90 540

2 jasne pokoje
na parterze z wejściem wprost ze schodów na biura zaraz do wynajęcia. U. Słowackiego 18. tamże garaż do wynajęcia. Pw 4029-32.51

Piekarnia
w pełnym biegu zaraz na korzystnych warunkach do wydzierżawienia. Zgłoszenia St. Nowak Damasławek, powiat Wągrowiecki. zdw 91 584/5

Poszukuje
dzierżawy piekarni. Zgłoszenia Kmiecik, Poznań, Szkolna 18. zdw 91 608/609

Gościniec
składem kolonialnym, duża wiedeńska 1500 zł. wtem rok dzierżawy, wydzierżawia "Organizacja" Górna Włda 10. zdw 91 523

Piekarni
celem dzierżawy poszukuje zaraz Zgłoszenia Guhr, Gazety Ostrow Pozn. nw 3388

16 OSOBISTE

Świadków
poszukuje którzy byli obecni przy wypadku dnia 28. 11. 1929. 18.45 linii tramwajowej 3, który był pod prądem św. Marcina na rożnisk Franciszka Ratajczaka. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 309

Kto
dopomógł pani w nieszczęściu i pożyczyc 300 zł. gwarancja, procent wysoki. Oferty Kurjer zdw 91 521

Wzywam
pana Władysława Napierale do odebrania pozostałych rzeczy do 1 października r. b. w przeciwnym razie sprzedam takowe. Mazurkiewicz, Niezłowski 1. zdw 91 534

Browarów Huggera
akcjonariusza pana Nunberga prosimy o łaskawe podanie adresu. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 356

Stasiu
dziękuję Ci. Odpisz, kiedy przyjedziesz. Teresa. zdw 91 499

21 ZGUBY

Solaweksel
na zł 1000, platny 30 listopada 1930, wystawca Wiktor Weber. Poznań, uniwersalna sie. gdyż takowy zaginął. B. Gdziej zdw 90 920

Zagubiona
książeczka wojskowa uniwersalna. Bolesław Kowalski. zdw 91 258

Zgubiłem
książeczka wojskowa P. K. U. Poznań, Feliks Scholz, ur. 24. 10. 08. zdw 91 434/5

Papiery
osobiste oraz dokument konia zgubiłem we Włocławku i uciwem znaleźć proszę o zwrot. Teodor Brzezinski, Łęka powiat Włocławek. zdw 91 314

Zgubiłem
wykaz osobisty. Uczciwego znalazcę proszę o zwrot. Franciszek Ratajczak, Wielka 24. zdw 91 444

22 ROZMAITE

Matka
niemająca drogi wyjścia odda chłopca trzydniowego na własność. Oferty Kurjer zdw 91 358

Najtańsze źródło zakupu pończoch
nowo utworzony specjalny magazyn pończoch, skarpet, trykotów A. Hayduk, św. Marcina 64 poleca rozmaite gatunki po niskich cenach. Pw 5045-83.23

Tłumaczenia
angielskie, francuskie, niemieckie polskie techn. handl. Literackie wykonuje i przepisyje na maszynie szybko i dokładnie, tanio. — Spandowska. Aleje Marcinkowskiego 24. w głębi podw. prawo II. p. po poł. 5.30. nw 3659

Ziela lecznicze
według przepisów sławnych lekarzy, przeciw chorobom żołądka, kiszki, płuc, nerwów, wiatrob. nerek, pęcherza — hemoroidom — upławom, obstrukcji, kamieniom żółciowym, kaszlowi, astmie, blednicy sklerozie, artretyzmowi, reumatyzmowi, etc. — Zadzajcie bezpłatnie broszury po uczajając! Adres: Liszki Apteke. nw 3649

Bankowiec
rutynowany w sprawach finansowych, majątkowych, procesowych i podatkowych przyjmie pobożne zajęcia w charakterze stałego doradcy Ścisła dyskrekcja w kwestiach poufnych Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zdw 91 570

Fotografje
portrety artystyczne wykonują Bracia Pecheracy, Aleje Marcinkowskiego 8. telefon 39-55. zdw 5 254

Obrazy oprawia
najgustowniej i najtaniej Witold Leworski, Wrocławska 36. skład obrazów. Pw 4067-34.142

Żychliński
Złota Księga Szlachty Polskiej pojedyncze roczniki poszukuje do kupna. Oferty Poznań skrytka pocztowa 1011 zdw 90 546

Dziecko
na wychowanie przyjme Zgłoszenia Kurjer zdw 91 304

Maszynistka
szuka popołudniowego zajęcia. Oferty Kurjer zdw 91 277

Jasnovidz
Pewni metapsychografowie wyjaśnią wszelkie najtrudniejsze sprawy. Woźna 18. III. prawo. zdw 91 437

Drogerzysta
przystojny, brunet, lat 36, posiadający przedsiębiorstwo wartości 150.000 zł poszukuje ładnej z miłym charakterem panny celem ożenku. Majątek niekonieczny. Zgłoszenia z fotografią która się zwraca uprasza si edo Kurjera r w 11 616

Kawaler
brunet średniego wzrostu lat 35, posiadający przedsiębiorstwo — wartości 250.000, poszukuje odpowiedniej towarzyszk życia. Łaskawe zgłoszenia z załączeniem fotografii, za której zwrot ręczę do Reklamy Polskiej. Poznań. Aleje Marcinkowskiego 6. zdw 91 549

Przystojna
brunetka posiadająca nieruchomości pozna w celu matrymonialnym pana na stałe posadzie z cóskolwiek gotówką, lecz nie konieczną. Panowie szybko decydujący racza nadesłać wyczerpujące oferty wraz z fotografią do Kurjera zdw 91 575 Dyskrekcja ścisła.

Zofia
Żmigród Fedyczkowska
Prima donna Opery Poznańskiej udziela lekcji śpiewu oraz wyucza partje i pieśni. Zgłoszenia od godz. 13—17. Stary Rynek 78. telefon 54-45. zdw 1550

27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Studentka
władająca francuskim przyjmie posadę nauczycielki wychowawczyni Poznań lub okolica. Oferty Kurjer zdw 90 741

Inżynier rolnictwa
doświadczony, energiczny lat 36, obejmie posadę kierownika w administracji prywatnej, rządowej, samorządowej lub w szkole. Za wyrobienie posady stałej dam jednorazowe pobory. Oferty Złoczów ul. Potockiego 6. Trzecieckiego. nw 3 783

Posady
kierownika kina wzgl. administratora poszukuje były długoletni sekretarz teatru Wiadomości fachowe. Zgłoszenia Toruń. Poście restante, Kwaśniewski. zdw 90 173

Portjer
lub woźny poszukuje stałej posady z kaucją 500 zł lub bez. Zarazem służy do wszelkiej reparacji fachowej, do poważnej instrykt. Oferty Kurjer zdw 91 336

Ekspedjentka
z branży kolonialnej poszukuje posady z kaucją od 1. X. 30. Zgłoszenia do Kurjera zdw 91 333

Pierwszorzędna
stróżka poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 531

Lepsza
służąca poszukuje posady do wszelkich prac domowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 530

Poszukuje
posady, umiem szyć, gotować, haftować i wszelkie prace domowe. zdw 91 329

Bufetowa
rutynowana poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 91 325

Początkująca
maszynistka poszukuje posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 91 324

Krawcowa
pierwszorzędna szuka pracy po domach i na wyjazd. Oferty Kurjer zdw 91 364

Bardzo
spokojny, młody, żonaty człowiek dotychczas pracownik na wsi, świetne świadectwo, poszukuje pracy do koni i wszystkich. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 362

Maszynista
niewyszorządna siła szuka posady. Oferty Kurjer zdw 91 361

Garderobiana
szuka posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 91 357

Młoda
kucharka (gospodyni) poszukuje posady zaraz lub 1 do restauracji lub prywatnego domu. Oferty Kurjer zdw 91 354

Panienska
do wszelkiego szycia i przeróbek szuka miejsca w dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 849

Freblanka
inteligentna poszukuje posady, chlubne świadectwa, małe wynagrodzenie. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 348

Inteligentna
panienka lubiąca dzieci z pomocą w lekcjach, haftem, poszukuje posady, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 346

Ekspedjentka
szuka posady w eukierm, restauracji lub winiarni, w swym zawodzie dzielna. Oferty Kurjer zdw 91 342

Magistra
farmacji poszukuje posady pożądaną Poznań. Oferty Kurjer zdw 90 632

Gospodyni
znająca kuchnię restauracyjną i prywatną szuka posady zaraz lub później. Oferty Kurjer r w 11 597

Praczk
szuka więcej miejsc do prania — wypełnia prace czysto i sumiennie bez obawy. W. Plucieniczak, Mostowa 37. IV. zdw 91 586/7

Krojezy
damski, samodzielny, z długoletnią praktyką, obeznany dokładnie z pracą miarową i konfekcyjną, szuka posady od 1. 10. lub później. Łaskawe oferty nprasza się do Kurjera zdw 91 316

Posługaczka
poszukuje posady lub prania. Oferty Kurjer zdw 91 312

Panienska
z ukończoną szkołą wydziałową przyjmie posadę w biurze za małym wynagrodzeniem. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 91 310

Osoba
z dobrego domu, bardzo zaufana, sumienna, posiadająca bardzo dobre świadectwa, znająca dokładnie gospodarstwo i dobrą kuchnię, szuka posady zaraz lub od 1. X. 30. Oferty do Kurjera zdw 91 390

Masażystka
szuka zajęcia, masażu przeciw zwągnięciu i reumatyzmowi. — Kurjer zdw 91 387

Panienska
uczciwa, czysta, znająca dobrą kuchnię poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 385

Osoba
uczciwa poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 91 384

Mistrz młynarski
z długoletnimi świadectwami, trzeźwy, przy pracy jak i poza pracą poszukuje posady nadmłynarza lub samodzielnego, możliwie na domowym miejscu lub później. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 89 763

Panienska
sumienna (dobre świadectwa) przyjmie posadę bufetowej od 1. 10. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 91 333

Służąca
pociwa szuka posady najchętniej do 2 osób. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 396

Inteligentna
panienka z dużym doświadczeniem poszukuje posady do dzieci od 1. 10. zna robotki, cośkolwiek szycia. Oferty Kurjer zdw 91 301

Dziewczyna
uczciwa poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 91 293

Służąca
z gotowaniem poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 91 289

Posługaczka
poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 91 287

I. pokojowa
z dobrą obsługą, szcymem, praniem poszukuje posady od 1 października. Łaskawe oferty Kurjer zdw 91 284

Pani
poleca z powodu wyjazdu bardzo dobrą młodą dziewczynę do dzieci i pomocy w gospodarstwie. — Strzelecka 19. III. lewo. zdw 91 281

Panienska
poszukuje posady jako bufetowa od 1 października. Oferty Kurjer zdw 91 278

Pomocnik
krawiecki, dzielny w swym zawodzie odznaczający się sumiennoscia, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 91 276

Pomocnik
frzyzjerki, dzielny w swym zawodzie, z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 91 275

Posługi
poszukuje z praniem, pracowaniem sztywnie bieliny w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 91 271

Służąca
kucharka, sumienna, pracowita, z dobrymi świadectwami, długoletnią praktyką, lat 23, szuka 1 października posady. Kurjer zdw 81 263

Inteligentna
panienka ukończonym kursem gospodarczym, znająca język niemiecki, poszukuje 1. 10. jakiegokolwiek posady, najchętniej jako początkująca biurowa lub ekspedientka. Przyjmie także posadę u państwa, do samotnej pani, lub dzieci. Oferty Kurjer zdw 91 267

Panienska
z ukończonym V kursem sem. poszukuje odpowiedniej posady. Oferty Kurjer zdw 91 266

Inteligentna
panienka, która przeszła 2 korey seminarjum poszukuje posady do dzieci jako bona. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 233

Gospodyni kuchmistrzynie
z dobrem, wykintnem gotowaniem, raprawianiem wszelkich wyrobów, szcymem prasowaniem sztywnej bieliny, hodowlą drobiu, wszelkich prac wchodzących zakres gospodarstwa poszukuje posady 1 października. Oferty Kurjer zdw 91 319

Absolwentka
M. Sz. H. zamieszkała poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 91 506

Bona
Niemka poszukuje posady od 1. 10. Łaskawe zgłoszenia Edy Sage, Głęboka, poczta Nowy Tomyl. zdw 91 569

Gospodyni
poszukuje posady do dworu lub mieszce od 1. 10. 1930. Znam się na całym gospodarstwie domowym, chowie drobiu, wykonuje także ręczne robotki. Penja według umowy. Łaskawe oferty Kurjer zdw 91 568

Praczk
uczciwa szuka prania. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 599

Inteligentna
panienka poszukuje posady do dzieci z szcymem, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 91 591

Kucharka
poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 91 590

Starsza
samodzielną gospośnią w Poznaniu lub poblizu w lepszym domu poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 464

Dziewczyna
uczciwa, czysta, samodzielna, która pracowała ostatnie posadzie 6 lat, pragnie zmienić posadę do 1 lub 2 osób. Oferty Kurjer zdw 91 490

Krawcowa
wykonuje tania damska i dziecięca garderobe. Oferty Kurjer zdw 91 489

Dziewczyna
dobrze wychowana, pracowita, wzorowo czysta, nawskróć uczciwa, poszukuje posady z dobrem gotowaniem do prac domowych tylko w lepszym domu lub lekarsza od 1. z poleceniem. Oferty Kurjer zdw 91 485

Dziewczyna
wiejska, z dobrymi świadectwami poszukuje od 1. posady najchętniej do 2, 3 osób. Kurjer Poznański zdw 91 479

51000

nakładu posiada tygodnik

Ilustracja Poznańska i Nowiny Sportowe.

OGŁOSZENIA

przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla najszerszych warstw, znajdują w nim najodpowiedniejszy organ.

Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu
św. Marcin 70.

Podróżujący
branży piekarskiej przyjmie posadę. zdw 91 460

Karmazyny
(Rhode — Is. — Red.) Koguty 4 i 5 miesięczne po dobrych nośkach ciemne upierzenie, śliczne okazy sprzedam lub zamienie na kury. Stefan Słaby Poznań-Starołeka. Bystra 85. zdw 90 117

Krawcowa
szyje szybko, tanio Kramarska 27, podw. III. lewo. zdw 91 463

Cały Poznań
spotyka się w czwartek 18 bm. w restauracji Broadway Starościska 1. Tel. 30 82 na wieczorku 7-milijnym, polaczonym z wierszobiciem i tańcami. Atrakcją wieczoru będzie taniec przy kszycu. podczas którego otrzymają wszyscy swoją podarunek bezpłatnie. Pw 5078-57.31

Chiromantka
przejrzeda, przepowiada przyszłość, terażniejszość, przeszłość, dobrze wroży z ręki, kart Rom. Szymańskiego 8, podwórze parter lewo, przy placu Świętokrzyskim zdw 91 582

23 OZENKI

Urzednik
pryw. lat 28, katolik na stałym stanowisku, dochód mies. 600 zł, szuka na tej drodze sympatycznej posażnej, inteligentnej i religijnej panny w celu matrymonialnym. Szczegółowe oferty z dołączeniem fotografii proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 91 244

Wdowa
starsza, samotna, inteligentna z trzypokojowym mieszkaniem szuka męża. Oferty Kurjer zdw 91 465

Inteligentna
panienka z dobrej rodziny pragnie poznać pana z dobrem charakterem, cel matrymonialny, miejscowość obojętna, ewentualnie zagranicą. Łaskawe zgłoszenia z nadesłaniem fotografii przyjmujme Kurjer zdw 91 274

Panna
inteligentna, cośkolwiek oszczędności pozna lepszego pana 40—45 lat cel matrymonialny. Oferty Kurjer zdw 91 528

Kawaler
funkcjonariusz państwowy pozna pannę lub wdowę od 26 do 30 lat, która posiada gospodarstwo, realność lub cośkolwiek gotówki. Cel matrymonialny. Łaskawe zgłoszenia z dołączeniem fotografii do Kurjera pod zdw 91 576

Panna
lat 39, biedna pozna panów w celu matrymonialnym. Wdowę z dziećmi nie wykluczam. Oferty Kurjer zdw 91 506

Panna
lat 22, przystojna, religijna, 4.000 gotówki, wyprawa i 2 pokojowe urządzenie, szuka dla braku znajomości inteligentnego pana, celem ożenku, najchętniej urzędnika lub wojskowego. Oferty Kurjer zdw 91 603

Dwóch
kolegów drukarzy pragną poznać 2 mile towarzyszk życia. Gotówka nie wykluczona. Oferty możliwie z fotografią prosimy nadesłać do Kurjera zdw 91 311. Dyskrekcja zapewniona.

Nauczycielka
państwowa stabilizowana, panna po czterdziestce — wyjdzie za mąż. Warszawa, skrytka pocztowa 851. nw 3384

Bankowiec
kawaler na dobrem stanowisku, pozna pannę inteligentną, muzykalną do lat 30. Cel matrymonialny. Panie poważnie myślicie posiadające pewien posag, zechcą oferty złożyć do Kurjera zdw 91 581

24 NAUKA

Szkoła Tańców Modernistycznych Jarosława Średzińskiego
Kurs dla początkujących 20-go września. — Lekcje prywatne każdego czasu. Strzelecka 3, parter prawo. zdw 90 748

Francuskiego
kto udzieli. Oferty Kurjer zdw 91 210

R. de Brugiere
lektor U. P. udziela lekcji języka francuskiego. Ulica Matejki 59. II. pietro zdw 90 443

Udziela
lekcji malarstwa na porcelanie długoletni kierownik pierwszorzędnych malarz. Oferty Kurjer zdw 91 332

Francuzka
rodowita udziela lekcji. Oferty zdw 91 363

Tańców nowoczesnych wyuczam
poza domem. Karabasz, Kraszewskiego 7. III. 16—18. zdw 91 470

Kursy
książkowości, korespondencji, etc. nografii, ortografii polskiej niemieckiej, rachunków. Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 91 595

Jak kalkulować koszty własne?
Kursy korespondencyjne Powszechnego Instytutu Organizacji Nowoczesnej. Warszawa — Hoża 35-25 oddała wam wieloletnie doświadczenie swoich profesorów za groszowe opłaty. Podać listownie: adres, zawód. Tw 401

Panienska
z maturą seminarijną udziela korepetycji. Zgłoszenia Kurjer zdw 91 541

25 MUZYKA

Klarnecista
saksofon, alt wolny, rutynowany. Posadę może objąć każdego czasu. Oferty Kurjer zdw 91 446

Fryzjer
męski, starszy, poszukuje pracy.
Zgł. Kurjer zdw 91 477

Pokojuowa
czysta, rzetelna i sumienna, poszukuje posady 1 października, tylko w lepszym domu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 215

Szofer
poszukuje posady. Miejscowość obojętna; najchętniej na majątku. Oferty Kurjer zdw 91 474

Uczciwa
pokojuowa poszukuje posady od 1. lub 15. Oferty Kurjer zdw 91 601

Bilansista
książkowy poszukuje posady. — Oferty zdw 91 546

Gospodyni
w średnim wieku, znająca gotowanie, zaprawę konserw, prasowanie, szyciela, bielizny oraz wszelkie prace w gospodarstwie wiejskim poszukuje posady na probostwie lub majątku. Łaska we zgłoszeniu uprasza Krause, Bydgoszcz, ul. Łokietka 4a. zdw 91 564

„Paryżanka“
Salon Mód, wykonuje najładniejsze paryskie fasony po cenach przystępnych. Pocztowa 27. II. zdw 91 556

Stenotypistki
władającej językiem polskim i niemieckim w słowie i piśmie i stenografującą biegle po niemiecku lub po polsku, poszukuje wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe na Górnym Śląsku Zyciorys, odpisy świadectw i wysokości wymagane do egzaminu na leży przesłać do ekspedycji Kurjera pod zdw 91 550

Kucharka
pierwszorzędna, poszukuje posady od 1 października. Oferty Kurjer zdw 91 449

Wielkopolska
z dobrej rodziny lat 32, gospodarza, muzykalna, dobrej prezencji, poszukuje posady w obywatelskim zamożnym domu. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 91 574

Technik dentystyczny
pierwszorzędna siła, pracujący w złości i kauczkach, zmienia posadę z dnem 1. 10. 30. ewent. 15. 10. 30 r. najchętniej w Poznaniu lub Bydgoszczy. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 91 573

Nauczycielka
z językiem polskim i niemieckim poszukuje posady od października. Słatowa, Ciszewo, m. Czarnków. zdw 91 572

Pokojuowa
z dobrą świadomością poszukuje posady od 1. 10. Łaska we oferty Kurjer zdw 91 560

Dwie
panienki przynajmniej jakakolwiek posadę oprócz domowej. Zgłoszenia do Kurjera zdw 91 555

Dziewczyna
wiejska poszukuje posady od 1. 10. do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 91 605

Panienska
z ukończoną 7 klas gimnazjum szuka zajęcia w biurze. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 402

Młynarz
samodzielny, rzutki fachowiec z dobrą świadomością przyjmie posadę. Oferty Kurjer zdw 90 081/2

Posługi
popołudniowej poszukuje. Oferty Kurjer zdw 91 380

Panienska
do dzieci z szyciem wszelką pracą domową poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 91 378

Bona
wychowawczyni poszukuje posady jako przychodnia od 1-3. — Zgłoszenia Kurjer zdw 91 377

Niania
poszukuje posady do dzieci. — Oferty Kurjer zdw 91 476

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Pogoń za milionami“
Aurora: „Liga zemsty“
Casino: „Niebieska myszka“
Colosseum: „Zagadka jednej nocy“
Edison: „Wyspa rozkoszy“
Harfa: Tancerka Ochinea — „Jak kochała gwiazdy“
Kapitol: „Królowa Folies Bergère“
Metropol: „Stargane struny“
Odeon: „Zły Czar“
Orzel: „Coraz przedziej“
Renaissance: „Poćciąg“
Słońce: „Królowa bez korony“
Stylowe: „Serce ulicznicy“
Tęcza: „Pod przegięciem hańby“
Wilsona: „Fanfary miłości“

Kino Apollo

Rio Rita

rewelacyjny film
dźwiękowo-spiewany

Rio Rita

Doskonała kreacja
boskiej

Bebe Daniels

i bohatera

Johna Bolesa

zelektryzuje widowie.

Opera-Operetka. Najpiękniejsze melodie

z Rio Rity

śpiewać będzie cały
Poznań.

Już w piątek, dnia 19 bm.

wielka premiera

Rio Rita

Przedsprzedaż 11,30 — 1,30.

Początek seansów:
4,30 — 6,30 — 8,30.

Pw 5092-57,42

Dziewczyna

uczciwa i pracowita poszukuje
posługi całodzienną. Oferty
Kurjer zdw 91 426

Posadę

sekretarki osobistej towarzyszącej
do chorej lub podobnej przyjmie.
Oferty Kurjer zdw 91 374

Uczeń

cukierniczy poszukuje posady. —
Oferty Kurjer zdw 91 475

Kucharka - służaczka

szuka jako samodzielną posadę.
Of. Kurjer Poznański zdw 91 505

Krawcowa

działa poszukuje posady. Oferty
Kurjer zdw 91 441

Gospośia

lat średnich, znająca dobra kuchnię
zaprawianiem, poszukuje posady
u sam tnej osoby. na probostwie,
lub w bezdzietnego małżeństwa,
okolica Śląsk—Kraków. Oferty
skierować proszę pod adresem
St. Stachowiakowa, Nekla,
pow. Środa. zdw 91 474

Poszukuję

posługi na przed południe. Oferty
Kurjer zdw 91 439

Służaczka

poszukuje posady do wszystkiego
z gotowaniem od 1. 10. Oferty
Kurjer zdw 91 429

Księżkowa

pisząca na maszynie poszukuje
posady. Oferty Kurjer zdw 91 529

Posługi

na cały dzień poszukuje. Oferty
Kurjer zdw 91 397

Panna do dzieci

z dobrego domu szuka posady od
1. 10. z pomocą w lekcjach. Łaska
we oferty do Kurjera pod
zdw 91 398

Kuśnierka

krawcowa zna pierwszorzędne
fasonowanie, naprawianie oraz
upiększanie futer szuka pracy po-
za domem. Oferty Kurjer
zdw 91 412

Szofer

trzeci, sumienny poszukuje po-
sady, miejscowość obojętna, w
chwilach wolnych zajmie się inną
pracą. Oferty Kurjer zdw 91 409

Dam

1.000 zł kaucji za jakąkolwiek
posadę. Oferty Kurjer zdw 91 408

Krawcowa

działa poszukuje pracy poza
domem. Oferty Kurjer zdw 91 417

Krawcowa bieliźniarka

szuka pracy, przyjmie w domu, po-
za domem, szyje płaszcze, suknie,
kompletne wyprawy. Oferty Kur-
jer zdw 91 509

Starsza

inteligentna osoba, z towarzyszt-
wem posadę zarządczyni-gospo-
dyni. Pierwszorzędne świadectwa.
Wymagania bardzo skromne. Kurjer
zdw 91 511

Kucharka
lub gospodyni restauracyjna po-
szukuje posady od 1. 10. Oferty
Kurjer zdw 91 455

Gospodyni
większych pensjonatów przyjmie
podobną posadę. Kurjer zdw 91 510

28 WOLNE MIEJSCA

Poszukuję
od października dobrze poleconej
męskiej siły pomocniczej, władzą-
jącej również i językiem niemie-
ckim, dobrze obeznaną z defek-
tura i taksonowaniem recept. —
Oferty z podaniem referencji i
wysokości wymaganej pensji
przyjmuję „Apteka pod Lwem”
w Tczewie. zdw 90 730

Agenci
uczciwi i sumienni do sprzedaży
maszyn do szycia na wysoka
prowinie posadani. Kromczyński,
Poznań, Aleje Marcinkowskie 5.
zdw 90 264

Księżkowa - kasjerka
która zna księgowość amerykańską,
pisanie na maszynie a w
wolnych chwilach zastąpić może
pania domu potrzebna zaraz na
wieś. Zgłoszenia z odpisem świad-
ectw podaniem żadanego wynagrodze-
nia nadesłać Poznań
skrzynka pocztowa nr 76.
zdw 90 878

Gospodyni
z prasowaniem sztywnej bielizny
poszukuje się zaraz do gospodar-
stwa kawaler. w Poznaniu. Zgł.
piśmienne do Kurjera zdw 91 154

Wolna
posada dla kilku akwizytorów na
wyższą prowizję Tarka Reya 1.
zdw 90 881

Młodszy czeladnik
krawiecki natychmiast potrzebny
Zgłoszenia do Kurjera
zdw 91 232

Poszukuję
na wieś (Pomorze) sumiennej,
inteligentnej młodej siły me-
skiej, może być akademik, skrom-
nych wymagań dla przysposobie-
nia chłopca do 2 gimnazjalnej.
Oferty wraz z wymaganiami pro-
szę podać do Kurjera Poznań-
skiego zdw 91 239

Ucznia
uczniwych rodziców z ładnym
charakterem p. ma do składu
skór przybory poszukuje. Pr.
Wieczorek. Poznań ul. Wielka
25. zdw 90 647

Chcesz

otrzymać posadę? Musisz ukoń-
czyć kursy fachowe, koresponden-
cyjne profesora Sekulowicza —
Warszawa Żółwa 42 Kursy
wychowawcze listownie buchalterii
rachunkowości kupieckiej kores-
pondencji handlowej stenografii
nauki handlu prawa kalfigrafii
pisanie na maszynie towaro-
znawstwa, angielskiego francu-
skiego, niemieckiego, polskiego
gramatyki polskiej oraz ekonomii
Po ukończeniu świadectwa Za-
danie prospektów. nw 3613

Marszantka
samodzielną z dłuższą praktyką
na stałą posadę poszukiwana.
Zgłoszenia osobiste lub piśmienne
z fotografią. Salon Kapelu-
szy, Bydgoszcz, Gdańska 19.
nw 3857

Chcesz

otrzymać posadę? Naucz się pi-
sać na maszynie „Remington”
Zapisy codziennie w firmie Block
Brun w Poznaniu, Plac Wolno-
ści 8, I. piętro. Pw 4 044-32,111

Uboczny zarobek

bez narażenia godności stanu
znajda inteligentna osoba mają-
ca szerokie koła znajomości. —
Zgłoszenia listownie: Gospodar-
czy Zakład Kredytowy Lwów,
ul. Walsowa 11a, Oddział Obli-
gacji. Pw 4 885-72,132

Służaczka

z gotowaniem do dwójga pań-
stwa z synkiem — potrzebna.
Piekary 1, skład kapeluszy.
zdw 91 084

Uczeń

potrzebny do składu kolonialnego
i wyszynku nie ponad 16 lat. Zel.
tylko piśmienne J. Dembiński.
Śwarszew. rw 11 578-9

Zi 50 dziennie

zarobek może każdy sprzedawać
artykuły dziennej potrzeby. Zgł.
szenia do Kurjera zdw 91 318

Służaczka

do szkoły na wieś. Niegolew-
skich 2/3, prawo. zdw 91 307

Szofer

mechanik, kawaler starszy, z do-
brzymi referencjami, potrzebny
zaraz do majątku. Wynagrodze-
nie dobre. Zgłoszenia A. Durew-
ski, Chotów, Wieluński. zdw 91 305

20 do 30 zł dziennie

zarobisz wymowni panowie i pa-
nie przez sprzedaż artykułu po-
trzebnego w każdym domu. Do
rozpoczęcia potrzeba ca. 30.— zł.
Oferty Kurjer zdw 91 303

Panienska

zaraz potrzebna, posada stała.
Inkrustacja, Śwarszew. Dworco-
wa 15. zdw 91 392

Wychowawczyni
kwalifikowanej i inteligentnej z
językiem francuskim poszukuje
na cały dzień w Poznaniu do
jednej panienski Oferty Kurjer
zdw 91 291

Służaczka

do wszystkiego, umiejąca dobrze
gotować potrzebna od 1 października.
Zgłoszenia ul. Słowackiego
31, Roszczykowa zdw 91 288

Dam posadę

za udzielenie pożyczki 2 do 3 000
złoty i procent. Oferty Kurjer
zdw 91 285

Panienska

do składu złotniczego zaraz po-
trzebna. Oferty Kurjer
zdw 91 272

Potrzebni

akwizytorzy do zbierania reklam
światła na procent 9—10 go-
dzina. Zgłoszenia Skupiański, Szar-
marzewskiego 47. zdw 91 269

Młodsza

dziewczyna do wszystkiego może
się zgłosić zaraz Strzelecka
18, wejście z Łakowej, parter,
prawo. zdw 91 317

Wspólniczki

poszukuje właściciel 3 km pro-
wincjonalnych, możliwe pianist-
ki (niekoniecznie) potrzebne 4—5
siec. Zgłoszenia Kurjer
zdw 91 328

Biurowa

piękny charakter pisma pisanie
na maszynie od zaraz. Zgłosze-
nia z życiorysem pensja Kurjer
zdw 91 322

Dla nauczycielek

z biegłą konwersacją francuską,
muzyką ma pierwszorzędne po-
sady do klas powszechnych lub
gimnazjalnych także w Wielko-
polsce Biuro nauczycielskie Ma-
ryj Rechter, Lwów Chmielow-
skiego 9 zdw 91 316

Mistrz młynarski

do samodzielnego prowadzenia
młyna z kaucją 15 tysięcy. Zgł.
szenia Kurjer zdw 91 351

Paniom

inteligentnym z własnym miesz-
kaniem wszystkich miast powia-
towych oddam zastępstwo egzy-
stencja zapewniona. Żadne po-
dróżowanie. Potrzeba gotówki
200 zł. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 91 344

Kursy z dziedziny

„Historji Sztuki“

na rok 1930/31. Obejma dwójga cykl wykładów: I. Nauka
o stylach w architekturze, rzeźbie i malarstwie sztuki
europejskiej. II. Historia rozwoju sztuki polskiej od XVIII
do XX w. Początek wykładów z dn. 1 października b. r.
Zgłoszenia codziennie 4—7 wiecz. przy ul. Podgórnej 7, I.

Romana Szymańska

asyst. nauk. Muzeum Wielkop. w Poznaniu.

Kursy te przeznaczone są dla osób interesujących się
sztuką i dla młodzieży pozaszkolnej jako uzupełnienie wy-
kształcenia. — Na zakończenie kursów projektuje się wy-
cieczkę do Włoch (Wenecja, Florencja, Rzym). zw 25 331

Służaczka

znająca gotowanie potrzebna za-
raz. Zgłoszenia 5—7 Gansowa,
Plac Sapieżyński 5, II. zdw 91 337

Siostry

pielegniarki z dobrej rodziny,
niezbyt młode, lubiącej wieś, po-
szukuje ziemianka do towarzy-
stwa i wyręczania od 1 listopada
lub wcześniej. Zyciorys, referen-
cje, wysokość pensji przesłać
ekspedycji Kurjera zdw 91 340

Poszukuję

chłopca do kancelarii adwokac-
kiej. Adres Kurjer zdw 91 369

Uczeń

możliwie z ukończoną szkołą
handlową potrzebny zaraz Wo-
lniak i Kosicki, dawniej Jacob
Appel, najstarszy dom delikate-
sów, Aleje Marcinkowskiego 7.
zdw 91 368

Inteligentnej pani

przystojnej, wymownej poszu-
kuje poważna instytucja. Sta-
szica 7, II, prawo. zdw 91 456

Służaczka

do wszystkiego (gotowanie, pra-
nie) czysta i uczciwa, potrzebna
od 1. 10. Zgłoszenia Glinkowa,
Słowackiego 18, I p. zdw 91 454

Szwaczka

bieliźniarka podręczna potrzebna.
„Omega”, ul. Podgórna 2a.
zdw 91 443

Maszynistka

perwszorzędna, która pracowała
już w biurze adwokackim, może
się natychmiast zgłosić w kancela-
rii adwokata Burdajewicza (Ho-
tel Monopol). zdw 91 502

Pomocnika

fryzjerskiego oraz ucznia przy-
jmie zaraz Kurzyński, fryzjer,
Czerpin. zdw 91 571

Bufetowa
która pracowała w restauracji
może się zgłosić. Restauracja
Zamkowa, Św. Marcin 40.
zdw 91 433

Pielegniarka
wykwalifikowana potrzebna zaraz
do niemowlęcia Kozłowska, Pod-
górna 12b, I. zdw 91 530

Służaczka

uczciwa do wszystkiego potrze-
bna zaraz lub 1. 10. Pospieszynska
Wierzbiciele 13. zdw 91 394

Służaczka

gotowaniem, długoletniemi świa-
dectwami do 3 osób potrzebna.
Kraszewskiego 3, II, prawo.
jw 4673

Obuwnik

potrzebny. Kraszewskiego 24.
jw 4672

Służaczka

do wszystkiego potrzebna. — Sło-
wackiego 36, III, prawo. zdw 91 466

DROGERJA

połączona z sprzedażą towarów kolonj. przy ruch-
liwej ulicy w centrum Poznania, istniejąca ca 40 lat
zaraz ta-wo na sprzedaż. Mieszkanie 3-pokojowe
z kuchnią itd. Oferty „Par”, Al. Marcinkowskiego 11
pod nr. 38,100
Pw 5084-38,100

Poszukuję

inteligentnej panienski do dwójga
dzieci (4 i 6 lat) od 1. 10. Zna-
mość szycia pożądana Wielka 18
I. zdw 91 410

Cukiernika

lat 40—50, żona, znająca
swoją zawód za dobrem wynagro-
dzeniem poszukuje na stałe
„Warszawianka”. — Grudziądz,
Stara 21. zdw 91 567

Do dworu

w powiecie wyrzynik potrzebna
od 1. 10. rb uczciwa, skromna
dziewczyna umiejąca gotować i
do wszelkich prac domowych —
Zgłoszenia do Kurjera Poznań-
skiego zdw 91 566